

Regeringens proposition

1996/97:75

Skydd av hotade arter samt aktionsplaner för biologisk mångfald

Prop.
1996/97:75

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 20 mars 1997

Göran Persson

Anna Lindh
(Miljödepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter. Förslaget innebär att lagens bestämmelser om tillsyn, straff och förverkande även blir tillämpliga vid genomförandet av EU:s nya förordning om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem. Vidare föreslås att lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning ändras så att Kustbevakningen får polisiära befogenheter när myndigheten bedriver verksamhet för att bekämpa brott mot författningar som gäller åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter.

Vidare föreslås i propositionen vissa ändringar i naturvårdslagen (1964:822), fastighetsbildningslagen (1970:988), ledningsrättslagen (1973:1144), anläggningslagen (1973:1149) och jaktlagen (1987:259). Dessa ändringsförslag är ett led i genomförandet i Sverige av bestämmelser om artskydd och områdesskydd i EU:s naturvårds-rättsakter.

I propositionen föreslås vidare en ändring i lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning av innebörd att lagens tillämpning även skall omfatta brott mot lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1997.

I propositionen redovisas även regeringens ställningstaganden till de åtgärder och åtgärdsförslag som Naturvårdsverket och Boverket presenterat i sina aktionsplaner för att bevara den biologiska mångfalden

och hållbart nyttja biologiska resurser. Nya åtgärder skall genomföras. En nationell inventering av sjöar och vattendrag skall utföras. Arbetet med s.k. rödlistor utvidgas till att också omfatta livsmiljöer. Arbetet med att upprätta och fastställa rödlistor för hotade arter fortsätter. Inventeringar av hotade arter prioriteras. Riskbedömningar om införsel och spridning av främmande arter och genetiskt material skall utredas. Ett program för den genetiska variationens betydelse för vissa arter som är av särskilt intresse från nyttjande- eller bevarandesynpunkt skall upprättas. Underlag till en sammanhållen rovdjurspolitik skall utarbetas. Informations- och utbildningsinsatser om biologisk mångfald och hållbart nyttjande görs med tonvikt på olika frivilligorganisationers medverkan. Myndigheterna inom energi- och trafiksektorerna skall i ökad utsträckning beakta den biologiska mångfalden vid planering och genomförande av sin verksamhet. Naturvårdslagens förbud mot markavvattningsutökning utökas att gälla i ytterligare områden i Götaland. Naturvårdsverkets arbete som central tillsynsmyndighet för tillämpningen av lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter och annan artskyddslagstiftning intensifieras.

1	Förslag till riksdagsbeslut	1
2	Lagförslag	1
2.1	Förslag till lag om ändring i naturvårdslagen (1964:822)...	1
2.2	Förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)	1
2.3	Förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144)	1
2.4	Förslag till lag om ändring i anläggningslagen (1973:1149)	1
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning.....	1
2.6	Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259).....	1
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter.....	1
3	Ärendet och dess beredning.....	1
4	Bakgrund.....	1
4.1	Konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter och dess uppföljning	1
4.1.1	EU:s nya CITES-förordning.....	1
4.1.2	1994 års lagstiftning om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter.....	1
4.1.3	Påföljdsbestämmelser som avser åtgärder med hotade djur- och växtarter.....	1
4.1.4	Tillsyn och kontroll över hanteringen med hotade djur och växter	1
4.2	Konventionen om biologisk mångfald och dess uppföljning	1
5	Förstärkt skydd för hotade växter och djur m.m.....	1
5.1	Insatser mot fauna- och florakriminalitet.....	1
5.2	Naturvårdslagen, fastighetsbildningslagen, ledningsrättslagen och anläggningslagen.....	1
5.2.1	Undantag från naturvårdsföreskrifter	1
5.2.2	Övergångsbestämmelse i naturvårdslagen.....	1
5.3	Lagen om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning	1
5.4	Jaktlagen.....	1
5.5	Lagen om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter	1
5.6	Lagförslagets effekter på myndigheternas arbetsbelastning	1

6	Aktionsplanerna för biologisk mångfald.....	1
6.1	Några viktiga utgångspunkter för arbetet med biologisk mångfald.....	1
6.2	Generella åtgärdsförslag.....	1
6.2.1	Mål och program för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald.....	1
6.2.2	Utvecklat ansvar för biologisk mångfald för fler sektorer	1
6.2.3	Kompensationsbiotoper.....	1
6.3	Åtgärder på ekosystemnivå.....	1
6.3.1	Åtgärder i jordbrukslandskapet.....	1
6.3.2	Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet.....	1
6.3.3	Bevarandefrågor i skogsbruket.....	1
6.3.4	Utvidgning av förbudet mot markavvattning....	1
6.3.5	Skydd och skötsel av våtmarker.....	1
6.3.6	Naturreservat i fjällnära skog.....	1
6.3.7	Nationell inventering av sjöar och vattendrag..	1
6.3.8	Vidgat skydd enligt naturresurslagen för vattenområden och vattendrag.....	1
6.3.9	Kalkning och biologisk mångfald	1
6.3.10	Marina reservat och inventering av marina miljöer	1
6.3.11	Åtgärder mot introduktion av främmande arter i havsmiljön.....	1
6.3.12	Förorening genom olja och kemikalier	1
6.4	Åtgärder för att bevara arter och genetisk variation.....	1
6.4.1	Rödlistade arter och livsmiljöer.....	1
6.4.2	Särskilda bevarandeinsatser	1
6.4.3	Riskbedömning vid införsel av främmande arter och genetiskt material	1
6.4.4	Översyn av fridlysning av arter.....	1
6.4.5	Sammanhållen rovdjurspolitik.....	1
6.4.6	Småviltsjakten och fisket i fjällen.....	1
6.4.7	Analys av den genetiska variationen.....	1
6.5	Övervakning och uppföljning.....	1
6.5.1	Miljöövervakning.....	1
6.5.2	Miljöindikatorer och miljöindex.....	1
6.5.3	Insamling, hantering och presentation av data..	1
6.6	Taxonomisk forskning.....	1
6.7	Styrmedel.....	1
6.7.1	Lagstiftning	1
6.7.2	Miljöpåverkande subventioner.....	1
6.7.3	Monetär värdering.....	1
6.7.4	Utbildning och information.....	1
6.8	Kommunerna och biologisk mångfald	1

6.9	Det internationella samarbetet.....	1	Prop. 1996/97:75
6.9.1	Konventionen om biologisk mångfald	1	
6.9.2	Östeuropasamarbetet.....	1	
6.9.3	Luftkonventionsarbetet.....	1	
6.10	EU-samarbetet.....	1	
6.10.1	Uppföljning i Sverige av EU:s naturvårdsdirektiv.....	1	
6.10.2	Övrigt EU-samarbete.....	1	
7	Författningskommentar.....	1	
7.1	Förslag till lag om ändring i naturvårdslagen (1964:822) ...	1	
7.2	Förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)	1	
7.3	Förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144)	1	
7.4	Förslag till lag om ändring i anläggningslagen (1973:1149)	1	
7.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning	1	
7.6	Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)	1	
7.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter.....	1	
Bilaga 1	Rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem.....	91	
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	121	
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag.....	126	
Bilaga 4	Lagrådets yttrande.....	138	
Bilaga 5	Remissinstanser rörande aktionsplanerna.....	140	
Bilaga 6	Remissinstanser rörande förslag till förbud mot markavvattning.....	142	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 mars 1997	143	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1996/97:75

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i naturvårdslagen (1964:822),
2. lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988),
3. lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144),
4. lag om ändring i anläggningslagen (1973:1149),
5. lag om ändring i lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning,
6. lag om ändring i jaktlagen (1987:259) och
7. lag om ändring i lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter

2 Lagförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i naturvårdslagen (1964:822)

Härigenom föreskrivs i fråga om naturvårdslagen (1964:822)

dels att 12 och 19 c §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 49 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §¹

Länsstyrelsen får i särskilda fall medge undantag från meddelade reservatföreskrifter. Om det finns synnerliga skäl, får den myndighet som meddelade beslut enligt 7–10 §§ helt eller delvis upphäva beslutet

Länsstyrelsen får i särskilda fall medge undantag från meddelade reservatföreskrifter. Om det finns synnerliga skäl, får den myndighet som meddelade beslut enligt 7–10 §§ helt eller delvis upphäva beslutet. *Att därvid regeringens tillåtelse behövs i vissa fall följer av 19 c §.*

Meddelas beslut enligt första stycket för att lämna rum för arbetsföretag, får länsstyrelsen föreskriva att företaget skall bekosta en särskild undersökning av naturreservatet eller särskilda åtgärder för att bevara det eller på annat sätt gottgöra intrånget i naturvårdsintresset.

Ett beslut enligt första stycket som avser en skyddad våtmark får meddelas endast om intrånget i naturvårdsintresset i skälig utsträckning gottgörs.

19 c §²

För ett område som förklarats som särskilt skyddsområde eller som särskilt bevarandeområde enligt 19 b § får beslut enligt 7, 8, 10, 14 b, 19 e eller 20 § *helt eller delvis upphävas endast efter tillstånd av regeringen.*

För ett område som förklarats som särskilt skyddsområde eller som särskilt bevarandeområde enligt 19 b § får beslut enligt 7, 8, 10, 14 b, 19 e eller 20 § *inte upphävas helt eller delvis utan regeringens tillåtelse. Detsamma*

¹ Senaste lydelse 1994:1821.

² Senaste lydelse 1994:1821.

gäller i fråga om undantag från nämnda skyddsföreskrifter.

Prop. 1996/97:75

Första stycket gäller inte beslut om undantag, om det är uppenbart att den verksamhet som prövas kommer att orsaka endast obetydlig skada på områdets naturvärden.

49 §

Förbud eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 § i dess lydelse före den 1 januari 1995 skall vid tillämpning av 37 och 37 b §§ anses vara meddelade med stöd av 14, 14 a eller 14 b §. Detta gäller dock endast gärning som begåtts efter den 30 juni 1997.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1997.

2.2 Förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2 § fastighetsbildningslagen (1970:988) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §¹

Inom område med detaljplan, fastighetsplan eller områdesbestämmelser får fastighetsbildning inte ske i strid mot planen eller bestämmelserna. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Gäller naturvårdsföreskrifter eller andra särskilda bestämmelser för marks bebyggande eller användning än som avses i första stycket, skall fastighetsbildning ske så, att syftet med bestämmelserna inte motverkas. Får på grund av särskilt medgivande byggnad uppföras eller annan därmed jämförlig åtgärd företagas i strid mot sådan bestämmelse, utgör vad nu har sagts ej hinder mot fastighetsbildning som behövs för att medgivandet skall kunna utnyttjas.

Om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen eller efter dess förordnande kommunal myndighet på begäran av lantmäterimyndigheten medge undantag från bestämmelser som avses i andra stycket.

Om det finns särskilda skäl, får undantag medges från bestämmelser som avses i andra stycket. Frågor om undantag prövas på begäran av lantmäterimyndigheten av länsstyrelsen eller efter dess förordnande av kommunal myndighet. Att därvid regeringens tillåtelse behövs i vissa fall följer av 19 c § naturvårdslagen (1964:822).

En kommunal myndighets beslut i fråga som avses i tredje stycket får överklagas genom besvär hos länsstyrelsen.

Länsstyrelsens beslut i fråga som avses i tredje stycket får överklagas genom besvär hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1997.

¹ Senaste lydelse 1995:1394.

2.3 Förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144)

Häri genom föreskrivs att 8 § i ledningsrättslagen (1973:1144) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

Inom område med detaljplan, fastighetsplan eller områdesbestämmelser får en ledningsrätt inte upplåtas i strid mot planen eller bestämmelserna. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Gäller naturvårdsföreskrifter eller andra särskilda bestämmelser för marks bebyggande eller användning än som avses i första stycket, skall ledningsrätt upplåtas så, att syftet med bestämmelserna inte motverkas.

Om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen eller efter dess förordnande kommunal myndighet på begäran av lantmäterimyndigheten medge undantag från bestämmelser som avses i andra stycket.

Om det finns särskilda skäl, får på begäran av lantmäterimyndigheten medges undantag från bestämmelser som avses i andra stycket. Frågor om undantag prövas av länsstyrelsen eller efter dess förordnande av kommunal myndighet. Att därvid regeringens tillåtelse behövs i vissa fall följer av 19 c § naturvårdslagen (1964:822).

En kommunal myndighets beslut i fråga som avses i tredje stycket får överklagas genom besvär hos länsstyrelsen.

Länsstyrelsens beslut i fråga som avses i tredje stycket får överklagas genom besvär hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1997.

¹ Senaste lydelse 1995:1404.

2.4 Förslag till lag om ändring i anläggningslagen (1973:1149)

Härigenom föreskrivs att 9 § i anläggningslagen (1973:1149) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §¹

Inom område med detaljplan, fastighetsplan eller områdesbestämmelser får en gemensamhetsanläggning inte inrättas i strid mot planen eller bestämmelserna. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Gäller naturvårdsföreskrifter eller andra särskilda bestämmelser för marks bebyggande eller användning än som avses i första stycket, skall anläggning inrättas så, att syftet med bestämmelserna inte motverkas.

Om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen eller efter dess förordnande kommunal myndighet på begäran av lantmäterimyndigheten medge undantag från bestämmelser som avses i andra stycket.

Om det finns särskilda skäl, får på begäran av lantmäterimyndigheten medges undantag från bestämmelser som avses i andra stycket. Frågor om undantag prövas av länsstyrelsen eller efter dess förordnande av kommunal myndighet. Att därvid regeringens tillåtelse behövs i vissa fall följer av 19 c § naturvårdslagen (1964:822).

En kommunal myndighets beslut i fråga som avses i tredje stycket får överklagas genom besvär hos länsstyrelsen.

Länsstyrelsens beslut i fråga som avses i tredje stycket får överklagas genom besvär hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1997.

¹ Senaste lydelse 1995:1405.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning att 1 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag tillämpas när Kustbevakningen bedriver övervakning till havs och i kustvattnen samt i Väner och Mälaren för att hindra brott mot föreskrifter i lagar och andra författningar som gäller

1. skyddsobjekt och militära skyddsområden,
2. jakt,
3. fiske,
4. bevarande av den marina miljön och annan naturvård,
5. trafikregler och säkerhetsanordningar för sjötrafiken,
6. åtgärder mot vattenföroreningar från fartyg,
7. dumpning av avfall i vatten,
8. kontinentalsockeln,
9. fornminnen och sjöfynd,
10. fartygs registrering och identifiering,
11. skydd för den marina miljön mot andra förorenande åtgärder än sådana som avses i 6 och 7,
12. märkning och användning av oljeprodukter,
13. utlänningars inresa till och utresa från Sverige.

Lagen tillämpas i fråga om övervakning enligt punkterna 2-8 och 10-12 även inom Sveriges ekonomiska zon.

13. utlänningars inresa till och utresa från Sverige,
14. åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter.

Lagen tillämpas i fråga om övervakning enligt punkterna 2-8, 10-12 och 14 även inom Sveriges ekonomiska zon.

Lagen tillämpas även när Kustbevakningen till havs och i kustvattnen, i Väner och Mälaren samt inom den ekonomiska zonen bedriver övervakning för att hindra brott mot lagen (1992:1140) om Sveriges

¹ Senaste lydelse 1996:411.

*ekonomiska zon eller föreskrifter
som meddelats med stöd av den
lagen.*

Prop. 1996/97:75

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1997.

2.6 Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

Härigenom föreskrivs att 4, 5, 9 och 10 a §§ i jaktlagen (1987:259) skall ha följande lydelse¹.

Nuvarande lydelse

Viltet skall vårdas i syfte att bevara de viltarter som tillhör landets viltbestånd och att främja en med hänsyn till allmänna och enskilda intressen lämplig utveckling av viltstammarna.

I viltvården ingår att genom särskilda åtgärder sörja för att viltet får skydd och stöd och att anpassa jakten efter tillgången på vilt. För att åtgärderna utförs och anpassningen sker svarar markägaren och jakträttshavaren.

Föreslagen lydelse

4 §

Viltet skall vårdas i syfte att
– bevara de viltarter som tillhör landets viltbestånd och *de fågelarter som tillfälligt förekommer naturligt i landet*, och
– främja en med hänsyn till allmänna och enskilda intressen lämplig utveckling av viltstammarna.

5 §

Var och en skall visa viltet hänsyn. Idrottstävlingar och annan liknande friluftsverksamhet i marker där det finns vilt skall genomföras så att viltet störs i så liten utsträckning som möjligt.

Viltet får inte ofredas och inte heller förföljas annat än vid jakt. Förbudet hindrar dock inte att lämpliga åtgärder vidtas av markinnehavaren i syfte att motverka skador av vilt.

Viltet får inte ofredas och inte heller förföljas annat än vid jakt. Förbudet hindrar dock inte att lämpliga åtgärder vidtas av markinnehavaren i syfte att motverka skador av vilt, *om sådana skador inte kan motverkas på annat tillfredsställande sätt*.

9 §

Om ett vilt djur orsakar avsevärd skada eller om det kan antas vara farligt för människors säker-

Om ett vilt djur orsakar avsevärd skada eller om det kan antas vara farligt för människors säker-

¹ Jfr. rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar (EGT nr L 103, 25.4.1979, s.1, CELEX 379L0409) och rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT nr L 206, 22.7.1992, s.7, CELEX 392L0042)

het, får polismyndigheten låta avliva djuret.

het, får polismyndigheten låta avliva djuret, *om det inte finns någon annan tillfredsställande lösning.*

Prop. 1996/97:75

Regeringen får meddela föreskrifter om att polismyndigheten får låta avliva eller fånga vilt, när detta är befogat från djurskyddssynpunkt.

10 a §¹

Staten har jakträtten på den mark som vid utgången av juni 1992 ingick i kronoparken Fjällveden i Södermanlands län, kronoparken Tullgarn och angränsande kronoegendomar ävensom kronoegendomarna på Eriksö i Södermanlands län, kronoparken Karlsby i Östergötlands län, kronoegendomen Ottenby kungsladugård i Kalmar län, kronoparken Halle- och Hunneberg i Älvsborgs och Skaraborgs län, kronoparken Haddebo i Örebro län, kronoparken Grönbo i Örebro och Västmanlands län samt kronoparken Kloten i Örebro, Västmanlands och Dalarnas län.

Staten har jakträtten på den mark som vid utgången av juni 1992 ingick i kronoparken Fjällveden i Södermanlands län, kronoparken Tullgarn och angränsande kronoegendomar även som kronoegendomarna på Eriksö i *Stockholms och* Södermanlands län, kronoparken Karlsby i Östergötlands län, kronoegendomen Ottenby kungsladugård i Kalmar län, kronoparken Halle- och Hunneberg i Älvsborgs och Skaraborgs län, kronoparken Haddebo i Örebro län, kronoparken Grönbo i Örebro och Västmanlands län samt kronoparken Kloten i Örebro, Västmanlands och Dalarnas län.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1997.

¹ Senaste lydelse 1996:954.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter

dels att 3, 5, 8, 9, 11 och 12 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 8 a, 8 b och 9 a §§, av följande lydelse.¹

Nuvarande lydelse

Tillsyn över efterlevnaden av föreskrifter som meddelats med stöd av denna lag och av villkor som meddelats med stöd av sådana föreskrifter skall utövas av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer. Detta gäller också i fråga om tillsyn över efterlevnaden av rådets förordning (EEG) nr 3626/82 av den 3 december 1982 om genomförande i gemenskapen av konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter.

Föreslagen lydelse

3 §

Tillsyn över efterlevnaden av föreskrifter som meddelats med stöd av denna lag och av villkor som meddelats med stöd av sådana föreskrifter skall utövas av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer. Detta gäller också i fråga om tillsyn över efterlevnaden av rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem.

5 §

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för efterlevnaden av föreskrifter som meddelats med stöd av denna lag och av villkor som meddelats med stöd av sådana föreskrifter samt för efterlevnaden av rådets förordning (EEG) nr 3626/82.

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för efterlevnaden av

1. föreskrifter som meddelats med stöd av denna lag,

2. villkor som meddelats med stöd av sådana föreskrifter som avses i 1 samt

3. rådets förordning (EG) nr 338/97.

¹ Jfr. Rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem (EGT nr L 61, 3.3.1997, s.1, CELEX 397R0338)

Ett föreläggande eller förbud får förenas med vite.

Prop. 1996/97:75

Underlåter någon att fullgöra sina skyldigheter enligt föreskrifter eller villkor som avses i första stycket eller enligt villkor som meddelats i samband med föreläggande, får myndigheten förordna om rättelse. Ett sådant beslut får verkställas enligt utsökningsbalken. Verkställigheten sker på den försumliges bekostnad.

8 §

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet tar sådan befattning med djur, växter, ägg, rom, bon eller produkter av djur eller växter

1. som strider mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 1 § eller mot ett villkor som har uppställts i samband med att ett tillstånd meddelats eller i annat beslut i enskilt fall,

2. som strider mot en bestämmelse om in- och utförsel, transport, handel och förevisning i rådets förordning (EEG) nr 3626/82.

Om ett brott enligt första stycket är att anse som grovt, döms till fängelse i högst två år. Vid bedömande av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningen avsett exemplar av hotad, sällsynt eller värdefull art eller om den utförts vanemässigt eller i större omfattning.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Till ansvar enligt denna paragraf döms inte om gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som i annat fall än som anges i 8 a § med uppsåt eller av oaktsamhet tar sådan befattning med djur, växter, ägg, rom, bon eller produkter av djur eller växter som strider mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 1 § eller mot ett villkor i beslut i enskilt fall.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot rådets förordning (EG) nr 338/97 eller mot villkor i beslut i enskilt fall som har meddelats med stöd av förordningen, såvitt avser

- 1. import till Sverige,*
- 2. export och reexport från Sverige,*
- 3. handel med artificiellt förökade växter,*
- 4. transport och transitering, eller*
- 5. köp, försäljning och annan kommersiell åtgärd.*

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

8 b §

Om ett brott enligt 8 eller 8 a § är att anse som grovt, döms till fängelse i högst två år. Vid bedömande av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningen avsett exemplar av hotad, sällsynt eller värdefull art eller om den utförts vanemässigt eller i större omfattning.

9 §

Till böter döms den som i en ansökan eller annan handling som ges in enligt denna lag eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen eller enligt rådets förordning (EEG) nr 3626/82, med uppsåt eller av oaktsamhet underlåter att lämna en uppgift eller lämnar en oriktig uppgift om förhållanden av betydelse för tillstånd eller tillsyn.

Till böter döms den som i en ansökan eller annan handling som ges in enligt denna lag eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen eller enligt rådets förordning (EG) nr 338/97, med uppsåt eller av oaktsamhet underlåter att lämna en uppgift eller lämnar en oriktig uppgift om förhållanden av betydelse för tillstånd eller tillsyn.

Till ansvar enligt denna lag döms inte om gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

11 §

Om någon har begått brott som avses i 8 §, skall egendom som nämns i 1 § och som gärningsmannen tagit befattning med, förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt.

Om någon har begått brott som avses i 8, 8 a eller 8b §, skall egendom som nämns i 1 § och som gärningsmannen tagit befattning med, förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt.

I stället för egendomen kan dess värde helt eller delvis förklaras förverkat.

12 §

Fortskaffningsmedel och andra hjälpmedel som har använts eller medförts vid brott som avses i 8 § får förklaras förverkade, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl.

Fortskaffningsmedel och andra hjälpmedel som har använts eller medförts vid brott som avses i 8, 8 a eller 8 b § får förklaras förverkade, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl.

I stället för hjälpmedlet kan dess värde helt eller delvis förklaras förverkat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1997.

3 Ärendet och dess beredning

Konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter (CITES) har undertecknats av 134 stater bl.a. Sverige och 13 andra medlemsstater i EU. Sedan början av 1990-talet har EU arbetat med en ny förordning på CITES-området som skall ersätta den nu gällande förordningen från år 1982. EU:s miljöministrar har i december 1996 antagit en förordning om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem. Förordningen innebär en skärpning av bestämmelserna i 1982 års förordning. Den nya förordningen skall träda i kraft den 1 juni 1997. Förordningen, förutom artbilagorna, finns i *bilaga 1*.

Den 19 januari 1995 fick Statens naturvårdsverk i uppdrag av regeringen att utreda och till regeringen lämna förslag till den reglering av befattningen med djur och växter som behövs för att skydda vilt levande djur- och växtarter. I uppdraget ingick också att utreda och lämna förslag till den reglering av yrkesmässig eller annars i förvärvssyfte bedriven handel, förevisning och preparering av exemplar av vilt levande djur- och växtarter som behövs för att skydda sådana arter. Den 18 december 1995 redovisade Naturvårdsverket uppdraget till regeringen.

Miljödepartementet har med dessa utgångspunkter upprättat en promemoria med förslag till ändring i lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter samt lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning. Denna promemoria har remissbehandlats. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Remissinstanser har varit Kustbevakningen, Generaltullstyrelsen, Rikspolisstyrelsen, Riksåklagaren, Statens naturvårdsverket, Statens jordbruksverk, Naturhistoriska riksmuseet, Kommerskollegium, Naturskyddsföreningen, Världsnaturfonden, Zoobranschens riksförbund och Göteborgs tingsrätt. En sammanställning av remissvaren finns i Miljödepartementet (Dnr M96/4632/1).

Utöver det nu nämnda bör vissa ändringar införas i den svenska lagstiftningen för att det tydligare skall framgå hur direktiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) och direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) har genomförts i Sverige. Av den anledningen föreslås nu vissa ändringar i jaktlagen (1987:259). De föreslagna ändringarna i naturvårdslagen (1964:822), fastighetsbildningslagen (1970:988), ledningsrättslagen (1973:1144) och anläggningslagen (1973:1149) är i huvudsak föranledda av behovet av att säkerställa att EG-kommissionen blir tillfrågad och att nödvändiga kompensationsåtgärder fastställs, innan skyddet försämras för områden som beretts skydd enligt fågeldirektivet eller art- och habitatdirektivet, s.k. Natura 2000-områden.

Regeringen behandlar i denna proposition även en skrivelse från Kustbevakningen (Dnr M96/4632/1) där det begärs en ändring i lagen om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning av innebörd att

lagens tillämpning även skall omfatta brott mot lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Rikspolisstyrelsen har under hand hörts över skrivelsen. Prop. 1996/97:75

Lagrådet

Regeringen beslutade den 27 februari 1997 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 3*. Lagrådet har yttrat sig över dessa förslag. Yttrandet finns i *bilaga 4*. Regeringen har helt anslutit sig till vad Lagrådet har anfört. Vissa redaktionella ändringar har dessutom gjorts i lagtexterna.

Den 23 juni 1994 beslutade regeringen att uppdra åt Naturvårdsverket att utarbeta en aktionsplan för biologisk mångfald med åtgärder som syftar till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. Regeringen gav även Statens jordbruksverk, Skogsstyrelsen, Fiskeriverket och Boverket i uppdrag att utarbeta motsvarande aktionsplaner med utgångspunkt i sina respektive sektorer.

I Naturvårdsverkets uppdrag ingick att utveckla mål för arbetet med att bevara biologisk mångfald och hållbart nyttja biologiska resurser, bl.a. som ledning för andra sektors arbete. Verket skulle dessutom utifrån en helhetsbedömning göra en utvärdering av de sektorsvisa aktionsplanerna.

Naturvårdsverket lämnade i december 1995 sin redovisning i Rapport 4463 Aktionsplan för biologisk mångfald. Boverket har i rapporten Aktionsplan för biologisk mångfald vid byggd miljö den 14 juli 1995 redovisat sina förslag. Även Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och Fiskeriverket har redovisat sina uppdrag. Aktionsplanerna har remissbehandlats i ett sammanhang. Förteckningar över remissinstanserna redovisas i *bilaga 5*. Sammanställningar av remissyttrandena vad avser Naturvårdsverkets aktionsplan och Boverkets aktionsplan finns tillgängliga i Miljödepartementet (Dnr M95/5058/4).

I regleringsbrevet för budgetåret 1995/96 för Statens naturvårdsverk gavs verket i uppdrag att utarbeta en nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Naturvårdsverket redovisade uppdraget den 23 maj 1996. Planen omfattar dels de mest värdefulla ängs- och hagmarkerna, dels ett representativt urval av hela odlingslandskapet. Uppdraget har utförts i samarbete med länsstyrelserna och efter samråd med Riksantikvarieämbetet (Miljödepartementet, Dnr M96/2298/4).

Naturskyddsföreningarna i Kronobergs län, i Södra Älvsborg och i Hylte samt i Jönköpings län har i skrivelse till regeringen den 26 januari 1996 begärt att förbudet mot markavvattning enligt bestämmelserna i naturvårdslagen utökas till att omfatta hela södra Sverige. Kronobergs Ornitologiska Förening har i skrivelse till regeringen den 18 mars 1996 anfört att nydikning i Kronobergs län bör förbjudas. Skrivelserna har remissbehandlats. Förteckning över remissinstanserna redovisas i *bilaga 6*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Miljödepartementet (Dnr M96/429/4 och Dnr M96/1375/4)

4 Bakgrund

4.1 Konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter och dess uppföljning

Det förekommer en omfattande internationell handel med vilda djur och växter av vilka en del är hotade till sin existens eller utbredning. Handeln med dessa regleras i konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter (CITES, SÖ 1974:41 och SÖ 1980:72). Genom konventionen finns mycket stränga regler för den internationella handeln med de mest hotade arterna. Handeln med dessa arter är i praktiken nästan totalförbjuden. Gränskontroller är en viktig del i CITES-arbetet.

Utöver CITES finns det ett stort antal globala, regionala och nationella bestämmelser beträffande hanteringen med hotade vilda djur och växter. Bland dessa bestämmelser bör särskilt framhållas 1979 års konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö (Bernkonventionen, SÖ 1983:30).

I den svenska lagstiftningen har av tradition artskydd beträffande vilda djur och växter huvudsakligen behandlats i lagstiftning om naturvård, jakt och fiske varvid huvudvikten lagts vid reglering av tagandet av exemplar från naturen. Vidare finns reglering med delvis artskyddssyfte; bl.a. i de veterinära in- och utförselreglerna, djur- och hälsoskydds-lagstiftningarna samt växtskyddslagstiftningen.

Sedan den 1 januari 1995 omfattas Sverige av EU:s lagstiftning. För att kunna avskaffa CITES-kontrollerna vid de inre gränserna har EU:s ministerråd år 1982 antagit förordning (EEG) nr 3626/82 om tillämpning inom gemenskapen av CITES, den s.k. CITES-förordningen. Genom förordningen infördes bl.a. en för EU-länderna gemensam CITES-kontroll vid gemenskapens gräns mot tredje land. Vidare regleras genom förordningen viss handel med och transporter av hotade djur och växter inom unionen. Svenska regler med utgångspunkt i CITES-förordningen tillkom genom lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter (prop. 1994/95:117, bet. 1994/95:JoU 10, rskr. 1994/95:94) och förordningen (1994:2027) med samma namn.

Handel och transporter inom EU har dessutom reglerats i fågeldirektivet och i art- och habitatdirektivet. Direktivsbestämmelserna innebär bl.a. en skyldighet för medlemsstaterna att strängt reglera handel och transport inom EU av hotade europeiska arter av vilda djur och växter.

I propositionen 1994/95:117 och i departementspromemorian (Ds 1993:64) Regler om handel med skyddade djur- och växtarter m.m. har huvuddelen av de bestämmelser som berör skyddet av arter sammanställts. I det följande skall därför inledningsvis endast närmare

redogöras för EU:s nya CITES-förordning samt 1994 års lagstiftning om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter. Vidare redogörs särskilt för nu gällande påföljdsbestämmelser och för kontrollen av efterlevnaden av artskyddsreglerna. Prop. 1996/97:75

4.1.1 EU:s nya CITES-förordning

Gemenskapens kontroll av CITES-reglerade varor vid unionens gräns mot tredje land har utsatts för både internationell och intern kritik för bristande effektivitet. Sedan början av 1990-talet har EU därför arbetat med att utarbeta en ny förordning på CITES-området. EU:s miljöministrar har vid rådsmötet i december 1996 antagit förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem. Förordningen (exklusive artlistor) bifogas som *bilaga 1*. Den nya förordningen skall den 1 juni 1997 ersätta 1982 års CITES-förordning.

Av förordningen (EG) nr 338/97 framgår inledningsvis att medlemsstaterna har möjlighet att vidta strängare skyddsåtgärder än som följer av förordningen. Dessa åtgärder får emellertid inte innebära handelshinder i strid med Romfördraget. I förordningen påpekas särskilt möjligheten för medlemsstaterna att reglera innehav av levande exemplar av vilda arter.

Vissa djur och växter, som inte omfattas av CITES eller har ett begränsat skydd enligt konventionen, kommer trots detta att omfattas av den nya förordningens strängaste skyddsregler. Detta gäller bl.a. de europeiska CITES-arter som inte omfattas av konventionens strängaste skyddsregler men som omfattas av de strängaste skyddsreglerna i fågeldirektivet eller art- och habitatdirektivet. Vidare införs en möjlighet att på gemenskapsnivå förbjuda eller på annat sätt reglera handel med utomeuropeiska djur och växter som utgör ett ekologiskt hot mot de europeiska arterna.

Till den nya förordningen hör fyra bilagor, bilagorna A-D, med förteckningar över djur och växter. Beträffande somliga arter på CITES-listorna har EU:s medlemsstater avgett reservationer. Dessa arter har då flyttats från den lista i förordningen (EG) nr 338/97 som korresponderar mot artens listning i CITES till en lista som innebär mindre strängt skydd enligt förordningen.

I bilaga A förtecknas de djur och växter som omfattas av förordningens strängaste skyddsåtgärder. Det rör sig bl.a. om arter med vilka internationell handel är i det närmaste totalförbjuden. I bilaga A, som i huvudsak motsvaras av CITES bilaga I, förtecknas också ett antal övriga arter som av EU anses utrotningshotade eller särskilt sårbara vid handel.

Bilaga B svarar mot CITES bilaga II. Därtill innehåller bilaga B en förteckning över arter som anses vara föremål för så omfattande handel att dess överlevnad eller naturliga förekomst hotas. Här återfinns även bilaga I-arter som EU:s medlemsstater har reserverat sig emot.

Bilaga C motsvarar CITES bilaga III. Därtill innehåller bilaga C arter i bilaga II som är föremål för reservation.

Bilaga D innefattar arter som är föremål för import i sådan omfattning att övervakning är befogad samt CITES bilaga III-arter som är föremål för reservation.

I förordningen (EG) nr 338/97, liksom i den tidigare förordningen, regleras passerandet av EU:s yttre gräns samt handel och transporter inom unionen. Den gemensamma gränskontrollen förstärks liksom skyldigheten för medlemsstaterna att samarbeta med och informera andra medlemsstater och kommissionen om tillämpningen av förordningen.

Vid införsel till och utförsel från gemenskapen av de aktuella arterna erfordras i allmänhet tillstånd. Men även den interna handeln med hotade arter regleras. Det kommer således att vara förbjudet inom gemenskapen att köpa, att erbjuda sig att köpa, att för kommersiella ändamål förvärva eller för allmänheten förevisa, att använda i vinstsyfte, att försälja eller inneha för försäljning, att saluföra eller transportera för försäljning exemplar av arter som upptagits i bilaga A. Den administrativa CITES-myndigheten i en medlemsstat kan i enskilda fall medge undantag från förbuden. Vidare kan kommissionen, i samråd med medlemsstaterna, medge allmänna undantag. De ovannämnda förbuden gäller även exemplar av arter som upptagits i bilaga B, om det inte kan visas att exemplaret förvärvats inom eller införts till EU i enlighet med gällande lagstiftning för bevarande av vilda djur och växter.

Även transporter inom unionen är i vissa fall detaljreglerade genom den nya förordningen. Således skall varje förflyttning inom gemenskapen av ett levande exemplar av en art som upptagits i bilaga A, från den plats som anges i införseltillståndet eller i något intyg som utfärdats i enlighet med förordningen, godkännas av den administrativa myndigheten. Godkännandet skall bekräftas genom att myndigheten utfärdar ett transportintyg. I andra fall av förflyttning av levande exemplar av en art som upptagits i bilaga A krävs att den för transporten ansvarige kan visa att exemplaret är lagligt åtkommet.

Överlag innebär den nya förordningen att medlemsstaten och dess tillsynsorgan på ett tydligare sätt åläggs att bevaka att intentionerna med CITES förverkligas. De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna skall kontrollera efterlevnaden av bestämmelserna i förordningen. Om behöriga myndigheter får anledning att misstänka att förordningens bestämmelser inte efterlevs, skall de vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa efterlevnaden av bestämmelserna eller anhängiggöra en rättslig talan.

Den nu gällande förordningen saknar direkta regler om att dess förbudsbestämmelser skall sanktioneras. I förordning (EG) nr 338/97 däremot anges de överträdelser av förordningen som medlemsstaterna är skyldiga att straffbelägga eller på annat sätt vidta sanktioner mot. De åtgärder som medlemsstaten vidtar skall anpassas efter karaktären på och graden av överträdelse och omfatta bestämmelser om beslag och förverkande av exemplar.

Kommissionen har vidare under våren 1996 presenterat ett utkast till tillämpningsförfordning till den nya CITES-förordningen. Förordningen skall ersätta kommissionsförfordningen (EEG) nr 3418/83. Den nya tillämpningsförfordningen innehåller bl.a. bestämmelser om utformning av handlingar, märkning m.m. samt även generella undantag från förbudet

mot kommersiella aktiviteter i EU:s nya CITES-förordning. Arbetet med den nya kommissionsförordningen är i sitt slutskede. Ett slutligt förslag har presenteras av kommissionen i mars år 1997.

Prop. 1996/97:75

4.1.2 1994 års lagstiftning om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter

Lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter trädde i kraft den 1 januari 1995 tillsammans med en därtill hörande förordning (1994:2027) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter. Samtidigt trädde vissa ändringar i jaktlagen (1987:259) och naturvårdslagen (1964:822) i kraft. Genom lagen om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter bemyndigas regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, att meddela de föreskrifter angående in- och utförsel, transport, handel, preparering och förevisning avseende djur och växter som behövs för att uppfylla Sveriges internationella åtaganden på området eller av andra skäl.

I lagen straffbeläggs, förutom befattning med djur och växter i strid mot föreskrift m.m. som meddelats med stöd av lagen, även sådan befattning i strid mot bestämmelserna i EG:s nuvarande CITES-förordning. Vissa av de förfaranden med djur och växter som kan straffbeläggas genom föreskrifter meddelade med stöd av lagen uppfyller också rekvisiten för jakthäleri enligt 46 § jaktlagen (1987:259) eller den motsvarande bestämmelsen i 37 b § naturvårdslagen (1964:822). För att undvika konkurrens föreskrivs i jakt- och naturvårdslagarna att dessa bestämmelser inte skall tillämpas när förutsättningar att tillämpa ansvarsbestämmelserna i lagen om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter föreligger. Ansvarsbestämmelser i sistnämnda lag skall dock inte tillämpas om gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller i lagen om straff för varusmuggling.

I lagen om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter finns också bestämmelser om tillsyn, avgifter och förverkande.

I förordning (1994:2027) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter meddelas för närvarande huvudsakligen kompletterande föreskrifter för tillämpning av EG:s CITES-förordning och kommissionens därtill hörande tillämpningsförordning. Vidare har i förordningen införts ett förbud mot import av skinn från ungar av grönlandssäl och klappmyts i enlighet med direktiv 83/129/EEG om import till medlemsstaterna av skinn från vissa sälungar och produkter av sådana skinn.

Enligt den svenska förordningen är Statens jordbruksverk svensk administrativ och behörig myndighet och Statens naturvårdsverk svensk vetenskaplig myndighet. Naturvårdsverket har också den centrala tillsynen över att transport, handel, förvaring, preparering och förevisning i Sverige sker i överensstämmelse med bestämmelserna i den svenska lagstiftningen och EU:s förordningar. Motsvarande regionala tillsyn handhas av länsstyrelserna. Tillsynen av att handel med tredje land sker i

enlighet med ovannämnda svenska författningar och EU:s förordningar på området handhas av tullmyndigheten. Prop. 1996/97:75

I Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1995:48) om åtgärder beträffande djur som tillhör skyddade arter (ändrad genom SJVFS 1996:27) samt (SJVFS 1996:28) om åtgärder beträffande växter som tillhör skyddade arter, finns ytterligare tillämpningsföreskrifter på området.

4.1.3 Påföljdsbestämmelser som avser åtgärder med hotade djur- och växtarter

Enligt CITES skall konventionsstaterna straffbelägga handel med eller besittning av djur eller växter i strid mot konventionen (artikel VIII.1). EU:s nuvarande CITES-förordning innefattar ingen särskild sanktionsbestämmelse. För svenskt vidkommande finns dock redan en straffrättslig reglering i dessa frågor.

Enligt 8 § lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter döms således den till ansvar som med uppsåt eller av oaktsamhet tar sådan befattning med djur och växter m.m. som strider mot en föreskrift som meddelats angående in- och utförsel, transport, handel, förvaring, preparering och förevisning. Detsamma gäller den som bryter mot ett villkor som uppställts i samband med att tillstånd meddelats eller mot annat beslut i enskilt fall. Även den som handlar i strid med en bestämmelse i 1982 års CITES-förordning om in- och utförsel, transport, handel och förevisning kan bestraffas. Strafflatituden för brott av normalgraden är böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet är grovt, är straffet fängelse i högst två år. Om gärningen är att bedöma som ringa, skall dock ansvar inte dömas ut. Slutligen föreskrivs i paragrafen att ansvar enligt den bestämmelsen inte heller skall utdömas för det fall gärningen är belagd med straff enligt brottsbalken eller lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

Enligt 9 § i lagen 1994:1818 döms den till böter som i ansökan eller annan handling, som ges in enligt lagen, enligt föreskrift som meddelats med stöd av lagen eller enligt 1982 års CITES-förordning, med uppsåt eller oaktsamhet underlåter att lämna en uppgift eller lämnar en oriktig uppgift.

4.1.4 Tillsyn och kontroll över hanteringen med hotade djur och växter

Tillsyn

Tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om hotade arters skydd handhas av Naturvårdsverket och länsstyrelserna. Dessa myndigheter har genom lagen 1994:1818 erhållit befogenheter att begära upplysningar om verksamheter med hotade arter som bedrivs i förvärvssyfte, att meddela

förelägganden och förbud och äger rätt till tillträde till vissa lokaler. Prop. 1996/97:75
Polisen har ålagt att biträda i tillsynsverksamheten.

Kontroll av handel med tredje land

Tullagstiftningen bygger på en skyldighet att till en tullmyndighet för förtullning anmäla in- och utförsel av vissa varor. Tullmyndigheten kontrollerar om varan får införas respektive utföras och fastställer i förekommande fall tull och annan skatt samt avgift.

Tullmyndighetens kontroller är – såvitt gäller gräns mot tredje land – dels slumpmässiga, dels baserade på konkreta misstankar. Gränskontrollen mot tredje land upprätthålls även av Kustbevakningen och polisen. Även anställda vid Statens Järnvägar eller lots- och fyrstaten har att fullgöra viss gränskontroll.

Tullverkets sedvanliga kontrollverksamhet i förhållande till tredje land regleras främst i tullagen (1994:1550) och tullförordningen (1994:1558). De befogenheter som följer av dessa föreskrifter kan tillämpas utan att brottsmisstanke föreligger. Skulle sådan misstanke uppkomma tillämpas varusmuggningslagen. Enligt den lagen är det straffbart att, utan att ge det till känna hos vederbörlig myndighet, uppsåtligen föra sådant gods in i eller ut från landet som enligt lag eller annan författning erfordrar tillstånd. Det är också straffbart att lämna oriktig uppgift i tulldeklaration eller på annat sätt vilseleda myndighet i samband med tullbehandling av gods. Som varusmuggling anses också bl.a. om någon uppsåtligen förfogar över gods som är belagt med in- eller utförselförbud på sådant sätt att bestämmelse härom överträds.

Beträffande införsel av djur finns dessutom särskilda bestämmelser i förordningen (1994:1830) om införsel av levande djur m.m. samt genom Jordbruksverkets föreskrifter (1996:24) om införsel av djur, sperma, ägg och embryo. Vid införsel från tredje land erfordras i regel införseltillstånd, hälsointyg, registrering av importören samt anmälan till tullmyndighet. Beträffande införsel av växter finns bestämmelser bl.a. i förordningen (1995:681) om växtskydd.

Kontroll av handel inom EU

Den fria inre marknaden utan kvantitativa importrestriktioner eller andra åtgärder med motsvarande verkan är en av EG-rättens grundläggande målsättningar. Den ovan nämnda tullagstiftningen tillämpas därför inte beträffande handel med gemenskapsvaror mellan Sverige och andra EU-länder. Restriktioner vid import och export får dock i viss utsträckning alltjämt förekomma. En förutsättning härför är att restriktionerna baseras på vissa i artikel 36 i Romfördraget närmare angivna skyddsbehov, bl.a. det för artskyddet mest relevanta – skyddet för djur och växter. Restriktioner får dock inte innebära en godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt handelsbegränsning. För det fall skyddsintresset har blivit fullt tillgodosett genom gemenskapsrättsliga regler finns inte utrymme för ytterligare nationella begränsningar av passagen över den inre gränsen.

CITES-förordningens bestämmelser om handel och transport inom gemenskapen utgör kompensatoriska åtgärder. Även de i fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet föreskrivna reglerna om transport och handel inom EU utgör sådana åtgärder. Om dessa åtgärder visar sig otillräckliga för att skydda djur och växter i den svenska naturen kan det bli aktuellt att införa nationell reglering av passagen över den inre gränsen med exemplar av hotade arter, i den utsträckning lagstiftningsområdet inte är harmoniserat inom unionen.

Enligt lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (prop. 1995/96:166) får kontroller ske beträffande vissa angivna varor såsom vapen och narkotika, men dessa kontroller får inte ske slumpmässigt utan ett urval av kontrollobjekt måste ske med hjälp av tullpersonalens erfarenhet av smuggling. Lagen ger dock inte Tullverket befogenhet att kontrollera efterlevnaden av bestämmelserna i EU:s CITES-förordning om transport och handel inom unionen.

4.2 Konventionen om biologisk mångfald och dess uppföljning

I juni 1992 undertecknades konventionen om biologisk mångfald. Konventionen som trädde i kraft den 29 december 1993 har genom sin breda ansats möjligheter att få en samordnande roll inom det internationella naturvårdsarbetet.

Konventionen syftar till att bevara den biologiska mångfalden, till ett långsiktigt hållbart nyttjande av mångfaldens beståndsdelar och till en rättvis fördelning av de nyttigheter som kan vinnas ur genetiska resurser. Det sistnämnda avser förhållanden mellan länder som tillhandahåller genetiska resurser och länder som med hjälp av teknik och kunskaper utvecklar produkter ur dessa resurser.

I konventionen finns bestämmelser om inrättande av skyddade områden, om utveckling av långsiktigt hållbara bruksmetoder, om miljöansvaret inom olika samhällssektorer samt om utbildning och forskning. Rätten för varje land att självt bestämma över användningen av inhemska genetiska resurser slås fast och rekommendationer utfärdas om ekonomiskt stöd till utvecklingsländernas arbete med att tillämpa konventionen.

Vidare bör staterna enligt konventionen ta fram nationella aktionsplaner eller handlingsprogram för mångfaldens bevarande och nyttjande. Konventionens struktur är likväl så flexibel att den ger utrymme för varje land att utforma en självständig politik på detta område. Sveriges anslutning till konventionen godkändes av riksdagen hösten 1993 (prop. 1992/93:227, bet. 1993/94:JoU4, rskr. 1993/94:27).

Våren 1994 antog riksdagen propositionen En strategi för biologisk mångfald (prop. 1993/94:30, bet. 1993/94:JoU9, rskr. 1993/94:87). I propositionen läggs en strategi fast för arbetet med biologisk mångfald.

Bl.a. anför att olika myndigheter bör få i uppdrag att utarbeta aktionsplaner för biologisk mångfald. Uppdrag om aktionsplaner gavs av regeringen till fem centrala myndigheter. I uppdragen anges att som grund för arbetet skulle bl.a. ligga den en av riksdagen antagna strategin om biologisk mångfald och den landstudie om den biologiska mångfalden som Naturvårdsverket utfört i samarbete med bl.a. flera andra statliga myndigheter, forskningsinstitutioner och organisationer. I landstudien ges en objektiv beskrivning av kunskaperna om mångfaldens tillstånd och förändringar, hotfaktorer, nyttjande av biologiska resurser, ekonomiska värderingar m.m.

I budgetpropositionen 1996/97:1 anges att skyddet av den biologiska mångfalden är en prioriterad del av miljöpolitiken. Regeringen anför att utrymme för att genomföra en aktionsplan för biologisk mångfald bör skapas genom omprioriteringar av befintliga resurser.

I propositionens avsnitt 6 redovisas regeringens ställningstaganden till Naturvårdsverkets och Boverkets aktionsplaner.

Såvitt avser Skogsstyrelsens, Jordbruksverkets och Fiskeristyrelsens aktionsplaner avser regeringen senare att återkomma med en redovisning av sina ställningstaganden till förslagen i dessa planer.

5 Förstärkt skydd för hotade växter och djur m.m.

5.1 Insatser mot fauna- och florakriminalitet

Regeringens bedömning: Naturvårdsverkets arbete som central tillsynsmyndighet för tillämpningen av lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter och annan artskyddslagstiftning bör intensifieras och ingå som en del i arbetet med att genomföra en aktionsplan för biologisk mångfald. I detta arbete bör ingå att delta i särskilda utbildningsinsatser för personal vid de brottsbekämpande myndigheterna samt att vägleda länsstyrelserna i deras tillsynsarbete, bl.a. genom att utfärda föreskrifter om tillsynsarbetet och anordna utbildning av länsstyrelsernas personal.

Naturvårdsverkets förslag i aktionsplanen: Fauna- och florakriminalitet är nästan undantagsvis ett så speciellt problemområde att det inte ryms inom den allmänna verksamhet som exempelvis polisen och tullén bedriver. Specialsatsningar är därför nödvändiga. Naturvårdsförvaltningen, polis, åklagarmyndigheter och tull bör därför ges utökade resurser för övervakning, utredningar och utbildning inom området. Naturvårdsverket anser att om ett positivt resultat skall nås är tillsyn och övervakning, liksom ökade utbildnings- och informationsinsatser nödvändiga inom ovan nämnda myndigheter. Samarbete med ideella föreningar bör även fortsättningsvis tas tillvara.

Remissinstanserna: *Fiskeriverket* anser att under rubriken fauna- och florakriminalitet borde också illegala introduktioner i naturen av främmande arter ha berörts. Sådan är i vissa fall ett stort problem som kan ha förödande konsekvenser för den biologiska mångfalden. *Rikspolisstyrelsen* anser att det är angeläget att bekämpa olika former av fauna- och florakriminalitet, men påpekar att utrymmet för ytterligare polisiära insatser är begränsat eftersom även sådana insatser måste rymmas inom ramen för tillgängliga resurser. Det ankommer enligt Rikspolisstyrelsen i första hand på polismyndigheterna att själva prioritera sin verksamhet. Rikspolisstyrelsen framför också att det kan finnas anledning att överväga en ändring av straffsatserna på miljöområdet eftersom det annars finns en risk för att Sverige blir ett transitland för bl.a. fauna- och florakriminalitet. *Svenska Jägareförbundet* framhåller att Naturvårdsverkets förslag kräver avsevärda penningmedel om inte förslaget enbart skall bli en ”pappersprodukt”. Förbundet anser bl.a. att erforderliga resurser måste ges polisen och då främst inom björn- och vargområdena.

Regeringens överväganden: Regeringen delar Fiskeriverkets inställning att illegala introduktioner i naturen av främmande arter bör räknas till fauna- och florakriminaliteten. Frågan har, med utgångspunkt i Sveriges internationella åtaganden på naturvårdsområdet, behandlats i proposition 1994/95:117 Lag om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter, m.m. Av propositionen framgår bl.a. att Sverige som part i konventionen om skydd av flyttande vilda djur (Bonnkonventionen), konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö (Bernkonventionen) och konventionen om biologisk mångfald åtagit sig att strängt kontrollera utsättningen i naturen av främmande arter. Som medlem i EU har Sverige också ett motsvarande åtagande enligt bestämmelserna i direktiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) och direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Ändamålet från naturvårdssynpunkt med en utsättningskontroll är att skydda inhemska vilda djur- och växtarter samt naturmiljön. I den svenska lagstiftningen finns särskilda regler om utsättning av fiskar, växter, vilda däggdjur och fåglar samt om spridning av biologiska bekämpningsmedel. Därutöver har regeringen genom 14 c § i naturvårdslagen (1964:822) fått ett generellt bemyndigande att meddela föreskrifter om förbud mot eller särskilda villkor för att sätta ut exemplar av en vilt levande djur- eller växtart i naturmiljön. Om det eftersträfvade skyddet för djur, växter eller naturmiljön skall upprätthållas med stöd av speciallagstiftning så skall dock sådan reglering alltid tillämpas.

Av förordningen (1994:2027) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter framgår bl.a. att Naturvårdsverket och länsstyrelserna skall utöva tillsyn över efterlevnaden av artskyddsföreskrifter avseende transport, handel, förvaring, preparering och förevisning av vilda djur och växter. Naturvårdsverket har den centrala tillsynen, samordnar tillsynsverksamheten och lämnar vid behov bistånd i denna verksamhet. Länsstyrelserna utövar tillsyn inom respektive län. Tillsynsmyndigheterna skall samarbeta med varandra samt med statliga

och kommunala organ som fullgör uppgifter av betydelse för tillsyns- verksamheten. De skall också verka för att överträdelser av artskydds- föreskrifterna beivras. Enligt lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter skall polismyndigheten lämna det biträde som behövs för tillsynen.

En viktig uppgift för Naturvårdsverket som central tillsynsmyndighet är att informera de andra tillsynsmyndigheterna samt de brottsbekämpande myndigheterna och allmänheten om artskyddslagstiftningen. I detta arbete bör ingå att delta i särskilda utbildningsinsatser för personal vid de brottsbekämpande myndigheterna samt att vägleda länsstyrelserna i deras tillsynsarbete, bl.a. genom att meddela föreskrifter för arbetet och anordna utbildning av länsstyrelsernas personal.

Som Naturvårdsverket föreslår bör de berörda myndigheterna samarbeta bl.a. med de ideella föreningar som arbetar för att bevara de vilda djuren och växterna. En viktig del av arbetet med att förebygga och utreda fauna- och florakriminalitet är inhämtande av information från allmänheten och förmedling av information till denna. Speciellt i denna del kan de ideella föreningarna lämna värdefulla bidrag bl.a. genom att informera sina medlemmar om artskyddsbestämmelserna och syftet med dessa samt hjälpa till med att förmedla information till myndigheterna om fauna- och florakriminalitet.

Övervakningen av efterlevnaden av artskyddsbestämmelserna samt kompetensutvecklingen inom de brottsbekämpande myndigheterna behandlas i avsnitt 5.3 Lagen om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning. Frågan om ändring av straffsatserna för brott mot artskyddslagstiftningen behandlas i avsnitt 5.5 Lagen om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter.

5.2 Naturvårdslagen, fastighetsbildningslagen, ledningsrättslagen och anläggningslagen

5.2.1 Undantag från naturvårdsföreskrifter

Regeringens förslag: 12 och 19 c §§ naturvårdslagen (1964:822), 3 kap. 2 § fastighetsbildningslagen (1970:988), 8 § ledningsrättslagen (1973:1144) och 9 § anläggningslagen (1973:1149) ändras så att det klart framgår att vissa beslut om undantag från naturvårdsföreskrift kräver tillåtelse av regeringen, om beslutet avser ett särskilt skyddsområde eller ett särskilt bevarandeområde.

Skälen för regeringens förslag: I samband med att Sverige blev medlem i EU den 1 januari 1995 infördes nya regler i naturvårdslagen om områdesskydd. Dessa regler återfinns i 19 a-c §§. För att Sverige skall uppfylla sina förpliktelser enligt fågeldirektivet skall värdefulla livsmiljöer för fåglarna skyddas och förklaras som särskilda skyddsområden för

fåglar. Vidare skall Sverige, i enlighet med art- och habitatdirektivet, till kommissionen lämna förslag på naturområden i Sverige av intresse för gemenskapen. Om kommissionen delar den svenska bedömningen att skyddet av de föreslagna områdena är av intresse för gemenskapen, skall Sverige inom sex år förklara områdena som särskilda bevarandeområden och bereda dem nödvändigt skydd. De områden som förklaras som särskilda skyddsområden eller särskilda bevarandeområden skyddas eller skall skyddas med stöd av någon av naturvårdslagens olika områdesskyddsbestämmelser. Områdena kan således skyddas som nationalpark, naturreservat, naturvårdsområden eller i enlighet med 14 b § (djur- eller växtskyddsområde) eller 20 § (samrådsområde).

De särskilda skyddsområdena och de särskilda bevarandeområdena skall ingå i ett europeiskt ekologiskt nätverk - Natura 2000.

Enligt fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet föreligger skyldighet för medlemsstaterna att bereda dessa områden nödvändigt skydd samt att bibehålla skyddet. Det är bara under vissa i sistnämnda direktivet angivna förutsättningar, som undantag från eller helt eller delvis upphävande av skyddsföreskrifter eller områdesskydd får ske. En sådan förutsättning är att om skyddet försämras på ett betydande sätt måste nödvändiga kompensationsåtgärder vidtas för att skydda det övergripande sammanhanget av Natura 2000. I vissa sådana fall skall också kommissionens åsikt i frågan först inhämtas. Med hänsyn till detta föreskrivs i 19 c § naturvårdslagen att ett helt eller delvis upphävande av områdesskyddet för ett särskilt skyddsområde eller ett särskilt bevarandeområde får ske endast efter att regeringen lämnat tillstånd därtill.

Det är länsstyrelsen, och i vissa fall en kommunal myndighet, som i enlighet med de särskilda reglerna därom i naturvårdslagen skall pröva alla frågor om upphävande av områdesskydd, om undantag från skyddsföreskrifter och om tillstånd enligt sådana föreskrifter. De krav på tillåtelse från regeringen som föreskrivs i 19 c § ersätter därför inte myndigheternas prövning. De tillstånd regeringen enligt 19 c § lämnar skall endast avse frågan om det aktuella beslutet är tillåtet enligt EG:s rättsordning. Regeringen kan dock villkora ett bifallsbeslut, om detta krävs för att uppfylla en EG-bestämmelse. Om regeringen finner att ett bifallsbeslut skulle strida mot EG:s rättsordning, är myndighet som skall pröva den aktuella frågan om upphävande eller undantag bunden av regeringens bedömning i den delen. Med hänsyn till att regeringens prövning enligt 19 c § således inte ersätter ett myndighetstillstånd bör orden "helt eller delvis upphävas endast efter tillstånd från regeringen" i paragrafen bytas ut mot "inte upphävas helt eller delvis utan regeringens tillåtelse".

Det har med hänvisning till lydelsen av 19 c § ifrågasatts om kravet på tillstånd av regeringen även omfattar vissa beslut som formellt betecknas som *undantag* från naturvårdsföreskrifter. Sådana beslut innebär ofta i praktiken att delar av ett skyddat område får tas i anspråk för annat ändamål och att områdesskyddet i praktiken delvis upphävs. Regeringen anser att dessa beslut redan nu omfattas av kravet i 19 c § på tillstånd från regeringen. För att detta förhållande klart skall framgå direkt av lagtexten bör 19 c § ändras i enlighet härmed. Det är dock inte alla av dessa

undantagsbeslut som innebär en sådan risk för skada på områdets naturvärden att en särskild regeringsprövning är motiverad. De undantagsbeslut beträffande vilka det är uppenbart att den verksamhet som provas inte kommer att orsaka mer än obetydlig skada på områdets naturvärden bör således undantas från kravet på regeringens förprövning. I 19 c § bör därför ändras i enlighet med vad som ovan anförts.

Enligt 12 och 19 §§ i naturvårdslagen får länsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från meddelade reservatsföreskrifter. Vidare får enligt dessa paragrafer den myndighet som meddelat beslut om naturreservat eller naturvårdsområde helt eller delvis upphäva beslutet om det finns synnerliga skäl. Om ett naturreservat eller ett naturvårdsområde även är ett särskilt skyddsområde eller ett särskilt bevarandeområde, krävs enligt 19 c § naturvårdslagen i vissa fall tillåtelse från regeringen, innan sådana beslut om undantag eller upphävande får meddelas. För att tydliggöra detta bör i 12 § hänvisas till 19 c §.

I 3 kap. 2 § fastighetsbildningslagen, 8 § ledningsrättslagen och 9 § anläggningslagen föreskrivs att om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen eller i vissa fall en kommunal myndighet på begäran av lantmäterimyndigheten, medge undantag från bl.a. naturvårdsföreskrifter. Sådana beslut innebär att ett enligt naturvårdslagen skyddat område får tas i anspråk för annat ändamål. Om beslutet avser ett särskilt skyddsområde eller särskilt bevarandeområde krävs enligt 19 c § i naturvårdslagen i vissa fall tillåtelse från regeringen innan ett sådant beslut om undantag får meddelas. För att tydliggöra detta bör i de angivna paragraferna hänvisas till 19 c § i naturvårdslagen.

5.2.2 Övergångsbestämmelse i naturvårdslagen

Regeringens förslag: I naturvårdslagen införs en övergångsbestämmelse som klarlägger att beslut om att fridlysa ett djur eller en växt och beslut om att inrätta ett djurskyddsområde eller växtskyddsområde som meddelats med stöd av 14 § i dess lydelse före 1 januari 1995 skall anses som meddelade med stöd av 14 § eller 14 a-b § i dess nuvarande lydelse.

Skälen för regeringens förslag: Den 1 januari 1995 trädde vissa ändringar i naturvårdslagen ikraft (SFS 1994:1821). Syftet var att Sverige skulle uppfylla sina internationella åtaganden på naturvårdsområdet. Lagändringen innebar bl.a. att 14 § delades upp i tre paragrafer, 14 och 14 a–b §§. Vid domstols bedömning av överträdelse av äldre beslut har det ansetts att hänvisningen i nuvarande straffbestämmelser inte innefattar beslut enligt den äldre formuleringen av 14 §. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse införs i naturvårdslagen som innebär att förbud eller föreskrifter som meddelats före lagändringen den 1 januari 1995, skall vid tillämpningen av straffbestämmelserna i 37 och 37 b §§ anses som om de meddelats enligt 14 § respektive 14 a–b §§. Bestämmelsen avser endast

överträdelser som sker efter den 30 juni 1997. Det är således inte fråga om någon retroaktiv reglering. Prop. 1996/97:75

5.3 Lagen om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning

Regeringens förslag: Lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning ändras så att Kustbevakningen får polisiära befogenheter även när myndigheten bedriver verksamhet för att hindra brott mot föreskrifter i författningar som gäller åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter.

Lagen om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning ändras även så att Kustbevakningen får polisiära befogenheter också när myndigheten bedriver verksamhet för att hindra brott mot lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon och med stöd av den lagen meddelade föreskrifter.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag i den del förslaget ger Kustbevakningen polisiär befogenheter för att hindra brott mot föreskrifter i författningar som gäller åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter.

Kustbevakningens förslag: Kustbevakningen har föreslagit att Kustbevakningen skall få polisiära befogenheter när myndigheten bedriver verksamhet för att hindra brott mot lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon och med stöd av lagen meddelade föreskrifter. I den delen överensstämmer Kustbevakningens förslag med regeringens. Rikspolisstyrelsen har hörts under hand över förslaget och har inte haft något att erinra mot det.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser är i princip positiva till att Kustbevakningen får utökade uppgifter i kampen mot fauna- och florabrottslighet. *Kustbevakningen* påpekar dock att det till den större delen blir fråga om att tillämpa tullagstiftning även i förhållande till trafik inom EU då sjögräns i EU-sammanhang alltid betraktas som tredje-landsgräns. Vidare anför Kustbevakningen att det är obehövligt att införa ytterligare en punkt i lagens 1 §, utan att de föreslagna arbetsuppgifterna kan inrymmas i uttrycket "annan naturvård" som redan idag ingår i Kustbevakningens bemyndiganden enligt lagen (1 § p. 4). Slutligen anser Kustbevakningen att det bör framgå av förarbetena att 12 § lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter om förverkande av fortskaffningsmedel även avser fartyg. *General-tullstyrelsen* uppger att det efter Sveriges inträde i EU uppstått svårigheter att beivra handeln med hotade arter, särskilt som tullpersonalens begränsade ingripandemöjligheter medfört att samarbetet med andra tullmyndigheter rörande transporter inom EU omöjliggörs. Styrelsen anser vidare att det är synnerligen anmärkningsvärt att kontroll såvitt gäller utrotningshotade arter inte skall kunna utföras i samband med annan kontroll i EU-sammanhang, när sådan kontroll får göras såvitt avser överträdelser av de veterinära bestämmelserna. Styrelsen anför att

Tullverket borde få samma befogenhet som Kustbevakningen föreslås få och att Tullverket därigenom blir en del av den nationella yttäckande kontrollverksamheten. Kontrollerna ska då inte ses som riktade mot trafiken därför att den är gränsöverskridande utan som kontroller i de naturliga knutpunkter i trafiken som exempelvis färjeläger utgör. De harmoniserande reglerna skulle då inte utgöra något hinder. Även *Statens naturvårdsverk*, *Kommerskollegium*, *Naturskyddsföreningen* och *Världsnaturfonden* anser att Tullverket bör tilldelas befogenheter att kontrollera transporter inom unionen. Världsnaturfonden påpekar särskilt att det är mycket svårt att stävja handeln över gränsen i norra Sverige eftersom antalet polismän där är litet. *Naturhistoriska riksmuseet* påpekar att landets polisiära resurser för fauna- och floraövervakning måste förstärkas.

Skälen för regeringens förslag: Beträffande gränsen mot tredje land är nuvarande gränskontroll tillfyllest såvitt gäller de legala möjligheterna att kontrollera varor som förs över gränsen. Således har tullmyndigheten rätt att kontrollera att införsel och utförsel av djur och växter anmäls på rätt sätt och att erforderligt tillstånd föreligger. Om misstanke om brott föreligger får tvångsåtgärder tillgripas enligt varusmuggningslagen. Någon ny reglering vad gäller kontrollen gentemot tredje land föreslås därför inte.

Vad härefter gäller gränsen mot annat EU-land har situationen ändrats radikalt sedan Sverige blev medlem i unionen. Gränskontrollen såvitt avser hotade arter har som nämnts ovan ersatts av en EU-intern handelsreglering i form av bl.a. CITES-förordningen. Vid beredningen av lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen, fann regeringen (prop. 1995/96:166) att det saknades möjlighet att införa gränskontroll med tullmyndighet mot andra medlemsstater såvitt gäller hotade arter. Det angavs dock att frågan bör återupptas i framtiden för ytterligare prövning. Eftersom EU:s CITES-förordning med förbud mot bl.a. vissa transporter av hotade arter utgör en s.k. kompensatorisk åtgärd, som omnämnts ovan, måste dessa åtgärder anses vara otillräckliga för att gränsskydd skall kunna motiveras. Den nya CITES-förordningen som ytterligare stärker hotade arters skydd har ännu inte trätt i kraft. Det är således för tidigt att nu bedöma om gränskontroller av trafik mot andra medlemsstater bör och får sättas in. Regeringen avser att följa utvecklingen på området och utvärdera effekten av EU-förordningen sedan den tillämpats en tid. Om det vid en sådan utvärdering visar sig att det skyddssystem som byggs upp inom unionen inte är effektivt för att skydda hotade arter i Sverige, kan det dock vara möjligt enligt EG-rätten att återinföra ett nationellt gränsskydd såvitt gäller transporter, framförallt export, av hotade arter.

Kontrollen av handelsreglernas efterlevnad får enligt EG-rätten inte koncentreras till gränsen utan måste avse hela landet. Detta är en polisiär kontrolluppgift. Enligt regeringens bedömning är det med nuvarande artskyddslagstiftning inte möjligt att med hjälp av tullen vid landets gränser mot annan EU-stat kontrollera att transporter av vilda djur etc. sker i enlighet med reglerna i EU:s CITES-förordning, om inte tulltjänstemännen också bemyndigas utföra sådana polisiära uppgifter.

Detta är för närvarande inte aktuellt. Det kan befaras att utebliven tullkontroll inte helt kan ersättas av polismyndighetens arbete; i vart fall inte med de resurser som för närvarande står till polisens förfogande. Av Rikspolisstyrelsens rapport 1996:6 Illegal hantering av djur och växter, framgår att Danmark, Norge och Storbritannien satsat resurser på bekämpning av fauna- och florakriminalitet. Det föreslås i rapporten att för Sveriges del kompetensen bör ökas såväl vid polis- som åklagarmyndigheten samt resurserna inom polisen samordnas på lämpligt sätt. Det framstår som klart att effektiva insatser från rättsväsendets sida är avgörande för om brottsligheten på området skall kunna stävjas. Detta är särskilt tydligt eftersom andra länder i unionen ofta synes vara destinationen för hotade fåglar och andra djur som tas från svensk natur.

Mot bakgrund av den ovan beskrivna situationen är det angeläget att övriga tillgängliga bevakningsresurser sätts in i arbetet med att bekämpa fauna- och florarelaterad kriminalitet. Kustbevakningens resurser bör därför tas i anspråk. Det föreslås således att Kustbevakningens polisiära befogenheter utvidgas till att även avse övervakning för att hindra brott mot föreskrifter i lagar och andra författningar som gäller åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter.

Enligt regeringens förslag skall Kustbevakningen fullgöra polisiära uppgifter relaterade till fauna- och florabrottsligheten inom dess övervakningsområde. Arbetsuppgiften är inte helt ny för Kustbevakningen som redan utför gränsbevakning såvitt gäller bl.a. in- och utförsel av skyddade djur och växter. Vidare arbetar Kustbevakningen redan nu med att förhindra brott mot naturvårdsförfattningarna. Regeringen anser inte att de nu aktuella befogenheterna lagtekniskt helt kan inrymmas i de befogenheter som Kustbevakningen redan nu har enligt lagen om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning. Ett direkt bemyndigande avseende de hotade arterna är nödvändigt då bestämmelserna om handel med dessa även avser sådant som svårligen kan inordnas under det allmänna begreppet naturvård. Kommersiell handel med livsmedel eller smycken som framställts av skyddade arter omfattas t.ex. av de här aktuella bestämmelserna vilket inte utan problem kan anses innefattas i naturvårdsbegreppet. Det är väsentligt att det klart framgår av lagtexten att övervakningen av tillämpningen av samtliga författningsföreskrifter, som gäller åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter, omfattas av Kustbevakningens befogenhet.

Beträffande den av Kustbevakningen uppmärksammade frågan om förverkande enligt 12 § även avser fartyg, framgår det av bestämmelsens allmänna ordalag - "fortskaffningsmedel" - att även fartyg omfattas av regeln.

Sammanfattningsvis har Sverige att i enlighet med EG:s rättsregler bekämpa fauna- och florakriminaliteten inom EU med medel som inte innefattar ren gränskontroll. Sådana ingripanden mot enskild som det är fråga om här är det lämpligast att polismyndigheten och Kustbevakningen handhar.

En viktig förutsättning för ett gott resultat är att underrättelser om misstänkt verksamhet kommer rätt befattningshavare till del. Det är därför angeläget dels att myndigheterna utvecklar sitt informationsinsamlande på

området, dels att polisen, Kustbevakningen och tullen samarbetar. Det är också av stor vikt att utbildning av personal sker. Detta på grund av att det för en effektiv bekämpning av denna speciella brottslighet är viktigt att känna till hur gärningsmännen går till väga samt att ha en grundläggande kunskap beträffande de arter som omfattas av lagstiftningens skydd. Fullständig artkännedom kan naturligtvis inte krävas utan i den delen får experter anlitas.

Som framgår av Rikspolisstyrelsens rapport utvecklas polisens kompetens på området. En speciell utbildning planeras och en handbok innehållande bl.a. metodfrågor har tagits fram. Många polismyndigheter har kontaktmän som utgör ett viktigt kontaktnät för underrättelseverksamheten. Vid Rikspolisstyrelsen finns en befattningshavare som enbart handhar frågor med anknytning till den illegala handeln med hotade växter och djur och vid Rikskriminalpolisens underrättelseenhet har en befattningshavare det nationella och internationella samordningsansvaret för dessa frågor. Av särskilt intresse är utvecklingen av ett europeiskt polissamarbete. Enligt Rikspolisstyrelsens rapport omsätter den internationella fauna- och florabrottsligheten 30 miljarder kr årligen.

Genom lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon (prop. 1992/93:54, bet. 1992/93:UU10, rskr. 1992/93:54), som trädde i kraft den 1 januari 1993, inrättade Sverige en ekonomisk zon utanför territorialhavsgården. Med stöd av lagen utfärdade regeringen förordningen (1992:1226) om Sveriges ekonomiska zon, som trädde i kraft samma dag. Genom en ändring i förordningen (SFS 1995:951, som trädde i kraft den 30 juli 1995) fick Kustbevakningen en allmän tillsynsskyldighet för all sådan verksamhet som bedrivs i den ekonomiska zonen med stöd av 5 och 9 §§ nämnda lag, bl.a. utländska medborgares bedrivande av marinvetenskaplig forskning.

Utöver tillsynsuppgifter i den ekonomiska zonen har Kustbevakningen där även uppgifter av polisiär natur. Detta framgår av lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning och förordningen (1983:124) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning, och avser bl.a. lagstiftning om fiske och kontinentalsockeln.

Lagen om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning har tillkommit för att göra det möjligt för kustbevakningstjänstemän att göra snabba ingripanden till sjöss i de fall polisen inte finns tillgänglig. Tjänstemännen vid Kustbevakningen har enligt nämnda lag samma befogenheter som en polisman att hålla förhör och använda vissa straffprocessuella tvångsmedel vid övervakning för att hindra brott. Lagen om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning ändrades bl.a. i samband med att Sverige inrättade den ekonomiska zonen. Lagen gjordes då tillämplig även inom den ekonomiska zonen enligt särskild i lagen angivna punkter.

I 5 § lagen om Sveriges ekonomiska zon finns regler om tillståndsplikt inom lagens tillämpningsområde. Ett tillståndsbeslut skall ange den verksamhet som tillståndet avser och de villkor som skall gälla för verksamheten. Enligt 9 § nämnda lag jämförd med 7 § i förordningen krävs en anmälan till Kustbevakningen när utländska medborgare skall bedriva marinvetenskaplig forskning i zonen. I 16 § lagen finns

straffbestämmelser för den som uppsåtligt eller av oaktsamhet underlåter att iakttä föreskrifter enligt 2 eller 7 § eller bedriver verksamhet eller forskning utan tillstånd respektive anmälan eller åsidosätter villkor som har meddelats med stöd av 5 och 9 §§. Detsamma gäller den som fortsätter att bedriva en verksamhet efter det att tillståndsmyndigheten har förbjudit verksamheten.

I lagen om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning anges ett flertal lagområden som ingår i Kustbevakningens polisiära övervakningsverksamhet i Sveriges ekonomiska zon, däribland fisket och kontinentalsockeln. Däremot finns inte i nämnda lag någon motsvarande hänvisning avseende brott mot föreskrifter i själva lagen om Sveriges ekonomiska zon och med stöd av lagen meddelade föreskrifter. Detta innebär att Kustbevakningen inte har rätt att utöva polisiära befogenheter vid misstanke om brott mot lagen om Sveriges ekonomiska zon. Eftersom Kustbevakningen har en tillsynsskyldighet för verksamhet som bedrivs i den ekonomiska zonen bör Kustbevakningen även tilldelas polisiära befogenheter för att effektivt kunna utöva sin tillsynsskyldighet.

5.4 Jaktlagen

Regeringens förslag: Jaktlagen (1987:259) ändras så att det framgår tydligare att fågeldirektivets samt art- och habitatdirektivets bestämmelser har genomförts i landet. 4 § ändras till att viltet skall vårdas även i syfte att bevara de fågelarter som inte tillhör landets viltbestånd utan endast tillfälligt förekommer i landet. I 5 och 9 §§ görs ett tillägg som förtydligar att skadeförebyggande åtgärder som kan leda till störning eller resultera i avlivning endast får vidtas om det inte finns någon annan tillfredsställande lösning.

Därutöver görs en teknisk komplettering i lagens 10 a § där områden uppräknas som omfattas av statens jakträtt.

Skäl för regeringens förslag: Enligt artikel 1 i fågeldirektivet omfattas alla i EU-staterna vilt levande fågelarter av direktivets bestämmelser. I artikel 2 i direktivet föreskrivs att åtgärder skall vidtas för att bibehålla populationen "på en nivå som svarar särskilt mot ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov" eller för att anpassa populationerna till den nivån.

Det kan ifrågasättas om målsättningen i artikel 2 i fågeldirektivet avspeglas helt och hållet i den svenska lagstiftningen. Det bör således göras klart att nödvändiga åtgärder som en medlemsstat skall vidta inte skall begränsas till endast inhemska arter utan även gälla "samtliga fågelarter som naturligt förekommer inom medlemsstaternas europeiska territorium på vilket fördraget tillämpas".

Enligt 4 § jaktlagen föreligger en skyldighet för markägare och jakträttshavare att vårda viltet i syfte att bevara de viltarter som tillhör landets viltbestånd och att främja en lämplig utveckling av viltstammarna. Åtgärder som vidtas för att skydda och vårda inhemska vilda fåglar kommer också automatiskt att stärka skyddet för de flyttfåglar och andra

fåglar som bara tillfälligtvis finns i Sverige. Genom denna bestämmelser har Sverige således i praktiken infört ett sådant skydd som krävs enligt direktivet. För att Sverige också formellt skall uppfylla direktivskräven bör ett tillägg göras i 4 § jaktlagen varigenom "de fågelarter som tillfälligt förekommer naturligt i landet" jämföras med "de viltarter som tillhör landets viltbestånd".

I artikel 9 i fågeldirektivet och i artikel 16 i art- och habitatdirektivet anges bl.a. de villkor som måste vara uppfyllda för att undantag från direktivens förbud mot jakt eller annan störning av vilt får ske. Ett av de grundläggande villkoren är att undantag inte får medges om det finns någon annan tillfredsställande lösning. En sådan lösning kan vara att genom inhägnad eller andra skyddsåtgärder begränsa skadorna. I detta avseende kan noteras att 5 § jaktlagen innehåller förbud mot att störa vilt, även fåglar, men att det är tillåtet för markinnehavaren att vidta "lämpliga åtgärder" för att motverka skador av vilt. Vidare konstateras att enligt 9 § i samma lag får polismyndighet besluta om avlivning av vilda djur som orsakar avsevärd skada eller som kan antas vara farliga för människors säkerhet. Dessa bestämmelser innebär undantag från störnings- och jaktförbuden i fågeldirektivets artikel 5 och i art- och habitatdirektivets artikel 12. Villkoren i artikel 9 i fågeldirektivet respektive i artikel 16 i art- och habitatdirektivet måste därför överföras till de aktuella bestämmelserna i jaktlagen eller en hänvisning till artiklarna göras i lagen.

För att kopplingen till undantagsartiklarna i direktiven skall framgå klart bör därför 5 och 9 §§ jaktlagen kompletteras så att det direkt av lagtexten framgår att störningen eller jakten endast får äga rum om det inte finns någon annan tillfredsställande lösning.

Slutligen bör en mindre teknisk justering göras i 10 a § jaktlagen vari uppräknas mark som staten har jakträtten på. I paragrafen upptas nu bl.a. "kronoegendomarna på Eriksö i Södermanlands län". Vissa av kronoegendomarna på Eriksö är belägna i Stockholms län varför paragrafen bör ändras så att detta förhållande framgår.

5.5 Lagen om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter

Regeringens förslag: Tillsyns-, ansvars- och förverkande-bestämmelserna i lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter utvidgas till att innefatta även motsvarande bestämmelser i EU:s nya CITES-förordning. Ändringarna innebär också en precisering av vilka överträdelser av förordningens bestämmelser som omfattas av straffansvar.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Den helt övervägande delen av remissinstanserna är positiva till de föreslagna ändringarna eller lämnar dem utan invändning. Rikspolisstyrelsen ifrågasätter om inte de nu föreslagna bestämmelserna bör harmoniseras i större utsträckning med förslaget till Miljöbalk (SOU 1996:103).

Skälen för regeringens förslag: I lagen om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter straffbeläggs, förutom befattning med djur och växter i strid mot föreskrift m.m. som meddelats med stöd av lagen, även sådan befattning i strid mot bestämmelserna i EG:s nuvarande CITES-förordning. Enligt EU:s nya CITES-förordning skall medlemsländerna ålägga sanktioner mot ett antal överträdelser av bestämmelserna i förordningen på sätt som närmare anges i förordningens artikel 16. Vidare finns i förordningens artikel 9 ett förbud mot att utan föreskrivet intyg transportera levande exemplar av de mest hotade djur- och växtarterna. Under författningskommentaren nedan genomgås dessa bestämmelser i detalj.

Den nuvarande utformningen av ansvarsbestämmelserna i 8 och 9 §§ i lagen om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter innefattar åtgärder i strid med lagen eller föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen samt förfaranden i strid med bestämmelser i 1982 års CITES-förordning, med undantag för ringa överträdelser. Med anledning av föreskriften i den nya CITES-förordningens artikel 16 att ålägga sanktioner mot vissa överträdelser och då det kan befaras att ett alltför allmänt hållet straffstadgande kan leda till tillämpningssvårigheter, bör lagens ansvarsbestämmelser i den delen omformuleras till att närmare ange de gärningar som omfattas av straffansvaret. Åtskilliga av de gärningar som upptagits i artikel 16 sanktioneras dock genom annan lagstiftning såsom brottsbalken och varusmuggningslagen.

Rikspolisstyrelsen har framfört att det vore önskvärt att det nu föreliggande lagförslaget harmoniseras ytterligare till Miljöbalksutredningens förslag till nya allmänna straffbestämmelser för miljöbrott. Det är regeringens uppfattning att eftersom de långtgående förändringar som föreslås i den utredningen avser en mycket stor del av miljöområdet bör dessa ändringar, bl.a. frågan om en generell höjning av miljöbrottens straffvärde, behandlas samlat i Miljöbalksarbetet, med den möjlighet till överblick och lagharmonisering som där ges.

5.6 Lagförslagets effekter på myndigheternas arbetsbelastning

Regeringens bedömning: De föreslagna lagändringarna kommer endast marginellt att påverka arbetsbelastningen för de brottsbekämpande och rättsvårdande myndigheterna.

Remissinstanserna: Kustbevakningen anser att utökning av dess arbetsuppgifter kommer att kräva vissa resursinsatser bland annat i form av utbildning av tjänstemän.

Regeringens överväganden: I avsnitt 5.3 Lagen om Kustbevakningens medverkan vi polisiär övervakning föreslår regeringen att Kustbevakningen får ytterligare polisiära befogenheter vad gäller bekämpning av fauna- och florakriminalitet. Eftersom dessa nya befogenheter skall utföras inom Kustbevakningens ordinarie övervakningsverksamhet bör de inte medföra några direkta kostnadsökningar för myndigheten, utöver de

utbildningskostnader som införandet av en ny lagstiftning regelmässigt medför. Prop. 1996/97:75

Den föreslagna ändringen av lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter innebär i huvudsak att hänvisningarna i lagen till EU:s förordning (EEG) nr 3626/82 byts ut mot hänvisningar till EU:s förordning (EG) nr 338/97. De gärningar som därigenom straffsanktioneras är i huvudsak samma gärningar som före lagändringen sanktioneras via EU:s förordning från 1982. Genom att tillstånds- eller intygskravet för befattning med exemplar av vilda djur utökas något, bl.a. vad gäller transport inom Sverige av levande exemplar av de mest hotade arterna (bilaga A-arter), så kommer en viss nykriminalisering att ske. Regeringen bedömer dock att nykriminaliseringen, i förhållande till nuvarande motsvarande kriminalisering, endast marginellt kommer att påverka arbetsbelastningen för de brottsbekämpande och rättsvårdande myndigheter. Denna bedömning gäller även de föreslagna ändringarna i naturvårdslagen.

De föreslagna ändringarna i fastighetsbildningslagen, ledningsrättslagen, anläggningslagen och jaktlagen förväntas inte komma att påverka arbetsbelastningen för myndigheterna.

6 Aktionsplanerna för biologisk mångfald

6.1 Några viktiga utgångspunkter för arbetet med biologisk mångfald

Regeringens bedömning: Naturvårdsverkets och Boverkets aktionsplaner utgör värdefulla bidrag i arbetet med att bevara den biologiska mångfalden

Boverkets aktionsplan: Boverket har i sin aktionsplan behandlat biologisk mångfald knuten till tätorter och olika infrastruktur-anläggningar såsom vägar, järnvägar, kraftledningar med koppling till fysisk planering. Verket har utifrån angivna mål föreslagit olika åtgärder omfattande bl.a. biologisk mångfald i naturresurslagen och plan- och bygglagen, ekologisk kompetens, kommunala naturdatabanker, kunskapsunderlag för fysisk planering, infrastruktur-anläggningar, frågor knutna till förvaltning, skötsel och underhåll, behov av forskning och information samt förslag om att utreda kompensationsbiotoper. Verket har gjort en prioritering av redovisade förslag till åtgärder och redovisat behovet av resurser för att genomföra åtgärderna samt tid för genomförande.

Naturvårdsverkets aktionsplan: I enlighet med sitt särskilda uppdrag redovisar har Naturvårdsverket redovisat några viktiga utgångspunkter för arbetet bl.a. vad avser motiven för att bevara den biologiska mångfalden, innebörden av det nationella åtagandet att bevara mångfalden, viktiga principer för bevarande och hållbart nyttjande av mångfalden liksom

uppläggningsen av arbetet. I enlighet med uppdraget har Naturvårdsverket utvecklat mätbara mål som ledning för såväl den egna verksamheten som för sektorsmyndighetens arbete med mål och åtgärder. Verket har vidare föreslagit åtgärder inom det egna ansvarsområdet, i likhet med övriga berörda myndigheter, men dessutom gjort en utvärdering av de övriga sektorsvisa aktionsplanerna. Naturvårdsverket har angett prioritering av de olika åtgärderna med uppskattat tid och kostnad för genomförande. Naturvårdsverket har i sin utvärdering av Boverkets aktionsplan angett att verket delar den analys som görs i planen beträffande den roll som natur och grönområden har i och kring tätorter. Liksom Boverket betonar Naturvårdsverket den biologiska mångfaldens betydelse för stadsmänniskornas möjlighet till upplevelser och rekreation i tätorter och i tätortsnära områden.

Remissinstanserna: De redovisade aktionsplanerna har fått ett i huvudsak positivt mottagande av remissinstanserna. Huvuddragen i planerna tillstyrks av remissinstanserna. Aktionsplanerna anses av flertalet remissinstanser på ett ambitiöst sätt ha sökt precisera det utomordentligt vida spektrum av åtgärder som bevarande och uthålligt nyttjande av den biologiska mångfalden kräver. Den allmänna policyn om sektorsansvar och sektorsintegrering stöds starkt av remissinstanserna.

Regeringens överväganden: Boverkets och Naturvårdsverkets förslag till åtgärder är av betydande omfattning och illustrerar därigenom väl att frågor om biologisk mångfald griper in i och berör en rad olika verksamheter. Flera av förslagen anknyter naturligt nog till verksamhet som redan är etablerad inom respektive myndighet och följaktligen utgör en del i myndigheternas löpande verksamhet eller avser åtgärder som befinner sig ett avslutande skede. Regeringen finner därför inte anledning att i propositionen kommentera alla åtgärdsförslag. Regeringen delar i huvudsak den prioritering av åtgärder som verken har angett i sina aktionsplaner. Regeringen begränsar sina ställningstaganden beträffande förslagen i Boverkets aktionsplan till sådana åtgärdsförslag som Boverket särskilt framhållit och som regeringen finner anledning att nu behandla.

Den biologiska mångfaldens betydelse för att upprätthålla fungerande ekosystem framhålls alltmer som en viktig aspekt. Med nuvarande kunskaper är det inte möjligt att ange vilka konsekvenser för ekosystemens funktion som en generell minskning av mångfalden kommer att föra med sig. En helhetssyn på den biologiska mångfalden bör därför vara utgångspunkten, i vilken innefattas såväl ekosystemens organismer som dess funktioner och processer. Regeringen anser i likhet med Naturvårdsverket, Boverket och remissinstanserna att tyngdpunkten i det praktiska arbetet med den biologiska mångfalden bör läggas på ekosystemnivå och olika naturtyper (biotoper) och landskapsavsnitt. Men insatser på artnivå och genetisk nivå är också nödvändiga. På artnivå bör insatserna i huvudsak vara riktade mot arternas livsmiljöer (habitat), vilket leder till att insatserna i det avseendet koncentreras mot vissa särskilt intressanta och värdefulla habitat. Vissa arter kräver specifika åtgärder vid sidan av skydd och vård av livsmiljöerna. Målet för säkerställande av arternas genetiska variation får av praktiska skäl jämföras med att bevara

arterna i livskraftiga populationer inom deras naturliga utbredningsområden.

I praktiken blir det ofta fråga om insatser som inriktas på att upprätthålla förutsättningarna för biologisk mångfald. Härmed förstås t.ex. att använda traditionella bruksmetoder i odlingslandskapet och att bevara ålderdomliga element i kulturlandskapet så som stenmurar, odlingsrösen och öppna diken. Vidare kan det gälla, att bevara gamla träd eller hålla en viss andel lövträd i skogslandskapet samt att planera den tätbebyggda miljön så att gröna stråk och områden har naturlig kontakt.

Generellt sett är kunskaperna bäst på artnivå framför allt gäller detta vissa högre djur- och växtarter. I synnerhet de s.k. rödlistade arterna har fått stor uppmärksamhet. Med rödlistade arter avses sådan arter som placerats in i ett klassificeringssystem som anger hotsituationen för arten. Internationellt, och så även i Sverige, används vanligen den femgradiga skala som utarbetats av Internationella naturvårdsunionen (IUCN). Rödlistning av arter är framför allt viktigt eftersom sådana arter utgör indikatorer på att situationen sammantaget i olika ekosystem och för grupper av organismer är otillfredsställande. Att rödlistorna används som ett viktigt underlag i hot- och problemanalysen innebär således inte att de rödlistade arterna är de viktigaste i biologisk mångfaldssammanhang.

De flesta ekosystemen är påverkade av människan. Somliga är det i så hög grad att de inte skulle existera utan mänsklig påverkan. Åtgärder för att behålla mångfalden kan också gälla att efterlikna störningar som inte förekommer så ofta längre på grund av människans ingrepp i ekosystemen, såsom brand och översvämningar.

Varje land har ett grundläggande ansvar för de egna biologiska resurserna. I diskussionen om prioriteringar, som i praktiken alltid kommer att finnas, finns det anledning att ibland överväga hur insatserna bäst bör prioriteras i ett perspektiv som sträcker sig utanför landets gränser. Sådana prioriteringar får dock inte innebära att Sverige släpper ansvaret för biotoper, arter eller genetisk variation som otvetydigt tillhör Sveriges biologiska mångfald.

Det föreligger ett stort behov att göra biologisk mångfaldsbegreppet hanterbart i en process som omfattar mål, åtgärd och uppföljning.

Ett grundläggande arbete består i att ta fram bedömningsgrunder för olika ekosystem. Härmed förstås en "mall" för tolkning av data om miljötillståndet. Bedömningsgrunder är även viktiga som underlag vid precisering av miljökvalitetsmål och vid arbete med miljökonsekvensbedömningar. Då arbetet med bedömningsgrunder är långsiktigt får det ske parallellt med att utveckla mål och åtgärder.

Den ansats som redovisas i Naturvårdsverkets aktionsplan hur arbetet med biologisk mångfald bör läggas upp stöds av remissinstanserna i stor utsträckning. Tillvägagångssättet belyses i fyra steg. Det första steget avser analys av vilka faktorer som är viktiga som förutsättningar för den biologiska mångfalden. Med faktorer avses företeelser i naturmiljön som går att kvantifiera på något sätt. Analysen sker ekosystemvis uppdelat på de stora ekosystemen i Sverige.

Det andra steget är att försöka ange mål för dessa faktorer. Sådana är en grundförutsättning för att på sikt kunna utvärdera om situationen för den

biologiska mångfalden förbättrats eller försämrats. Målutvecklingsarbetet måste fortsätta på andra geografiska nivåer och i sektorerna. Målen måste då anpassas till de förhållanden som råder i det aktuella geografiska området.

Det tredje steget gäller att utforma strategier samt åtgärdsförslag och åtgärdsprogram vars genomförande syftar till att se till att målen nås. Även sådant arbete måste utvecklas av en rad aktörer, på skilda nivåer. Denna del av aktionsplanen kräver i hög utsträckning medverkan av aktörer på det lokala planet inte minst av enskilda brukare och ägare.

Det fjärde steget gäller att utforma ett system för att följa upp tillståndet i miljön. Miljöövervakningen som med fastlagd metodik återkommande följer tillståndet i naturmiljön är en viktig del i ett sådant system. I uppföljningsarbetet ingår också att utveckla mätmetoder. Parallellt med dessa moment måste en fortsatt kunskapsuppbyggnad ske i form av inventeringar, forskning m.m.

Geografisk skala - gränser

Regeringen bedömer i likhet med Naturvårdsverket och remissinstanserna att varje län och kommun bör överväga sin del av ansvaret för att upprätthålla den biologiska mångfalden. En utgångspunkt bör vara den mångfald som finns i det egna länet eller den egna kommunen, eftersom det ger möjlighet att anknyta till befintliga administrativa strukturer och regelverk. Arbetet med att sätta upp mätbara mål bör dock så långt som möjligt relateras till naturgeografiska regioner. Det blir därför i praktiken fråga om en parallell ansats. Genom det samarbete som redan sker mellan länsstyrelser och mellan kommuner som gränsar till varandra, bl.a. inom ramen för STRAM-arbetet, samt genom samarbete mellan sektorsmyndigheterna och näringarna, skapas också förutsättningar att beakta de mer naturanknutna gränserna.

Val av geografisk skala handlar också mycket om ambitionsnivån. Åtagandet i konventionen om biologisk mångfald har gjorts av Sverige men likväl är det nödvändigt att många aktörer engagerar sig. För att konventionen skall genomföras och tillämpas framgångsrikt i Sverige måste en stor del av genomförandet ske på lokal nivå. Målsättningen vid genomförande av konventionens åtagandena i län och kommuner bör vara att så långt möjligt anknyta till pågående arbete.

6.2 Generella åtgärdsförslag

6.2.1 Mål och program för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald

Regeringens bedömning: Arbetet med att utveckla uppföljningsbara mål och åtgärdsprogram för biologisk mångfald på nationell, regional och lokal nivå bör fortsätta och bör kunna ta stöd i den systematik som beskrivs i Naturvårdsverkets aktionsplan.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser stöder förslagen till mål allmänt sett. Många remissinstanser har kommenterat enskilda mål. *Svenska Kommunförbundet* delar uppfattningen att det behövs uppföljningsbara mål för biologisk mångfald även på lokal nivå. Enligt förbundet är det viktigt att länsstyrelserna inom ramen för STRAM-arbetet för en dialog med kommunala företrädare så att de lokala målen blir en av utgångspunkterna för de regionala målen. *Boverket* anser att mål för den biologiska mångfalden kan hanteras inom ramen för den kommunala översiktliga planeringen. *Vetenskapliga rådet för biologisk mångfald* anser att särskilt miljö kvalitetsmålen ännu är ofullständiga, men att det är bättre med ofullständiga mål än inga alls. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anser att det vore av stort värde med dokumentation om hur man kommit fram till målen, inte minst i de fall en regional anpassning av mål kan bli aktuellt. *Kristianstads kommun* anser att det är angeläget att ytterligare förtydliga och konkretisera målarbetet. *Statskontoret* anser att de diffusa övergripande politiska målen gör det svårt att formulera mål på lägre nivå så att de blir operationella. *Skogsägarnas riksförbund och Skogsindustrierna* kan inte acceptera att miljö kvalitetsmål och åtgärds mål för skogsbruket formuleras av Naturvårdsverket, länsstyrelser och kommuner. Enligt dessa remissinstanser har det inte ingått i regeringens uppdrag att Naturvårdsverket skall ifrågasätta sektorspolitiken som sådan. Det måste enligt dessa remissinstanser falla på sektorsmyndigheten att transformera de övergripande miljömålen till eventuella delmål för skogsbruket. *Lantbrukarnas riksförbund (LRF)* framhåller att det vid den fortsatta utvecklingen av mål och åtgärdsprogram på nationell, regional och lokal nivå ställs stora krav på samverkan med näringen, eftersom Naturvårdsverkets aktionsplan enligt LRF utarbetades utan nämnvärd kontakt med näringen.

Regeringens överväganden: I propositionen En strategi för biologisk mångfald uttalades att de av riksdagen fastlagda övergripande målen för naturvårdsarbetet bör omsättas i mätbara mål. Vissa grundläggande kriterier bör enligt strategin gälla för mätbara mål. Målen bör vara relevanta och måste medföra en verklig förbättring av situationen. De måste också vara kvantifierbara och preciserade i tid och rum. Målen

måste ge utrymme för prioriteringar av skyddsåtgärder och olika metoder för brukande. Prop. 1996/97:75

En viktig del i regeringens uppdrag till verken var att utveckla mål för arbetet med att bevara biologisk mångfald och hållbart nyttjande. Naturvårdsverkets aktionsplan skulle enligt uppdraget koncentreras på att utveckla mål bl.a. som ledning för sektorsmyndigheternas arbete med mål och åtgärder. Företrädare för näringarna har framfört kritik mot att utformningen av mål inom sektorerna, utifrån de övergripande politiska målen, sker av Naturvårdsverket, länsstyrelserna och kommunerna istället för av berörda sektorsmyndigheter i samråd med näringarna. Regeringen vill i anledning av denna kritik särskilt påpeka att den ansvarsfördelning som i stort skall gälla mellan miljömyndigheterna och sektorsmyndigheterna beträffande arbetet med den biologiska mångfalden har av riksdagen lagts fast genom dess ställningstagande till propositionen om En strategi för biologisk mångfald. Regeringen finner inte anledning att göra någon annan bedömning än vad som anges i den propositionen. Vissa förtydliganden vad avser sektorsansvaret anges emellertid i avsnitt 6.2.2.

Regeringen anser att aktionsplanerna innehåller redovisningar som på ett förtjänstfullt sätt har utvecklat konkretiserade och preciserade mål liksom att de anger olika åtgärder för att uppnå målen.

I Naturvårdsverkets aktionsplan finns en på många sätt klargörande beskrivning av målformuleringsarbete för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. I aktionsplanen redovisas olika kategorier av mål, uppdelat i övergripande mål, miljökvalitetsmål, mål beträffande belastning eller fysisk påverkan respektive åtgärds mål. Naturvårdsverket har härigenom på ett systematiskt och bra sätt åstadkommit en ändamålsenlig indelning av olika typer av mål för arbetet med biologisk mångfald.

Som verket, och flera remissinstanser, påpekar finns det betydande svårigheter att formulera uppföljningsbara mål samtidigt som det är en nödvändighet och en styrka för det fortsatta arbetet. Naturvårdsverket redovisar i aktionsplanen ett betydande antal miljökvalitetsmål. I flera fall har verket dock inte ansett det möjligt att nu precisera målen. Ett hinder härför är att det saknas nödvändiga grundläggande kunskaper för att kunna göra en rimlig precisering. För att successivt överbrygga detta hinder är det viktigt med nära kontakter mellan miljöforskningen och miljö- och sektorsmyndigheterna.

Regeringen vill framhålla att det är angeläget att arbetet med att utveckla uppföljningsbara mål och åtgärdsprogram för biologisk mångfald fortsätter. Regeringen finner i likhet med flera remissinstanser att verket trots de svårigheter som finns har utvecklat och belyst målbeskrivningarna på ett sådant sätt att de utgör en god utgångspunkt för fortsatt arbete med målformuleringar. Regeringen anser att de olika sektorerna också bör kunna arbeta med denna systematik och att det sektorsvisa arbetet bör bedrivas i samarbete med Naturvårdsverket så att ett enhetligt system för målformuleringar utformas och tillämpas. Regeringen finner dock mot bakgrund av de föreslagna målen karaktär

och detaljeringsgrad, inte anledning att ta ställning till de enskilda förslagen till mål. Prop. 1996/97:75

Ett betydande arbete är redan igång på såväl nationell, regional som lokal nivå. Naturvårdsverket kommer även i framtiden att ha en mycket viktig roll som samordnare i detta arbete. På regional nivå har länsstyrelserna en nyckelroll. På lokal nivå är det i första hand kommunerna som bör vara ledande i arbetet. Arbetet med Agenda 21 visar att det lokalt finns ett betydande intresse för detta.

I detta sammanhang bör även nämnas att regeringen, med hänsyn till miljöarbetet i vid bemärkelse, i regleringsbrevet för budgetåret 1997 har gett Naturvårdsverket i uppdrag att presentera slutsatser från verkets målanalys och föreslå nya nationella och övergripande miljömål. I uppdraget ingår även att biträda berörda myndigheter och aktörer för att inom ramen för verkets roll som central miljömyndighet samordna sektormyndigheternas förslag till nya miljömål. I beslut den 27 februari 1997 har regeringen närmare specificerat uppdragets innehåll. Uppdraget skall i huvudsak avrapporteras senast den 15 augusti 1997.

6.2.2 Utvecklat ansvar för biologisk mångfald för fler sektorer

Regeringens bedömning: Arbetet med biologisk mångfald bör successivt utvidgas till att omfatta fler sektorer och sektorsmyndigheter. Inom energi- och trafiksektorerna bör arbetet med biologisk mångfald ingå som en naturlig del vid berörda myndigheters planering och genomförande av verksamheten. Uppföljningen av detta arbetet bör tydliggöras.

Genom den beslutade ändringen i verksinstruktionen för Turistdelegationen har delegationen ett ansvar för att efter samråd med bl.a. Naturvårdsverket utveckla kriterier, policy och strategi för en hållbar utveckling av turismen

Naturvårdsverkets förslag: Sektorsansvaret för biologisk mångfald utvidgas till att omfatta trafiksektorn, energisektorn, försvaret och utbildningssektorn. Sektorsansvaret bör förtydligas och preciseras. Kriterier, policy och strategi för en hållbar turism bör utvecklas.

Boverkets förslag: Regeringen föreslås ge Sjöfartsverket, Vägverket och Banverket i uppdrag att ta fram handlingsplaner som anger hur respektive verk skall uppfylla sitt sektorsansvar.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser bl.a. *länsstyrelserna i Blekinge, Örebro och Västernorrlands län* instämmer i verkens förslag att fler sektorer skall omfattas av ansvaret för den biologiska mångfalden. *Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK)* ställer sig i huvudsak positivt till att integrera arbetet med den biologiska mångfalden i sitt sektorsansvar för energipolitiken. *Sjöfartsverket* anser att det inte behövs någon precisering eller förtydligande av sektorsansvaret då sjöfartens påverkan på den biologiska mångfalden bör omfattas av det sektorsansvar som gäller idag. Flera remissinstanser tillstyrker Naturvårdsverkets förslag rörande hållbar utveckling av turismen bl.a. *länsstyrelserna i Blekinge, Jönköpings och f.d. Kristianstads län*. *Fiskeriverket* påpekar att eftersom

sportfisket utgör en mycket väsentlig grund för turism borde en koppling till övriga åtgärder och förslag som rör detta område göras. *Svenska Jägareförbundet* anser att även förbundet bör beredas möjlighet att medverka vad gäller frågor angående högre fauna.

Regeringens överväganden: I propositionen En strategi för biologisk mångfald anges sektorsansvarets innebörd vad avser relationerna mellan näringen och myndigheterna liksom förhållandena mellan miljömyndigheterna och sektorsmyndigheterna. För sektorer som direkt är beroende av de biologiska resurserna, som de areella näringarna, har det varit naturligt att arbeta med handlingsprogram och aktionsplaner rörande den biologiska mångfalden. Men betydligt fler sektorer berörs genom att de genom sin verksamhet påverkar den biologiska mångfalden. Näringar och verksamheter som direkt eller indirekt berör stora arealer eller som utnyttjar specifika naturresurser får ofta betydelse för den biologiska mångfalden. Sådana sektorer är t.ex. trafik- och energisektorn. Vägverket har bl.a. uppmärksammat vägkanternas betydelse för den biologiska mångfalden. Vägars och järnvägars barriäreffekter har behandlats i ett samarbetsprojekt mellan sektorsmyndigheterna, miljömyndigheter och forskningsinstitutioner. Sjöfartsverket arbetar bl.a. med ballastvattnets betydelse för spridning av främmande organismer. Energiproduktion baserad på biomassa kommer att bli ett ökande inslag i energiförsörjningen. Regeringen finner det mot den bakgrunden naturligt att myndigheterna inom energi- och trafiksektorerna vid planering och genomförande av sin verksamhet verkar för att säkerställa den biologiska mångfalden. Myndigheterna bör även förtydliga och utveckla sin redovisning och återrapportering till regeringen av detta arbetet. Härvid är det naturligt att det sker ett samarbete med de myndigheter som har ett överordnat ansvar beträffande den biologiska mångfalden. Vid den årliga rapporteringen till regeringen skall verken redovisa hur den biologiska mångfalden beaktats i sektorns verksamhet. I regeringens proposition (prop. 1995/96:226, bet. 1996/97:JoU5, rskr. 1996/97:63) Hållbar utveckling i landets fjällområden anges att instruktionen för Turistdelegationen skall ändras så att myndighetens sektorsansvar för miljön framgår. En sådan ändring har nyligen skett. Inom ramen för detta ansvar för miljön anser regeringen att Turistdelegationen bör utveckla en strategi och kriterier för en hållbar utveckling av turismen som även innefattar hänsyn till den biologiska mångfalden.

Inom ramen för det inledda arbetet med att förtydliga myndigheterna miljöansvar i ett bredare perspektiv har Miljövårdsberedningen redovisat betänkandet (SOU 1996:112) Integrering av miljöhänsyn inom den statliga förvaltningen. I betänkandet redovisas förslag till hur miljöhänsyn kan integreras i myndigheters verksamhet och hur myndigheters miljöarbete kan göras tydligt, konkretiseras och följas upp genom att införa miljöledningssystem.

Inom pilotprojektet "Miljöledningssystem i statlig förvaltning" sker en vidareutveckling och realisering av utredningens förslag. Regeringen har i beslut den 19 december 1996 utsett 25 myndigheter att medverka i projektet. Myndigheterna har fått i uppdrag att påbörja utvecklingen av miljöledningssystem. Detta innebär att göra en miljöutredning, ta fram

förslag på miljöpolicy och miljömål, samt formulera ett handlingsprogram för fortsatt integration av miljöhänsyn i myndighetens verksamhet. Myndigheterna skall redovisa sitt arbete i samband med årsredovisningen för budgetåret 1997 till regeringen.

Genom integration av miljöhänsyn i sektormyndigheternas planering, beslut och myndighetsutövning samt genom att ta fram miljömål för sektorerna utifrån de nationella och sektorsövergripande målen, bl.a. skyddet av biologisk mångfald, kan sektorsansvaret för biologisk mångfald tydliggöras. Regeringen vill framhålla att det är väsentligt att arbetet med biologisk mångfald är en angelägenhet för hela sektorn och inte enbart en myndighetsuppgift

6.2.3 Kompensationsbiotoper

Regeringens bedömning:Frågan om behovet av kompensationsbiotoper bör utredas. Inom Miljödepartementet pågår därför ett arbete med att utreda och lämna förslag till ett regelsystem med kompensationsbiotoper och regelmässig naturvärdesinventering

Boverkets förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning om behovet av att utreda frågan om kompensationsbiotoper.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker Boverkets förslag att kompensationsbiotoper bör utredas. Huvuddelen av instanserna anser att utredningen inte får leda till att kompensation blir ett argument för exploatering av värdefulla områden och att av människan skapade biotoperna anses som fullvärdiga alternativ till naturliga biotoper.

Regeringens överväganden: Utgångspunkten vid nyttjande av naturresuser bör alltid vara att i första hand undvika skada eller negativ påverkan. När så inte är möjligt bör det kunna bli fråga om att kompensera för ett intrång. Frågan om gottgörelse vid intrång är en viktig fråga. I naturvårdslagen finns t.ex. bestämmelser om gottgörelse vid intrång i naturreservat. Det finns även bestämmelser om gottgörelse vid intrång i naturvårdsintresset i samband med beslut om tillstånd till bebyggelse, täkt eller annat arbetsföretag. Miljöbalksutredningen (M1993:04) har i sitt huvudbetänkande (SOU1996:103) Miljöbalken - En skärpt och samordnad miljölagstiftning för en hållbar utveckling föreslagit att motsvarande generellt tillämpliga bestämmelser om kompensationsåtgärder skall ingå i miljöbalken. Bestämmelserna kan sägas uttrycka en kompensationsprincip, dvs. den som orsakar ett intrång måste i vissa situationer kompensera intrånget. Metoden har kommit till en alltmer omfattande användning i länder med begränsade natur- och grönområden. Syftet med ett system för kompensationskrav är dels att förhindra gradvis utarmning av naturmiljön, dels att införliva en del av de kostnader som följer av biotopförluster i exploatörens verksamhet.

Ett system med kompensationsbiotoper får emellertid inte användas som intäkt för att regelmässigt ge tillstånd till exploatering av värdefulla naturområden utan det bör betraktas som en sista utväg efter en omsorgsfull planerings- och beslutsprocess. En grundläggande förutsättning för att ett sådant system skall fungera är god kunskap om

naturtillståndet i de områden som är aktuella för exploatering. Mot den bakgrunden har Miljödepartementet beslutat om ett uppdrag för att närmare belysa förutsättningarna för att införa ett system för kompensationsbiotoper anpassat till svenska förhållanden samt krav på regelmässig naturvärdesinventering vid exploateringsföretag. Uppdraget skall redovisas senast den 1 juli 1997.

6.3 Åtgärder på ekosystemnivå

6.3.1 Åtgärder i jordbrukslandskapet

Regeringens bedömning: Arbetet med att fasa in de natur- och kulturmiljövårdsåtgärder i odlingslandskapet som ingick i det tidigare stödet enligt NOLA och Landskapsvården, i det nya miljöersättningsprogrammet för jordbruket är i huvudsak genomfört. Vidare åtgärder bör avvakta den samlade utvärderingen av miljöersättningsprogrammet för jordbruket som utförs av Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet. Genomförande av biotopskyddet får ske i takt med tillgängliga resurser.

Naturvårdsverkets förslag: Fasa in NOLA och Landskapsvården i det nationella miljöersättningsprogrammet och i samband därmed bör länsstyrelserna genomföra biotopskyddet i jordbrukslandskapet.

Remissinstanserna: Förslaget har kommenterats av ett stort antal länsstyrelser, främst vad avser biotopskyddet. Flera länsstyrelser anser det orimligt och även mindre lämpligt att genomföra biotopskyddet i jordbrukslandskapet inom de tidsramar Naturvårdsverket angett.

Beträffande miljöersättningsprogrammet anser *Länsstyrelsen i Norrbottens län* att en omedelbar översyn av de bevarandeariktade delarna av programmet är påkallad.

Regeringens överväganden: För att upprätthålla odlingslandskapets biologiska mångfald är det av grundläggande betydelse att trygga fortsatt hävd av särskilt värdefulla marker framför allt ängar och naturbetesmarker och att säkerställa odlingslandskapets variation av markslag, landskapselement, vegetationstyper etc. Den biologiska mångfalden är dock inte knuten endast till dessa marker. Åtgärdsförslag som är direkt relaterade till jordbruket återfinns i Jordbruksverkets aktionsplan. Till dessa förslag återkommer regeringen senare under året.

Ett miljöprogram för jordbruket har utarbetats i enlighet med riksdagens beslut (prop. 1994/95:75, bet.1994/95:JoU7, rskr. 1994/95:126) och verkar i full omfattning från år 1996. Inom programmet erbjuds jordbrukare att vidta miljöåtgärder för vilka de kompenseras motsvarande den kostnad eller det inkomstbortfall som åtagandet innebär. Ersättning som tidigare utgick enligt program för landskapsvård och NOLA ingår numera i miljöersättningssystemet. Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet skall till den 1 april 1997 göra en samlad utvärdering och översyn av miljöersättningsprogrammet.

Vid regeringens behandling av verkens redovisning är det naturligt att behandla jordbrukslandskapet biologiska mångfald med avseende på såväl ekosystem och arter som genetisk variation.

I propositionen om En strategi för biologisk mångfald har regeringen föreslagit hur biotopskyddet i jordbrukslandskapet skall genomföras. Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag. Regeringen finner inte anledning att nu göra några andra ställningstaganden. Biotopskyddet i odlingslandskapet bör genomföras i den takt som tillgängliga resurser medger.

6.3.2 Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet

Regeringens bedömning: Arbetet med en nationell bevarandeplan för odlingslandskapet bör fortsätta i enlighet med förslagen i Naturvårdsverkets särskilda redovisning.

Naturvårdsverkets förslag: Naturvårdsverket har i skrivelse den 23 maj 1996 lämnat en redovisning beträffande en nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Arbetet har utförts i samarbete med länsstyrelserna och efter samråd med Riksantikvarieämbetet.

Planen omfattar dels de mest värdefulla ängs- och hagmarkerna, dels ett representativt urval av gårdar, byar eller bygder som kan anses typiska inom olika naturgeografiska regioner. De senare benämns i planen hela odlingslandskap. Planen redovisar även nationella kvalitetsmål och åtgärds mål för bevarande av odlingslandskapet samt en strategi för långsiktigt bevarande av värdefulla områden. Arbeta pågår med en utförligare rapport med bl.a. närmare beskrivning av de områden som ingår i planen.

Enligt Naturvårdsverket är planen inte komplett vad avser urvalet av de s.k. hela odlingslandskapen med hänsyn till att en sammanvägning med kulturmiljöintressena inte kunnat ske. Detta bl.a. för att kulturmiljövården saknar tillräcklig kunskap för att kunna genomföra ett sådant urval. Riksantikvarieämbetet har påbörjat en landskapsinventering. Resultatet kan enligt verkens bedömning ge en grund till en för naturvård och kulturmiljövård gemensam bevarandeplan för odlingslandskapet.

Naturvårdsverket avser att under år 1997 tillsammans med länsstyrelserna upprätta ett åtgärdsinriktat program för genomförande av den hittills redovisade planen.

Planen skall bl.a. ligga till grund för olika säkerställandeåtgärder. De objekt som presenteras skall ha så höga värden att ett säkerställande med stöd av naturvårdslagen skall vara befogat om andra styrmedel inte är tillräckliga för att nå kvalitetsmålen.

Regeringens överväganden: Naturvårdsverkets redovisning är ett viktigt led i arbete med att skydda de mest värdefulla ängs- och hagmarkerna samt helhetsmiljöerna i odlingslandskapet. Regeringen konstaterar i likhet med Naturvårdsverket att den lämnade rapporteringen är ett inledande steg i detta arbete. Regeringen finner det värdefullt att planen har arbetat med målbeskrivningar, på ett likartat sätt som redovisas i aktionsplanen, bl.a. med att ange olika mätbara mål. Härigenom har

skapats en god grund för det fortsatta arbetet med att utforma ett åtgärdsinriktat program för genomförande av planen. Regeringen vill framhålla att det är angeläget att föreslagna åtgärder inom programmet får en sådan inriktning att naturvårdslagens ersättningsbestämmelser endast i undantagsfall skall användas för att bevara områdenas värden och då för att skydda de mest värdefulla kärnobjekten. I den utredning som utförts på regeringens uppdrag (Ku96/1653/Ka) om att utveckla samarbetet mellan naturvården och kulturmiljövården uppmärksammas särskilt sektorernas gemensamma möjligheter när det gäller att ta till vara odlingslandskapets mångsidiga värden. Regeringen vill därför understryka betydelsen av att Rikssantikvarieämbetes arbete genomförs så att kulturmiljövårdens värden kan inarbetas i planen.

6.3.3 Bevarandefrågor i skogsbruket

Regeringens bedömning: Regeringen avser att återkomma vad avser skogsbrukets bevarandefrågor sedan givna uppdrag slutredovisats till regeringen.

Naturvårdsverkets förslag: En ny strategi för skogsreservat bör tas fram samt genomföras genom att nya skogsreservat bildas.

Remissinstanserna: Ett förhållandevis stort antal remissinstanser, bl.a. ett flertal länsstyrelser, har lämnat synpunkter beträffande förslaget. Flera remissinstanser anser att åtgärden är angelägen men anför också ett stort antal invändningar.

Regeringens överväganden: Statens naturvårdverk och Skogsstyrelsen skall enligt regeringens uppdrag fortlöpande utvärdera den nya skogspolitiken effekter på den biologiska mångfalden. Naturvårdsverket har på regeringens uppdrag i december 1996 redovisat utvecklingen när det gäller avsättningen av skogsreservat. I redovisningen har verket också bedömt hur EG:s direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) påverkat ställningstagandena i fråga om former för skydd av den biologiska mångfalden i skogsekosystemen. Vidare har Skogsstyrelsen på regeringens uppdrag i december 1996 redovisat omfattningen och innebörden av biotopskydd, naturvårdsavtal och frivilliga avsättningar av mark. I redovisningen lämnas bl.a. en bedömning av hur stor areal skogsmark som enligt skogsvårdslagstiftningen skall undantas från avverkning av naturvårdsskäl men även av andra skäl.

Genom tilläggsdirektiv den 21 december 1995 har Miljövårdsberedningen regeringens uppdrag att med Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens redovisningar som grund yttra sig över i vilken omfattning arealen skyddad produktiv skogsmark behöver utökas och föreslå olika möjligheter och former att åstadkomma detta. Miljövårdsberedningen skall senast den 1 juli 1997 redovisa uppdraget. Mot bakgrund härav avser regeringen att senare återkomma med sina ställningstaganden i denna fråga.

6.3.4 Utvidgning av förbudet mot markavvattning

Regeringens bedömning: Skyddet för våtmarker stärks genom att förbudet mot markavvattning utökas till att gälla delar av Jönköpings och Älvsborgs län samt i Kronobergs län. Regeringen avser att ge länsstyrelserna i Jönköpings och Hallands län i uppdrag att närmare utreda situationen beträffande våtmarkerna i de områden där förbud inte råder. Såvitt avser utvidgning i det kustnära området längs Norrlandskusten avser regeringen att senare ta ställning till förslaget.

Naturvårdsverkets förslag: Skyddet för våtmarker stärks genom att förbudet mot markavvattning utökas till att omfatta det kustnära området längs Norrlandskusten.

Miljöorganisationernas förslag: Naturskyddsföreningarna i Kronobergs län, i Södra Älvsborg och i Hylte samt Jönköpings länsförbund har i skrivelse till Miljödepartementet yrkat att förbudet mot markavvattning enligt 18 d § naturvårdslagen (1964:822) skall utvidgas till att omfatta hela södra Sverige. Kronobergs Ornitologiska Förening har i skrivelse till Miljödepartementet yrkat att all nydikning skall förbjudas i Kronobergs län.

Bakgrund: Regeringen beslutade den 23 september 1993 om ändringar i naturvårdsförordningen och angav därvid de områden inom vilka förbud mot markavvattning skulle gälla enligt 18 d § naturvårdslagen. Förbudet omfattar hela Götaland med undantag för Kronobergs län och delar av Jönköpings, Hallands och Älvsborgs län. I Jönköpings län gäller förbud i Jönköpings och Tranås kommuner. I Hallands län omfattas inte Hylte kommun av förbudet och i Älvsborgs län omfattas inte Ulricehamns, Tranemo och Svenljunga kommuner.

Förbudet omfattar dessutom de våtmarker som Sverige anmält som särskilt skyddsvärda inom ramen för konventionen om våtmarker av internationell betydelse i synnerhet såsom livsmiljö för våtmarksfåglar, den s.k. Ramsarkonventionen.

Remissinstanserna:: *Naturvårdsverket, Länsstyrelserna i Kronobergs, Hallands och Älvsborgs län samt flertalet kommuner* tillstyrker miljöorganisationernas förslag. Företrädare för skogsbruks- och jordbruksintressena anser att förbudet är onödigt och avstyrker förslaget liksom *Länsstyrelsen i Jönköpings län*. *Skogsvårdsstyrelsen i Älvsborgs län* tillstyrker ett förbud, *Skogsvårdsstyrelsen i Kronobergs län* anser att ett förbud mot nydikning är befogat i länet. *Skogsvårdsstyrelserna i Jönköpings och Hallands län* avstyrker ett förbud. *Skogsstyrelsen* anser att nuvarande förbudsområden är omfattande i förhållande till vad som framfördes i prop. 1990/91:90 En god livsmiljö vid införandet av 18 d § i naturvårdslagen. En utökning är enligt Skogsstyrelsens mening därför inte förenlig med ovannämnda förarbeten.

Naturvårdsverket, som i samband med arbetet med aktionsplanen bedömt att 18 c § naturvårdslagen skulle vara tillräcklig i de nu aktuella delarna av Götaland, anser att nya fakta nu motiverar ett förbud mot markavvattning i hela södra Sverige. Verket anför att en bibehållen

hydrologi är en grundläggande förutsättning för att upprätthålla den biologiska mångfald som är knuten till våtmarker. Våtmarkernas betydelse som kvävefälla är särskilt väsentligt i södra Sverige. Verket anser att skogsbruket inte försvåras genom ett förbud mot markavvattning. Skogsbruket räknar vanligen inte med dikning i sina skogsbruksplaner. Enligt verket är det bland de små våtmarkerna (mindre än 10 ha) som det finns orörda objekt av någon betydelse. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* påpekar att de ansökningar som omfattar orörda våtmarker ofta innehåller så knapphändiga uppgifter att länsstyrelsen inte utan omfattande utredningsarbete och fältbesiktning kan avgöra ärendena.

Regeringens bedömning: I 1991 års proposition om miljöpolitiken (prop.1990/91:90, bet. 1990/91:JoU30, rskr. 1990/91:338) anförde regeringen att förbud mot markavvattning bör kunna införas i begränsade områden där antalet kvarvarande våtmarker är litet och där behovet av att bevara våtmarkerna är särskilt stort från naturvårdssynpunkt. Förbudet utformades som ett bemyndigande till regeringen att fatta beslut om vilka områden i landet som skulle omfattas av ett sådant förbud. I proposition 1993/94:30 om en strategi för biologisk mångfald anmälades vilka områden som skulle omfattas av det generella förbudet.

Sedan förbudet infördes har antalet ansökningar om markavvattning sjunkit högst betydligt i samtliga län utom Kronobergs län. Miljöhänsynen utvecklas inom sektorerna och på många håll räknar skogsbruket numera inte med dikning i sina skogsskötselprogram. Utvecklingen går dock inte entydigt i den riktningen.

Restaurering och återskapande av våtmarker aktualiseras och genomförs på flera håll. Sådana åtgärder är emellertid ofta både kostsamma och ett sämre alternativ än att vara restriktiv med markavvattningsåtgärder. Belastningen på berörda vattendrag av redan utförda markavvattningssföretag visar också en betydande långtidseffekt. Det finns därför skäl till stor restriktivitet beträffande markavvattning. Nuvarande förbudsområden är därför enligt regeringens bedömning väl motiverade. Våtmarkernas betydelse har under senare år stärkts på olika sätt. En bibehållen hydrologi är en grundläggande förutsättning för att upprätthålla den biologiska mångfald som är knuten till våtmarker. Opåverkade våtmarker utgör särskilt viktiga områden.

Naturvårdsverkets förslag om utvidgning av förbudet mot markavvattning till att omfatta det kustnära området längs Norrlandskusten bereds inom regeringskansliet. Berörda kommuner har beretts möjlighet att inkomma till Miljödepartementet med yttrande till i början av maj 1997. Därefter avser regeringen att ta ställning till om förslaget skall föranleda några ändringar i naturvårdsförordningen.

Det är numera främst små våtmarker som dikas. De små våtmarksområdena, mindre än 10 ha, har inte ingått i den landsomfattande våtmarksinventeringen. De ingår oftast inte heller systematiskt i länens egna naturvårdsprogram. De små våtmarkerna ligger ofta i en mosaik av fastmark och kan därför vara svåra att avgränsa. Det är vidare bland de små våtmarkerna som det finns orörda objekt av någon betydelse. Våtmarkernas betydelse som kvävefällor har alltmer uppmärksamats genom årens lopp och deras betydelse som kvävefällor är särskilt

väsentligt i de södra delarna av landet. På flera håll pågår arbete för att restaurera och återskapa våtmarker i detta syfte. På många håll sker även en betydande belastning på vattendrag genom tidigare utdikningar och torvtäkter. Det är angeläget att denna belastning inte ytterligare förstärks.

Det pågår ett omfattande arbete för att finna skonsammare metoder i skogsbruket. Denna utveckling av skonsammare metoder visar på ett minskat behov av dikning som skogsbruksmetod. Bl.a. har skogsbruksplaner utarbetats i vilka markavvattning normalt inte ingår.

De nu aktuella områdena i Götaland har en högre andel våtmarker än andra delar av Götaland men andelen opåverkade våtmarker är ändå liten. Av våtmarker i Kronobergs län större än 10 ha är 99 % hydrologiskt påverkade genom mänskliga ingrepp. Andelen våtmarker över 10 ha som är påverkade på motsvarande sätt är i Älvsborgs län 95 %, i Jönköpings län 98 % och i Hallands län 97 %. För de mindre våtmarkerna finns inte samma länstäckande inventeringar och värderingar. De delområdesstudier som genomförts i Kronobergs och Älvsborgs län, och som även omfattar de mindre våtmarkerna, visar att även de mindre våtmarkerna i betydande omfattning är skadade av bl.a. markavvattning. I Kronobergs län beräknas 80 % av samtliga våtmarker i studerade delar av länet vara påverkade av torvtäkter och markavvattning. I Älvsborgs län har studier av våtmarker som är mellan 1 och 10 ha och av rikkärr visat att 60 - 80 % av dessa miljöer är skadade av dikning. I Jönköpings län finns betydande skillnader mellan den västra och den östra länsdelen vad avser våtmarker. I den västra delen finns ungefär 2/3 av länets större våtmarker. Eftersom andelen skadade våtmarker är ungefär lika sett över länet finns det väsentligt färre opåverkade våtmarker i den östra länsdelen. I länets östligaste kommuner finns betydande likheter med förhållandena i angränsande kommuner i Kalmar och Östergötlands län som nu omfattas av förbud mot markavvattning. Vad avser de västra delarna i Jönköpings län och Hylte kommun i Hallands län finner regeringen att underlaget behöver förbättras för att göra det möjligt att bedöma omfattningen av påverkan på våtmarkerna av markavvattning..

Sammantaget finner regeringen att det finns skäl att nu, med stöd av 18 d § naturvårdslagen, utvidga förbudet mot markavvattning till att omfatta även Kronobergs län, Aneby, Eksjö och Vetlanda kommuner i Jönköpings län samt Ulricehamns, Tranemo och Svenljunga kommuner i Älvsborgs län. Regeringen avser att ge Länsstyrelsen i Jönköpings län i uppdrag att utreda påverkan vad avser våtmarker i de kommuner som därefter inte omfattas av förbudet mot markavvattning. Motsvarande uppdrag kommer att ges till Länsstyrelsen i Hallands län vad avser Hylte kommun. Uppdragen skall utföras efter samråd med skogssvårdsstyrelserna och berörda kommuner.

Regeringen avser att inom kort besluta om de ändringar i naturvårdsförordningen som föranleds härav.

6.3.5 Skydd och skötsel av våtmarker

Regeringens bedömning: Sumpskogar, mader och rikkärr bör särskilt uppmärksammas i naturvårdsarbetet med våtmarker. Skyddet för våtmarker i myrskyddsplan för Sverige får ske inom befintliga resurser och i enlighet med gällande ansvarsfördelning.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer vad avser huvuddragen med regeringens bedömning men innehåller flera detaljförslag rörande våtmarker.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker i allmänhet helt eller delvis de förslagna åtgärderna. *Kungliga vetenskapsakademien* anser att samtliga åtgärder bör genomföras och att det leder till ett utökat skydd av värdefulla våtmarker. *Riksantikvarieämbetet* anser att kunskapsuppbyggnaden om våtmarker även bör omfatta kulturhistoriska inventeringar. *Svenska Jägarförbundet* påpekar att länsjaktvårdsföreningarna har tämligen kompletta våtmarksinventeringar med klassificering av objekten.

Regeringens överväganden: Inventeringen av större våtmarker i Sverige är i det närmaste genomförd. Endast vissa delar i nordligaste Sverige återstår. Det finns därför ett jämförelsevis gott underlag för att genomföra ett systematiskt upplagt arbete att skydda myrområden i landet. Naturvårdsverket har med inventeringen som bas tagit fram en myrskyddsplan som omfattar större delen av landet. En genomförd myrskyddsplan skulle innebära att ytterligare 210 000 ha våtmarker skyddas.

I allmänhet är kostnaderna för skyddet av våtmarker förhållandevis blygsamma. Våtmarkernas karaktär och utveckling är emellertid i många fall i hög grad beroende av omgivande marker. För en bedömning av skyddet och kostnader för detta behövs en bedömning av naturvärdena även i sådana omgivande områden. I de fall det finns fastmarksskog krävs en noggrann värdering för varje aktuellt objekt. Kostnaderna för skyddet skall rymmas inom det nuvarande markförvärvsanslaget så vitt avser det statliga ansvaret att skydda våtmarkerna. Till viss del kommer dock kostnaderna att finansieras via EU:s LIFE-fond.

Våtmarker har vidare fått en ökad internationell uppmärksamhet. Inom EU har skyddet och det förnuftiga nyttjandet av våtmarker varit föremål för särskilda initiativ från rådets sida. Inom ramen för våtmarkskonventionen kommer nya typer av våtmarker att uppmärksammas, bl.a. sådana våtmarker som är rikt företrädade i Sverige. I det samarbete som sker mellan i första hand Naturvårdsverket och länsstyrelserna är det naturligt att uppmärksamma och på lämpligt sätt beakta konventionens rekommendationer vid val av skyddsobjekt.

Arbetet med inventering av sumpskogar beräknas vara avslutat under år 1998. Vid inventeringen av sjöar och vattendrag (se avsnitt 6.3.7) är det naturligt att beakta anslutande våtmarksområden och därmed få en total bedömning av naturvärdena, på sådant sätt som Naturvårdsverket anger i aktionsplanen. Därigenom finns ett gott underlag för att utforma skyddsplaner m.m.

6.3.6 Naturreservat i fjällnära skog

Regeringens bedömning: Bildandet av naturreservat av domänreservat i fjällnära skogsområden sker i överensstämmelse med överenskommelsen mellan Statens naturvårdsverk och Statens fastighetsverk.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer i sak med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Förslaget har inte uttryckligen kommenterats av remissinstanserna. Flera instanser har dock framhållit skydd och bevarande av skogsmark bland de mest angelägna åtgärderna.

Regeringens överväganden: Genom överenskommelsen mellan Statens naturvårdsverk och Statens fastighetsverk i oktober 1995 bestämdes att det åttiofem fjällnära domänreservat som ligger kvar i Fastighetsverkets förvaltning skall skyddas som naturreservat. Enligt överenskommelsen skall erforderliga förordnanden om naturreservat vara genomförda senast den 31 december 1998. Regeringen tillsatte under våren 1995 en arbetsgrupp med uppgift att närmare utreda en avgränsning av mark med särskilt stora naturvärden som vid bolagiseringen av Domänverket kvarstod i statlig ägo och som kunde komma att överföras till Naturvårdsverket. Gruppen redovisade sina ståndpunkter i rapporten (Ds 1995:72), Överföring av mark med särskilt stora naturvårdsvärden till Naturvårdsverket. Gruppen anser att den överenskommelse som nåtts mellan Naturvårdsverket och Fastighetsverket löser de arbetsuppgifter som gruppen haft i uppdrag att utreda. Regeringen har i beslut den 21 december 1995 fastställt överenskommelsen.

6.3.7 Nationell inventering av sjöar och vattendrag

Regeringens bedömning: En nationell inventering av sjöar och vattendrag skall genomföras. I arbetet skall ingå att göra en naturvärdesbedömning samt att ta fram en plan för områdesskydd.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, bl.a. ett stort antal *länsstyrelser*, anser det mycket angeläget att den föreslagna inventeringen kommer till stånd och att den får en motsvarande uppläggning som ängs- och hagmarksinventeringen och våtmarksinventeringen. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* påpekar bl.a. att inför de nya översiktsplanerna som kommunerna skall ta fram kommer inventeringsmaterialet att vara ett viktigt underlag.

Regeringens överväganden: Sverige är rikt på sjöar och vattendrag. Trots att de utgör viktiga miljöer i vår natur är de biologiska värdena i sjöar och vattendrag förhållandevis dåligt kända då det saknas en samlad inventering och värdering av dessa naturtyper.

Inom ramen för Naturvårdsverkets arbete med "System aqua" pågår utveckling av ett system med biologiska bedömningsgrunder och värderingsmallar. Systemet omfattar både sjöar och vattendrag och beskriver en modell för hur man väger samman information. Genom detta arbete finns en god utgångspunkt för inventeringsverksamheten. Regeringen anser i likhet med Naturvårdsverket och remissinstanserna att inventeringen av sjöar och vattendrag tillhör ett av de angelägnaste förslagen till åtgärder i aktionsplanen.

I jämförelse med landmiljöer är skyddet av framför allt sjöar eftersatt och bör öka. En plan med prioriteringar för hur ett utökat skydd av sjöar och vattendrag skall kunna åstadkommas bör därför tas fram i samarbete mellan berörda centrala verk och länsstyrelser. Samråd med företrädare för kommunerna skall också ingå i arbetet. I enlighet med vad som påpekats under avsnitt 6.3.5 Skydd och skötsel av våtmarker bör anslutande våtmarker beaktas i detta sammanhang. Inventeringen får bekostas genom omprioriteringar inom ramen för tilldelade resurser i enlighet med vad regeringen angivit i budgetpropositionen 1996/1997:1. Arbetet får bedrivas i den takt som sådana omprioriteringar medger.

6.3.8 Vidgat skydd enligt naturresurslagen för vattenområden och vattendrag

Regeringens bedömning: Regeringen avser att senare under år 1997 redovisa sina ställningstaganden beträffande skydd från vattenkraftsutbyggnad för ytterligare vattenområden. Beträffande ändring av bestämmelser i naturresurslagen för att införa ett skydd från annan verksamhet än vattenkraftrelaterade företag har förslaget överlämnats till Miljöbalksutredningen.

Naturvårdsverkets förslag: Frågan om utvidgat skydd för undantagna vattenområden och älvsträckor bör utredas vidare.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker i allmänhet förslaget.

Regeringens överväganden: Vattendragsutredningen har i sitt slutbetänkande (SOU 1996:155) Om tankar om vattendrag - ett nytt angreppssätt redovisat förslag om att undanta ytterligare 20 vattenområden från vattenkraftsutbyggnad. Remissbehandling av betänkandet pågår. Regeringen avser att återkomma till riksdagen under våren 1997 i denna fråga. Vattendragsutredningen har vidare i sitt slutbetänkande föreslagit att de intentioner för skyddet av vattendrag från annan verksamhet än vattenkraftsutbyggnad, som utredningen förordar, genomförs i samband med en allmän översyn av naturresurslagen. Mot bakgrund härav har betänkandet överlämnats till Miljöbalksutredningen i denna del.

6.3.9 Kalkning och biologisk mångfald

Regeringens bedömning: Frågor om precisering av försumningshotade områden med stora bevarandevärden liksom frågor om kalkning och biologisk återställning bör beaktas inom ramen för uppdraget om en nationell plan för den statligt finansierade kalkningsverksamheten i sjöar och vattendrag.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens bedömning. Verket anger även flera detaljförslag kopplade till åtgärden.

Remissinstanserna: Remissinstanserna stöder förslaget vad avser kalkning bl.a. *länsstyrelserna i Blekinge* och *Sportfiskarna*. Vissa remissinstanser, bl.a. *Göteborgs universitet*, ställer sig tveksamma till vissa återställningsåtgärder, såsom ökad näringstillgång, som Naturvårdsverket anser bör kunna kopplas till kalkningen.

Regeringens överväganden: Ambitionen med det statligt finansierade kalkningsprogrammet är att kalka vatten med höga biologiska värden men också vatten där intresset är av mer lokal karaktär, t.ex. med avseende på fisket.

Medlen till kalkning täcker inte de totala behoven för att både återställa försumrade områden och underhållskalka vattenområden. Det är därför angeläget att de medel som står till förfogande används på ett optimalt sätt. Kalkning kan i vissa lägen medföra skador på biologisk mångfald. Det är viktigt att nettoeffekterna av kalkning på den biologiska mångfalden är positiv, dvs. de positiva effekterna i vattnet måste vara större än de eventuella negativa på land. Naturvårdsverket ansvarar i samarbete med länsstyrelserna, för att kalkningsverksamheten bedrivs så att den biologiska mångfalden bevaras och helst återskapas. Regeringen har i beslut den 31 oktober 1996 givit Statens naturvårdsverk i uppdrag att utarbeta en nationell plan för den statligt finansierade kalkningsverksamheten. Den nationella planen skall utgå från de förslag som Kalkningsutredningen presenterade i sitt betänkande (SOU 1996:53). I regeringens uppdrag anges att utgångspunkten för arbetet skall vara det nationella intresset att bevara den biologiska mångfalden och att bibehålla förutsättningarna för utnyttjandet av naturresurserna i sjöar och vattendrag. Vidare anges att en prioritering av olika kalkningsprojekt skall göras och att vid prioriteringen bör hänsyn tas till hur försumnings-situationen ser ut i landet. Planeringen av kalkningsprojekt bör utgå från avrinningsområden i syfte att öka den ekologiska nyttan av medlen för kalkning. Med utgångspunkt i Skogsstyrelsens planer för skogskalkningen skall Naturvårdsverket överväga möjligheterna att samordna kalkningen av sjöar och vattendrag med skogskalkningen. Målet att främja den biologiska mångfalden på nationell nivå kräver en övergripande organisation. Kriterier för prioritering och en nationell prioritering av olika kalkningsprojekt skall redovisas av Naturvårdsverket senast den 21 mars 1997 och en slutlig redovisning av uppdraget i sin helhet senast den 1 september 1997.

6.3.10 Marina reservat och inventering av marina miljöer

Regeringens bedömning: Arbetet med att bilda fler marina reservat får ske i enlighet med gällande ansvarsfördelning mellan centrala och regionala myndigheter. Aktualisering och komplettering av utredningen Marina reservat i Sverige beträffande skyddsvärda marina områden bör hanteras av Naturvårdsverket i samråd med Fiskeriverket och berörda länsstyrelser. Skyddet för grunda kustvatten, framför allt mjukbottnar, bör prioriteras.

Utveckling och utvärdering av lämpliga metoder och tekniker för inventering av marina miljöer, liksom en plan för naturinventeringar i havsområden får utarbetas i den mån omprioriteringar kan göras av givna medel. Samverkan med länderna kring Östersjön är viktigt i arbetet.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser bl.a. *Naturskyddsföreningen*, *Naturhistoriska riksmuseet*, *Länsstyrelserna i Kalmar och Västernorrlands län samt Sportfiskarna* anser att det är angeläget att bilda fler marina reservat. *Fiskeriverket* anser att denna åtgärd är ytterst viktig för bevarande av den biologiska mångfalden

Förslaget om utveckling av inventeringsmetoder stöds av remissinstanserna, bl.a. *Fiskeriverket*, *Göteborgs universitet* och *Länsstyrelserna i Blekinge och Västernorrlands län*.

Regeringens överväganden: I Sveriges handlingsplan med anledning av OECD:s miljögranskning av Sverige anges att 6-7 marina reservat planeras i den svenska delen av Östersjön. Med hänsyn till att fiskeintressena regelmässigt berörs av åtgärderna är det angeläget att utveckla ett väl fungerande samråd rörande bevarande och resursutnyttjande verksamhet. Beroende på motiven för att skydda ett område bör i varje enskilt fall övervägas om skyddet enligt naturvårdslagen är den lämpligaste eller om beslut med stöd av fiskelagen är bättre lämpat. Regeringen bedömer i likhet med Naturvårdsverket och flera remissinstanser att grundområdena särskilt bör uppmärksammas i detta arbete eftersom de är av stor betydelse för såväl bevarandet som nyttjandet av den biologiska mångfalden och att de samtidigt också är särskilt utsatta för exploatering genom olika verksamheter. Förutom att arbeta med områdesskydd, såsom anges i aktionsplanen, anser regeringen det är viktigt att kommunerna i sin fysiska planering beaktar de grunda kustvattenområdenas betydelse för såväl bevarandet av den biologiska mångfalden som för det hållbara nyttjandet av marina resurser och miljöer.

Metoder och tekniker för systematiska inventeringar av marina områden behöver utvecklas för att kunna hanteras i mer omfattande skala. Regeringen bedömer i likhet med Naturvårdsverket att i den mån resurser kan frigöras för åtgärden genom omprioriteringar av verkets givna resurser bör förslaget genomföras. I det sammanhanget är det viktigt att

samordning sker med programmen för miljöövervakning liksom att samarbete sker med andra länder kring Östersjön. Prop. 1996/97:75

6.3.11 Åtgärder mot introduktion av främmande arter i havsmiljön

Regeringens bedömning: Åtgärder mot introduktion av nya arter i havsmiljön bör bedrivas inom ramen för pågående internationell verksamhet med den biologiska mångfalden. Den internationella sjöfartens hantering av ballastvatten bör även fortsättningsvis uppmärksammas.

Naturvårdsverkets förslag: Regeringen bör ta initiativ som bidrar till att utarbeta internationellt bindande överenskommelser som syftar till att förebygga oönskad introduktion av främmande organismer till Sveriges havsområden. Tekniska metoder bör utvecklas för att kontrollera oavsiktlig introduktion via sjöfarten, såsom metoder för hantering av ballastvatten.

Remissinstanserna: Förslaget stöds av bl.a. *Sjöfartsverket, Fiskeriverket och Göteborgs universitets marina forskningscentrum.*

Regeringens överväganden: Många av de arter som genom människans försorg etablerats i svenska havsområden har introducerats via den internationella sjöfarten. Hanteringen av ballastvatten är i det sammanhanget av stor betydelse. Introduktionen av främmande arter börjar få en allt större uppmärksamhet i det internationella arbetet, bl.a. har FN:s organ för sjösäkerhets- och havsmiljöfrågor, IMO, tagit fram frivilliga riktlinjer för hantering av ballastvatten. För att arbetet skall resultera i konkreta åtgärder krävs dock att någon driver på. Frågor om ballastvattnets betydelse i detta sammanhang prioriteras av Sjöfartsverket.

Sverige bör därför inom ramen för det internationella samarbetet i olika konventioner spela en aktiv roll i arbetet. Inom ramen för det internationella samarbetet inom IMO, HELCOM (Helsingforskonventionen) och OSPARCOM (Oslo Pariskonventionen) kommer Sverige att verka för att internationella bindande överenskommelser kommer till stånd, vilka syftar till att förebygga oönskade introduktioner av främmande organismer till havsområden runt Sverige.

6.3.12 Förorening genom olja och kemikalier

Regeringens bedömning: Den diffusa tillförseln av oljehaltiga substanser till Östersjön och Västerhavet och dess effekter på miljön utreds inom ramen för samarbetet mellan Naturvårdsverket och Institutet för vatten- och luftvårdsforskning.

Regeringen har tillkallat en särskild utredare med uppgift att göra en utvärdering av gällande regler för de ingripanden som kan bli aktuella när ett oljeutsläpp har skett till havs. Utredaren skall göra en översyn av de författningar som finns på området samt föreslå åtgärder för att effektivisera det rättsliga beivrandet av dessa utsläpp. Frågor om mottagningsanläggningar i land för oljehaltigt vatten utreds av Sjöfartsverket.

Beredskapsplaner för åtgärder vid olje- och kemikalieolyckor till havs och i de stora sjöarna bör på sikt tas fram för alla regioner.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning när det gäller diffus tillförsel av oljehaltiga substanser och beredskapsplaner vid olje- och kemikalieolyckor. Vad gäller ingripanden mot oljeutsläpp föreslår verket att kontroll och uppföljning av oljeskyddet till havs bör förbättras genom mellanstatligt arbete och nationella åtgärder.

Remissinstanserna: *Naturhistoriska Riksmuseet* anser att förslaget att utreda den diffusa tillförseln av oljehaltiga substanser till Östersjön och Västerhavet är utmärkt och föreslår att en motsvarande utredning bör göras för PCB. *Länsstyrelsen i Kalmar län* anser att det skulle vara intressant att komplettera den centrala inventeringen av oljetillförsel med en analys av organismers innehåll av petroleumkolväten på några stationer. *Sjöfartsverket*, *Kustbevakningen*, *Fiskeriverket*, *Kungliga vetenskapsakademien* och *Svenska Jägareförbundet* stöder förslaget vad gäller ingripande mot oljeutsläpp. *Kungliga vetenskapsakademien* anser att de nordiska länderna bör intensifiera kraven på en ökad internationell övervakning, analysverksamhet samt juridiska åtgärder och sanktioner avseende oljeutsläpp. *Kustbevakningen* stöder förslaget att ta fram beredskapsplaner.

Regeringens överväganden: Klarhet behöver skapas om den diffusa tillförseln av oljeföroreningar till våra havsområden beträffande såväl oljeföroreningarnas källor och omfattning som deras effekter på marina organismer. Genomförandet bör ske inom ramen för det samarbete som sker mellan Naturvårdsverket och Institutet för vatten- och luftvårdsforskning.

Regeringen vill framhålla att prövningen enligt miljöskyddslagen av landbaserad verksamhet och anläggningar är en viktig del i arbetet att begränsa tillförseln av oljeföroreningar till havet. Genom det pågående omprövningsprogrammet kan strängare åtgärdskrav ställas på verksamheter som orsakar denna typ av föroreningar. Det är angeläget att arbetet med att ompröva tillstånd enligt miljöskyddslagen sker i planerad takt.

Mot bakgrund av att antalet olagliga oljeutsläpp i Östersjön har ökat under de senaste åren har regeringen tillkallat en särskild utredare (dir 1996:82) för att belysa frågorna kring ingripande mot oljeutsläpp till sjöss. Utredaren skall redovisa resultatet av sitt arbete senast den 31 december 1997. En viktig åtgärd mot utsläpp av oljehaltigt vatten till havs är att det finns ett fungerande system för omhändertagande av sådant vatten i vid hamnanläggningar. Mot bakgrund härav har regeringen vidare gett Sjöfartsverket i uppdrag att undersöka hur systemet med mottagningsanordningar för oljehaltigt avfall från fartyg fungerar. Uppdraget skall avrapporteras senast den 30 juni 1997. I regleringsbrevet för budgetåret 1995/96 fick Naturvårdsverket i uppdrag att inventera hotbilden för oljeutsläpp i Östersjön och att göra en bedömning av den framtida utvecklingen av oljeutsläpp samt att föreslå åtgärder nationellt och internationellt för att minska utsläppen till havs. Naturvårdsverket lämnade i april 1996 i redovisningen Oljeutsläpp i Östersjön, Miljöspaning, sina förslag bl.a. vad avser effektivare övervakning av olja till havs. Regeringen finner det naturligt att den särskilde utredaren vid det samråd som enligt direktiven skall ske beaktar vad som är relevant beträffande övervakningsverksamheten. Regeringen konstaterar vidare att inom ramen för samarbetet i Helsingforskonventionen, HELCOM, sker en gemensam inventering av oljeutsläppen i Östersjön.

Det är viktigt att ha god beredskap för hur en olyckssituation med olja eller kemikalier skall hanteras från miljöskyddssynpunkt. Regionvisa s.k. miljöatlas utgör ett viktigt underlag för att lämpliga åtgärder vidtas i både förebyggande syfte och vid uppkomna olyckor. I atlaserna anges bl.a. särskilt känsliga områden. Miljöatlas saknas ännu för delar av Sveriges kust. På sikt bör miljöatlas och beredskapsplaner tas fram för hela Sveriges kust och de stora sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren och Hjälmarén i samarbetet mellan berörda länsstyrelser och ansvariga centrala myndigheter.

6.4 Åtgärder för att bevara arter och genetisk variation

6.4.1 Rödlistade arter och livsmiljöer

Regeringens bedömning: Följande åtgärder beträffande bevarande av arter, populationer och den genetiska variationen i arbetet med biologisk mångfald skall genomföras genom omprioriteringar av Naturvårdsverkets resurser:

- En rödlista över livsmiljöer skall upprättas.
- Rödlistor för marina växter och djur samt vissa grupper av ryggradslösa djur skall upprättas sedan behovet närmare analyserats.
- De rödlistade arternas krav på livsmiljö och behov av åtgärder skall utredas och analyseras vidare.
- Kompletterande inventeringar när det gäller lokaler för rödlistade arter skall utföras.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens Prop. 1996/97:75 bedömning.

Remissinstanserna: Remissinstanserna, stöder i allmänhet förslagen. *Naturhistoriska riksmuseet* påpekar att det planerade arbetet i många fall kommer att kräva grundläggande taxonomiskt arbete och att möjligheterna att täcka upp alla taxonomiska grupper är begränsade. Museet vill samtidigt poängtera att rödlistorna bör användas med viss försiktighet. De flesta arter är inte rödlistade. Rödlistade arter är ofta sällsynta och geografiskt begränsade och kan därför vara besvärliga att använda som indikatorarter. En förekomst av de sällsyntaste arterna kan vara till stor del slumpmässig. *Fiskeriverket* anser att rödlistor ibland tenderar att vara en funktion av inventeringsverksamheten. *Länsstyrelserna* bedömer att inventeringsverksamheten är angelägen men ser problem med att klara av den.

Regeringens överväganden: En rödlista är en lista över arter som bedömts löpa risk att försvinna från vårt land inom en snar eller relativt snar framtid. Beroende på hur stor denna risk bedöms vara placeras arterna i olika hotkategorier. I Sverige används ett system med fem kategorier. Rödlistningen utgör sålunda i sig inte någon bedömning av behovet eller omfattningen av insatser för att bevara de enskilda arterna. Detta avgörs genom ett särskilt prioriteringssystem för åtgärder, vilket behandlas närmare i nästföljande avsnitt

I Sverige finns uppskattningsvis ca 50 000 arter av djur, växter och svampar. Av dessa har ca 3 500 placerats på rödlistor. Fortlevanden av den helt dominerande delen av dessa arter måste tryggas genom mestadels generella insatser inriktade på ekosystem och biotoper. För en del arter är dock tillståndet så kritiskt eller de har så specifika krav att det är nödvändigt med mer riktade åtgärder. Vissa typer av livsmiljöer är av särskild betydelse när det gäller bevarande av de mest utsatta arterna. Vissa slag av miljöer är dessutom sällsynta eller starkt utsatta för miljöpåverkan. Av det skälet bör rödlistor byggas ut till att också omfatta livsmiljöer och inte som fallet är idag enbart avse arter. Det är därför angeläget att en "rödlista" upprättas över sådana särskilt skyddsvärda livsmiljöer.

Beträffande marina organismer bör behovet av rödlistning analyseras närmare. Beträffande fiskar finns rödlistor men dessa är i behov av revidering. För landlevande ryggradslösa djur behövs komplettering av rödlistor. Ett sådant arbete pågår.

Arbetet med rödlistor ställer krav på taxonomiskt kunnande och expertisresurser. Detta behandlas vidare i avsnitt 6.6 Taxonomisk forskning. En översiktlig analys av de rödlistade arternas behov av åtgärder har genomförts av Artdatabanken. Det finns ett behov av att gå vidare i detta analysarbete och på ett enhetligt sätt analysera varje arts behov av livsmiljö för att bl.a. analysera behovet av åtgärder och vilka krav på hänsyn arterna kräver. I detta sammanhang finner regeringen det naturligt att rödlistornas utformning och användning som arbetsinstrument successivt övervägs bl.a. med hänsyn till vad *Fiskeriverket* och *Naturhistoriska riksmuseet* anför. Det finns vidare ett behov av bättre kunskaper om de rödlistade arternas förekomst. Olika typer av

inventeringsinsatser kan härvid behövas. Ofta finns ett stort lokalt engagemang för denna typ av arbeten liksom ett stort kunnande bland intresserade privatpersoner även utan professionell utbildning. Inventeringsverksamheten sker naturligen genom länsstyrelserna, kommunerna, skogsvårdsstyrelser eller ideella organisationer i samråd med centrala myndigheter.

6.4.2 Särskilda bevarandeinsatser

Regeringens bedömning: Naturvårdsverket och Artdatabanken bör i samarbete ta fram prioriteringssystem för urval av arter där särskilda bevarandeinsatser behöver vidtas, utreda begreppet om ansvarsarter som en del i ett prioriteringssystem samt ta fram en särskild lista över arter som bör komma ifråga för åtgärdsprogram.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Remissinstanserna stöder i allmänhet förslagen. *Institutet för Vatten- och Luftvårdsforskning (IVL)* anser att det vore bra att tydligt identifiera ansvarsarter och fördela dessa på olika sektorer och aktörer så att en klar rollfördelning uppstår.

Enligt *Länsstyrelsen i Gotlands län* finns det starka skäl att arbeta med sådana arter i de fall den svenska andelen av världspopulationen utgör en betydande del. *Länsstyrelsen i Hallands län* anser att en förteckning över svenska ansvarsarter bör upprättas.

Naturhistoriska Riksmuseet tror att betydligt fler än 30 arter kan komma att behöva artvisa åtgärdsprogram. *Naturskyddsföreningen* anser att arbetet med att producera åtgärdsprogram för hotade arter måste påskyndas.

Regeringens överväganden: Åtgärdsprogram för vissa rödlistade arter har redan fastställts av Naturvårdsverket. Utveckling av ett prioriteringssystem för det fortsatta arbetet är lämpligt för att utnyttja de centrala myndigheternas och länsstyrelsernas resurser på ett optimalt sätt, liksom också det omfattande frivilliga arbete som bedrivs för att följa arternas status. Regeringen delar Naturvårdsverkets och remissinstansernas uppfattning att det är angeläget att utreda begreppet ansvarsart. Detta bör också vara värdefullt i det internationella arbete rörande den biologiska mångfalden. Naturvårdsverket har redovisat att åtgärdsprogram för de enskilda arterna kan innefatta åtgärder som avsättning av naturreservat, restaureringsåtgärder, övervakning och utbildningsverksamhet. Regeringen finner mot denna bakgrund att Naturvårdsverket i samarbete med Artdatabanken bör ta fram ett prioriteringssystem för urval av arter för vilka särskilda bevarandeinsatser behöver vidtas, utreda begreppet ansvarsart samt utarbeta en särskild lista över arter som bör komma i fråga för åtgärdsprogram.

6.4.3 Riskbedömning vid införsel av främmande arter och genetiskt material

Regeringens bedömning: Centrum för biologisk mångfald bör ges i uppdrag att ta fram underlag och rutiner för riskbedömning i samband med införsel av främmande arter och gener. Berörda myndigheter och organisationer bör genomföra informationsinsatser.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens förslag. Dessutom föreslås att den nuvarande situationen kartläggs för redan inträffad introduktion liksom ekologiska och ekonomiska konsekvenser härav.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker förslaget. Utvidgning av uppdraget föreslås av några remissinstanser. *Fiskeriverket* anser att hänsyn borde tas även till omflyttning av arter inom landet. Enligt *Göteborgs marina centrum* gäller detta inte minst havsmiljöer.

Länsstyrelsen i Kalmar län påpekar att det behövs en policy även för återinplantering inom landet. *Naturhistoriska Riksmuseet* anser att förslaget bör utökas till att gälla även för biologiska bekämpningsmedel.

Regeringens överväganden: Införsel och spridning av främmande arter och genetiskt material är ett mångfacetterat problemområde. De nationella gränserna är sällan biologiskt relevanta. Möjligheterna till nationella särbestämmelser för införsel begränsas genom EU-medlemskapet och avtal som rör frihandel.

Detta problemområde bör i första hand hanteras genom bättre riskvärderingar. Man bör så tidigt som möjligt ta reda på vilka främmande arter och gener som kan inverka menligt på ekosystemen och naturmiljön. Även spridningen inom landet kan behöva värderas. Detta problemområde bör vara en prioriterad del i det fortsatta arbetet med den biologiska mångfalden.

Naturvårdsverket har nyligen remitterat ett förslag till en policy för introduktion och spridning av främmande organismer och gener med inriktning på det egna verksamhetsområdet. Policyn behandlar främst riskerna med introduktion. Såväl främmande arter och populationer som genetiskt modifierade organismer behandlas. Enligt Naturvårdsverket syftar policyn till att förebygga och förhindra negativa effekter av främmande organismer och gener på såväl den biologiska mångfalden och den yttre miljön i övrigt, som på människors hälsa. Som ett led i genomförandet av åtgärdsförslaget i aktionsplanen har verket tagit fram tre rapporter som belyser omfattningen och konsekvenserna av introduktion av främmande arter i havsmiljön, i landmiljöer och i sötvattensmiljöer.

I ett internationellt perspektiv är introduktion och spridning av främmande arter och gener ett av de främsta skälen till att inhemska arter utrotas. Problemen tenderar också att öka. Regeringen anser mot bakgrund härav att det är angeläget att problemområdet prioriteras. Regeringen anser att Naturvårdsverkets policyarbete är ett viktigt steg i

arbetet men det är angeläget att arbete sker inom skilda sektorer och av såväl myndigheter som näringsutövare. Prop. 1996/97:75

Mot bakgrund härav bör Centrum för biologisk mångfald ges i uppdrag att arbeta fram ett förbättrat underlag och rutiner för riskbedömning beträffande införsel av främmande arter och genetiskt material. Uppdraget bör genomföras i samarbete med Naturvårdsverket och berörda sektorsmyndigheter.

Ett viktigt styrmedel är information om problemen med introduktion av främmande biologiskt material. Informationsinsatser behövs av flera aktörer. Det är angeläget att såväl miljömyndigheter som sektorsmyndigheter och olika organisationer genomför olika informationsinsatser inom området.

Frågan om illegal utsättning av främmande arter behandlas också i avsnitt 5.1. Insatser mot fauna- och florakriminalitet

6.4.4 Översyn av fridlysning av arter

Regeringens bedömning: Naturvårdsverket bör genomföra en översyn av befintliga nationella och regionala fridlysningar samt de frågeställningar som har relevans i ett sådant arbete. Därvid skall skyddsbestämmelserna i bl.a. direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) särskilt beaktas. Införandet av ett artskydd som ger ett skydd för arters livsmiljö (habitat) övervägs i arbetet med den nya miljöbalken.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker förslaget. *Naturhistoriska Riksmuseet* delar synpunkten att fridlysning av arter också borde innebära någon form av skydd för områden. Detta är enligt museet helt i linje med t ex Bernkonventionen och EG:s direktiv för dess livsmiljöer. Liknande synpunkter framförs av bl.a *Länsstyrelsen i Kalmar län*. *Länsstyrelsen i Gävleborgs län* anser att det är angeläget att utreda och klarlägga jaktens betydelse för i synnerhet de fyra stora rovdjuren.

Regeringens överväganden: Bestämmelserna om fridlysning innefattar idag endast förbud mot att skada eller döda exemplar av den fridlysta arten. Inga eller få restriktioner finns mot förstörelse av artens livsmiljö. Denna brist i bestämmelserna medför att en art trots att den är fridlyst kan försvinna från lokal efter lokal på grund av att dess livsmiljöer exploateras. Införande av ett områdesskydd som ger skydd för en arts livsmiljö övervägs i arbetet med den nya miljöbalken.

I Naturvårdsverkets arbete med skydd av arter ingår att anpassa arturvalet till dagens förhållanden liksom att samordna tillämpningen av fridlysningar mellan länen. I detta arbete ingår även att införa fridlysningar som uppfyller Sveriges internationella åtaganden med hänsyn till medlemskapet i EU samt de åtaganden som följer av de konventioner på naturvårdsområdet som Sverige är anslutet till. Regeringen bedömer att det inte behövs något särskilt initiativ från regeringens sida i detta avseende

6.4.5 Sammanhållen rovdjurspolitik

Regeringens bedömning: Regeringen avser att ge en särskild utredare i uppdrag, att utarbeta förslag till en sammanhållen rovdjurspolitik med avseende på biologiska, jaktliga och näringsmässiga frågor.

Naturvårdsverkets förslag: Verket bör ta fram en jakt- och viltvårdspolicy.

Remissinstanserna: *Skogsstyrelsen* och *Svenska Jägareförbundet* välkomnar initiativet till en jakt- och viltvårdspolicy och förutsätter att framtagandet av en sådan policy sker i nära samarbete med berörda myndigheter samt jägare- och markägarorganisationer. *Naturhistoriska Riksmuseet* anser att skötseln av våra populationer av stora rovdjur, inte främst är en jaktfråga. Bedömning om önskvärda populationsstorlekar, med avseende på genetiska och demografiska aspekter, liksom bedömningar om populationers sårbarhet och livskraft, skall göras av populationsekologer och populationsgenetiker. *Länsstyrelsen i Hallands län* och *Stockholms universitet* anser att det är en angelägen uppgift att ta fram en jakt- och viltpolicy med bevarande av den biologiska mångfalden som mål.

Regeringens överväganden: Riksdagen har vid behandlingen av budgetpropositionen såvitt avser utgiftsområde 23 (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:JoU1, rskr. 1996/97:113, 1996/97:114) uttalat att regeringen bör utarbeta en sammanhållen rovdjurspolitik som möjliggör en helhetssyn på de biologiska, jaktliga och näringsmässiga frågorna. Jordbruksutskottet anförde att ett lämpligt tillfälle för redovisning av regeringens förslag är i samband med budgetpropositionen för år 1998. Utskottet anförde vidare att regeringen i samband härmed bör undersöka hur de fortsatta rovdjursinventeringarna skall utformas och finansieras samt pröva möjligheterna att utvidga rätten till statlig ersättning för rovdjursskador på andra tamdjur än renar.

Regeringen avser att ge en särskild utredare i uppdrag att utarbeta ett förslag till en sammanhållen rovdjurspolitik. Uppdraget bör utföras efter samråd med berörda myndigheter och intressenter och med forskare inom området. Inom ramen för detta uppdrag bör de förslag som redovisas i aktionsplanen liksom vad riksdagen anført beträffande inventeringsverksamhet och ersättningsfrågor behandlas.

6.4.6 Småviltsjakten och fisket i fjällen

Regeringens bedömning: Regeringen kommer inom kort att redovisa sina ställningstaganden beträffande den framtida utformningen av och administrativa regler kring småviltsjakten och fisket på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen.

Naturvårdsverkets förslag: Utvärdera effekterna på den biologiska mångfalden av småviltjakten och fisket på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen.

Remissinstanserna: Få remissinstanser har kommenterat förslaget men *Stockholms universitet* betonar vikten av åtgärden.

Regeringens överväganden: Jordbruksverket, Sametinget och Naturvårdsverket har på regeringens uppdrag redovisat småviltjakten och fiskets påverkan på renskötselrätten, viltvården, fiskevården, naturvården samt verksamheternas allmänna påverkan på miljön på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen. Rapporten "Utvärderingen av småviltjakten och handredskapsfisket ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen" avlämnades i april 1996 till regeringen. Redovisningen bereds för närvarande i regeringskansliet. Regeringen avser att inom kort redovisa sina ställningstaganden i frågan.

6.4.7 Analys av den genetiska variationen

Regeringens bedömning: Ett program för analys av den genetiska variationen inom och mellan populationer av vissa arter skall tas fram av Naturvårdsverket i samarbete med berörda forskningsinstitutioner.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Remissinstanserna bl.a. *Naturhistoriska Riksmuseet* påpekar att de genetiska aspekterna är underrepresenterade i såväl Naturvårdsverkets som i de övriga myndigheternas aktionsplaner. *Naturhistoriska Riksmuseet* anser att de åtgärder som föreslås om genetisk variation syftar till att ta fram kunskap, istället för konkreta insatser. Enligt museet är detta en underskattning av de kunskaper som finns vid universitet och forskningsinstitutioner.

Regeringens överväganden: En av grundsatserna i bevarande av den biologiska mångfalden är att bevara variationen inom arter, dvs. att bevara en genetisk variation. Bevarande av den genetiska variationen hos en art kan vara avgörande för att arten skall kunna anpassa sig till förändrade miljöförhållanden och därmed också för artens långsiktiga överlevnad. För det stora flertalet av arter får man anta att den genetiska variationen bevaras genom att livskraftiga populationer bevaras inom större delen av arternas naturliga utbredningsområden. För några arter har dock den genetiska variationen särskild betydelse som t.ex. hos östersjölaxen. Genetisk variation kan emellertid vara svår att mäta och kan medföra både tids- och kostnadskrävande analyser. Det är naturligt att arbetet med den genetiska variationen koncentreras till arter som är av särskilt intresse från bevarande- eller nyttjandesynpunkt. Naturvårdsverket skall, som en av sina prioriterade uppgifter, i samverkan med forskningsinstitutioner och övriga berörda myndigheter, arbeta fram ett program med denna inriktning.

6.5 Övervakning och uppföljning

6.5.1 Miljöövervakning

Regeringens bedömning: Inom ramen för regeringens ställningstagande till det nyligen lämnade förslaget om den framtida miljöövervakningens inriktning omfattning, struktur och finansiering behandlas även frågan om övervakning av den biologiska mångfalden.

Naturvårdsverkets förslag: Anpassa och bygg ut det svenska miljöövervakningssystemet för att kunna beskriva tillståndet i och förändringar av den biologiska mångfalden; speciellt följa upp hot mot, och åtgärder till skydd för den biologiska mångfalden, samt följa upp olika miljömål.

Remissinstanserna: Ett stort antal remissinstanser har lämnat synpunkter beträffande miljöövervakningen och flertalet framhåller miljöövervakningens viktiga roll för uppföljning av uppsatta mål, liksom för att kunna bedöma effekterna av olika åtgärder.

Regeringens överväganden: Regeringen delar Naturvårdsverkets och remissinstansernas uppfattning att miljöövervakningen är en av de viktigaste delarna i arbetet med den biologiska mångfalden. Behovet av miljöövervakningen har ökat under senare tid bl.a. till följd av krav på bättre kunskaper om miljösituationen från både myndigheter och verksamhetsutövare. En kraftigt ökad internationell rapportering har följt av medlemskapet i EU och ratificering av internationella konventioner bl.a. konventionen om biologisk mångfald. Med hänsyn till de många frågor som är knutna till miljöövervakningen – varav frågor beträffande den biologiska mångfalden bara är en del – har regeringen låtit en särskild utredare granska dagens miljöövervakning och utarbeta förslag till verksamhetens fortsatta inriktning, omfattning, struktur och finansiering. Utredaren har nyligen lämnat sitt betänkande (SOU 1997:34 Övervakning av miljön). Betänkandet är nu föremål för remissbehandling.

6.5.2 Miljöindikatorer och miljöindex

Regeringens bedömning: Arbetet med att skaffa mått för att följa miljötillstånd och förändringar i miljön bör närmast koncentreras på olika miljöindikatorer.

Naturvårdsverkets förslag: Utarbeta miljöindex för den biologiska mångfalden i Sverige.

Remissinstanserna: Remissutfallet är splittrat. Somliga remissinstanser framhåller vikten av att få ett någorlunda enhetligt och praktiskt arbetsinstrument medan andra instanser anser att miljöindex inte visat sig vara varken ett rättvisande eller bra arbetsinstrument. Uttalat positiv är Länsstyrelsen i Uppsala län. Kritiska är Länsstyrelsen i f.d. Malmöhus

län och *Lantbrukarnas riksförbund*. Flera remissinstanser anser att Prop. 1996/97:75
utvecklingsarbetet närmast bör koncentreras på miljöindikatorer.

Regeringens överväganden: Användningen av miljöindex har tidigare redovisats av Naturvårdsverket. Ett index utformas utifrån en sammanvägning av olika indikatorer som mått på en miljösituation. Betydande svårigheter finns med att göra en lämplig sådan avvägning varför index hittills inte visat sig vara generellt användbara och också mötts av en betydande skepsis på flera håll. Så som flera remissinstanser påpekar anser regeringen emellertid att det är angeläget att fortsätta ett utvecklingsarbete beträffande miljöindikatorer för att skaffa mått att följa miljötillstånd och förändringar. Det är härvid viktigt att miljömyndigheterna och sektorsmyndigheterna överlägger om vilka indikatorer som är lämpliga som gemensamma uppföljningsbara mått beträffande den biologiska mångfalden. På sikt kan det eventuellt vara moget att även miljöindex kan komma till god användning. Med hänsyn till de många arbetsuppgifter som är knutna till bevarandet och nyttjande av biologisk mångfald och att resurser för arbetet måste tillskapas genom omprioriteringar av befintliga resurser bör arbete med den typ av aggregerade mått som index utgör stå tillbaka.

6.5.3 Insamling, hantering och presentation av data

Regeringens bedömning: Insamling, hanteringen och presentationen av data samt bedömning av behovet av och möjligheterna att tillskapa en marin resursdatabas får klaras av inom ramen för samarbetet mellan berörda myndigheter och forskningsorgan. En av regeringen tillsatt arbetsgrupp (REGGIT) skall arbeta fram ett handlingsprogram med finansieringsförslag beträffande uppbyggnad av nationell vegetationsinformation inkluderande försörjning med IR-bilder.

Naturvårdsverkets förslag: Utveckla former och rutiner kring insamling, hantering och presentation av data som rör biologisk mångfald. Bl.a. bör varje länsstyrelse införa Databas Natur. En rad detaljförslag om åtgärder anges. Behovet av och möjligheterna till att tillskapa en marin resursdatabas för svenska kust- och havsområden bör utredas. Omdrevsfotografering med IR-bilder bör genomföras under åren 1996-2005.

Boverkets förslag: En samordning mellan kommunala naturdatabanker och Databas Natur bör utredas.

Remissinstanserna: Remissinstanserna lämnar en rad synpunkter på databehandling och samarbete mellan olika nivåer i samhället rörande datatillgänglighet och datautbyte. *Umeå kommun* anser att en väl fungerande databashantering för arbetet med biologisk mångfald är angelägen och att den bör vara dubbelinriktad, dvs. att både länsstyrelser och kommuner lätt kan använda databasen. Ett fåtal remissinstanser har kommenterat förslaget om en marin resursdatabas. *Göteborgs universitets Marina Forskningscentrum (GMF)* har sagt sig berett att medverka vid skapandet av en sådan databas. Ett stort antal remissinstanser, bl.a.

Riksantikvarieämbetet, Lantmäteriverket och flera länsstyrelser, har uttalat intresse för och vikten av en omdrevsfotografering med IR-bilder bl.a. för inventeringsverksamhet och miljöövervakning. Göteborgs universitets Marina Forskningscentrum (GMF) påpekar emellertid att den föreslagna rikstäckande IR-fotograferingen inte är användbar för att dokumentera det nuvarande tillståndet i marina system.

Regeringens överväganden: En väl fungerande insamling, hantering och presentation av data är en förutsättning för att det skall vara möjligt att följa upp åtgärder och kunna utvärdera uppsatta mål. Moderna tekniker ger stora möjligheter till snabb åtkomlighet av information men förutsätter också ett väl fungerande samarbete mellan olika parter och utnyttjare för att dessa fördelar skall kunna uppnås och onödiga hinder inte skall byggas in. Behovet av information om förekomsten av marina biotoper, arter och deras utbredning m.m. har särskilt framhållits av Naturvårdsverket. Sådan information är bl.a. viktig för identifiering av marina ekosystem och biotoper som bör skyddas.

Regeringen finner att åtgärdsförslagen rymmer ett stort antal frågor som närmast är av löpande karaktär och som ligger inom de centrala, regionala och lokala myndigheternas normala ansvar att hantera. Regeringen delar Naturvårdsverkets uppfattning att innan en marin resursdatabas tillskapas bör närmare överväganden göras av Naturvårdsverket, de marina forskningscentra, Artdatabanken, Naturhistoriska riksmuseet och länsstyrelserna om behovet av och möjligheterna att tillskapa en marin resursdatabas. Vid dessa överväganden bör bl.a. beaktas kopplingen till andra svenska databaser med marina data såsom t.ex. databasen Ballerina som för närvarande byggs upp i samarbete mellan UNEP, Grid Arendal och Stockholms marina forskningscentrum.

Regeringen har tillsatt en särskild arbetsgrupp (REGGIT) för ökad samverkan kring geografiska data och geografiska informationssystem. Det ingår i gruppens uppdrag att klarlägga förutsättningarna för att åstadkomma en mera samordnad övergång till databaser med syfte att uppnå en heltäckande geografisk informationsinfrastruktur. I en delrapport, avlämnad i januari 1997, har gruppen föreslagit att vegetationsinformation skall ingå bland samhällets geografiskt inriktade grunddatabaser. Under våren skall berörda producenter och viktiga användare arbeta fram ett handlingsprogram med finansieringsförslag beträffande uppbyggnad av nationell vegetationsinformation inkluderande försörjning med IR-bilder.

6.6 Taxonomisk forskning

Regeringens bedömning: Den taxonomiska forskningen bör stärkas inom arbetet med den biologiska mångfalden.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Remissinstanserna stöder förslaget. Bl.a. noterar *Naturhistoriska Riksmuseet* med glädje och stolthet att taxonomins

ställning stärks. Några forskningsorgan bl.a. *Naturvetenskapliga forskningsrådet* påpekar att förslaget bör uppfattas som en satsning vad avser systematik inom vilken taxonomin är en del. Rådet anser vidare att det är önskvärt att ange vilka organismgrupper som skall prioriteras.

Regeringens överväganden: Regeringen har i den forskningspolitiska propositionen (prop. 1996/97:5, bet.1996/97:UbU03, rskr. 1996/97:99) angivit att en ökad inriktning mot tvärdisciplinära insatser behövs inom forskning kring biologisk mångfald i syfte att öka våra kunskaper om hur de biologiska systemen fungerar och de biologiska resurserna skall kunna nyttjas hållbart. Forskningen bör fokuseras på några huvudområden, bl.a. taxonomisk forskning med det dubbla syftet att både öka våra kunskaper om organismvärlden och söka efter potentiellt värdefulla genetiska resurser. Denna forskning måste också knytas till den ekologiska och tekniska forskningen på ett tydligare sätt.

6.7 Styrmedel

6.7.1 Lagstiftning

Naturvårdsverkets och Boverkets förslag vad avser ändrad lagstiftning, innefattande bl.a. frågor om vilka principer som skall beaktas när verksamheter som kan påverka miljön bedrivs, berör frågor som hanteras inom ramen för arbetet med den nya miljöbalken. Regeringen har mot bakgrund härav överlämnat dessa förslag till Miljöbalksutredningen. En proposition om en miljöbalk överlämnas till riksdagen senare under år 1997.

6.7.2 Miljöpåverkande subventioner

Regeringens bedömning: Miljöpåverkande subventioner skall utredas av Riksrevisionsverket och Naturvårdsverket

Naturvårdsverkets förslag: Utred hur principbeslutet om att ta bort miljöskadliga subventioner har genomförts. Behov av ändringar eller tillägg i verksförordningen eller andra delar av regelverket bör övervägas.

Remissinstanserna: *Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK)* anser att det är oklart vilka som berörs av åtgärdsförslaget.

Regeringens överväganden: I kompletteringspropositionen för budgetåret 1992/93 (prop 1991/92:150, bilaga I:12, bet. 1991/92:JoU24, rskr. 1991/92:355) anges att subventioner till näringsliv, kommuner och hushåll bör ses över med hänsyn till miljöeffekter. Regeringen konstaterar att detta ännu inte utförts på ett systematiskt sätt. Olika stöd till företag har nyligen behandlats i företagsutredningens betänkande (SOU 1996:69). Miljöaspekter berörs i betänkandet i begränsad omfattning. Mot bakgrund härav kommer Riksrevisionsverket och Naturvårdsverket att få

regeringens uppdrag att kartlägga de statliga subventioner som kan förmodas ge miljöstörande effekter. För de subventioner som ger störst sådana effekter skall flera frågeställningar belysas. Vidare skall vid behov förslag lämnas om förändrade regler m.m. Uppdraget skall slutredovisas till regeringen senast den 1 december 1997.

6.7.3 Monetär värdering

Regeringens bedömning: Det finns inte skäl att nu tillsätta en utredning för att belysa hur olika metoder för monetär värdering av biologisk mångfald kan tillämpas i olika situationer i syfte att internalisera miljökostnader.

Naturvårdsverkets förslag: Regeringen bör ge ett särskilt utredningsuppdrag om metoder för monetär värdering av biologisk mångfald.

Remissinstanserna: *Länsstyrelsen i Stockholms län* har uttryckt tveksamhet mot den föreslagna utredningen. *Länsstyrelsen i Kalmar län* tillstyrker Naturvårdsverkets förslag.

Regeringens överväganden: Det har visat sig finnas betydande svårigheter att göra monetära värderingar av biologisk mångfald. Ännu kvarstår problem som närmast är av forskningskaraktär innan det kan bedömas moget att närmare ange operativa former för monetär värdering. Arbetet pågår dessutom på en rad olika håll av både grundläggande karaktär och mera tillämpad art bl.a. hos Beijerinstitutet för ekologisk ekonomi. Regeringen finner det därför inte nu lämpligt att tillsätta en utredning för monetär värdering.

6.7.4 Utbildning och information

Regeringens bedömning: Information och utbildning kring biologisk mångfald bör genomföras i bred samverkan mellan bl.a. berörda miljömyndigheter, skolor och universitet samt näringslivet och frivilligorganisationer.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Boverkets förslag: Ett samarbete behövs särskilt mellan kommunerna och Lantbruksuniversitet för att bredda informationen om de biologiska mångfaldsvärdena i tätorter och tätortsnära miljöer.

Remissinstanserna: Remissinstanserna stöder förslaget och flera anser att det bör ges hög prioritet.

Regeringens bedömning: I likhet med Naturvårdsverket, Boverket och remissinstanserna vill regeringen understryka betydelsen av utbildning och information för att arbetet med biologisk mångfald skall få brett genomslag i samhället. Sådan utbildning och information bör genomföras i bred samverkan mellan bl.a. närmast berörda myndigheter, skolor och universitet samt näringslivet och frivilligorganisationer.

Information till och utbildning av personer verksamma inom skogsbruket och jordbruket är exempel på sektorsvisa insatser som genomförts under senare år och som fått ett brett genomslag.

Regeringen anser att utbildnings- och informationsverksamheten skall vara en prioriterad del i Naturvårdsverkets arbete med den biologiska mångfalden. Verkets insatser bör koncentreras till sådana aspekter på biologisk mångfald som inte behandlas i de olika sektorernas informations- och utbildningsverksamhet. Olika frivilligorganisationer bör ges möjlighet att delta i uppläggningsen och genomförandet av arbetet.

6.8 Kommunerna och biologisk mångfald

Regeringens bedömning: Inom ramen för det kommunala arbetet, bl.a. med Agenda 21, har kommunerna goda förutsättningar att utarbeta mål och åtgärdsförslag beträffande biologisk mångfald. Biologisk mångfald kan även göras till en integrerad del i den kommunala fysiska planeringen.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens bedömning.

Boverkets förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning. Verket föreslår dessutom flera åtgärder med inriktning på tätorter och den tätortsnära naturen.

Remissinstanserna: Remissinstanserna stöder förslaget. Flera kommuner uttalar sig positivt om det lokala ansvaret för biologisk mångfald. *Svenska kommunförbundet* anser att förslaget har mycket hög angelägenhetsgrad. Kommunförbundet delar verkens uppfattning att kommunerna skall ha ett ansvar för den biologiska mångfalden genom att ta fram underlag, uttrycka en viljeinriktning och genomföra olika typer av åtgärder för säkerställande. Det är emellertid viktigt att arbetet sker utifrån respektive kommuns lokala förutsättningar.

Regeringens överväganden: En stor del av arbetet med att upprätthålla den biologiska mångfalden måste ske på den lokala nivån. I detta arbete har kommunerna ett viktigt och ledande ansvar. Kommunerna utgör sammantaget en stor potential för det framtida naturvårdsarbetet. Regeringen anser det värdefullt att Boverket i verkets handböcker för den översiktliga planeringen kommer att behandla den biologiska mångfalden, liksom i sin rådgivning kommer att lägga särskild tyngd vid tätorternas grönstrukturer. I likhet med Naturvårdsverket och Boverket vill regeringen understryka att det på lokal nivå finns en lång rad andra viktiga aktörer utöver kommunerna. Arbetet med Agenda 21 har tydligt visat det breda engagemang som finns hos organisationer och enskilda individer.

6.9 Det internationella samarbetet

Internationellt samarbete är viktigt för att bevara den biologiska mångfalden i Sverige liksom i den övriga världen. I likhet med de nationella åtgärderna omfattar det internationella arbetet ett brett spektrum

av insatser för att bevara den biologiska mångfalden. I avsnittet redovisas de åtgärdsförslag som ligger inom ramen för fortsatt internationell samverkan och då framför allt vad som krävs ytterligare i olika internationella fora.

Prop. 1996/97:75

6.9.1 Konventionen om biologisk mångfald

Regeringens bedömning: Sverige bör fortsätta att i olika internationella fora driva frågor som är av stor betydelse för arbetet med biologisk mångfald. Det är särskilt viktigt att agera för att ökad vikt läggs vid ett synsätt som innebär sektorsintegrering och sektorsansvar.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte närmare kommenterat förslaget.

Regeringens överväganden: Sverige arbetar redan mycket aktivt i olika internationella fora för att få gehör för frågor om sektorsintegrering och sektorsansvar.

Konventionen om biologisk mångfald förhandlades fram till FN:s konferens om miljö och utveckling i Rio de Janeiro 1992. Idag har över 160 stater, samt EU, ratificerat konventionen. Hittills har tre partsmöten hållits sedan konventionen trädde ikraft år 1993.

Sverige bedriver ett mycket aktivt arbete inom konventionens ram beträffande såväl vetenskapligt underlag som olika initiativ i utvecklings- och förhandlingsarbetet. Flera svenska initiativ och Sveriges aktiva roll har resulterat i beslut som innebär en fördjupning och vidareutveckling av konventionen.

Det första partsmötet omfattade i huvudsak frågor som var nödvändiga för att sjösätta konventionen. Vid det andra partsmötet fattades beslut om ett handlingsprogram för den marina biologiska mångfalden. Vid mötet beslutade också konventionens parter att inleda förhandlingar om ett protokoll om säker hantering av genetiskt modifierade organismer. Ett första förhandlingsmöte har hållits sommaren 1996 och förhandlingarna intensifieras nu genom att två möten skall hållas under 1997.

Vid det senaste partsmötet, som avhölls i november 1996, togs beslut om ett handlingsprogram rörande den biologiska mångfald som är knuten till jordbruket. I programmet behandlas bl.a. mångfaldens betydelse för jordbruket och de moderna högteknologiska jordbruksmetodernas negativa inverkan på mångfalden. Sverige spelade en mycket aktiv roll i arbetet för att lägga fast ett flerårigt, brett arbetsprogram som skall genomföras i nära samarbete med FAO. Vidare har en process startats om ursprungsbefolkningar och deras roll när det gäller kunskaper och traditioner som rör bevarande och nyttjande av biologisk mångfald. Ett första möte skall hållas under hösten 1997. Beslut togs också om att ta fram ett arbetsprogram för biologisk mångfald knuten till skogen. Sverige har i detta sammanhang verkat för en harmonisering mellan konventionen

och FAO:s internationella åtagande vad avser de växtgenetiska resurserna. Prop. 1996/97:75

Till det fjärde partsmötet under våren 1998 skall varje land presentera en nationell rapport med tyngdpunkt på vad som gjorts beträffande s.k. landstudier och nationella strategier, planer och program. Mot bakgrund härav har regeringen gett Naturvårdsverket i uppdrag att under år 1997 arbeta fram ett förslag till en svensk rapport.

En viktig del i arbetet beträffande biologisk mångfald är relationen mellan konventionen om biologisk mångfald och en rad andra konventioner. Inom ramen för HELCOM, OSPARCOM och MARPOL driver Sverige främst genom olika centrala myndigheter frågor med koppling till biologisk mångfald. Vid det senaste partsmötet beslutades också att konventionen om biologisk mångfald skall utveckla ett närmare samarbete med övriga naturvårdskonventioner, såsom Bonn-, Bern- och Ramsarkonventionerna genom att studera möjligheterna för ekonomiskt stöd till projekt relaterade till dessa konventioner via den biologiska mångfaldskonventionens finansiella mekanism.

6.9.2 Östeuropasamarbetet

Regeringens bedömning: I den svenska biståndsverksamheten i östeuropa bör inom jordbruket ökad vikt läggas vid aspekter om biologisk mångfald. Beträffande skyddsinsatser för skogen bör en samordning med främst de finska insatserna, men även andra internationella aktörers insatser, eftersträvas. Vidare bör en anpassning till EU:s ekologiska nätverk Natura 2000 stimuleras i det kommande paneuropeiska nätverket för skyddade områden. Miljökonsekvenserna av en utvidgning av EU analyseras.

Regeringens överväganden: Genom biståndsverksamheten stöder Sverige flera pilotprojekt med anknytning till biologisk mångfald i östeuropa och särskilt i de baltiska länderna. I Estland har ett omfattande arbetet gällt våtmarksområdet Maatsalu. I Lettland går arbetet med ta fram skötselplaner och att anpassa Engure naturreservat till Natura 2000-systemet in i en andra fas. I Litauen har naturvårdsarbete inriktat på ersättningsfrågor och tekniska problem erhållit svenskt bistånd. I ryska Karelen stöds ett projekt som syftar till att stimulera ekoturism i Vodlozerski nationalpark.

Även olika ideella organisationer bedriver ett betydelsefullt arbetet med inriktning på miljöfrågor som är väsentliga för staterna runt Östersjön. Organisationen Coalition Clean Baltic fungerar som ett nätverk för ett antal mindre miljöorganisationer som i samarbete med HELCOM särskilt uppmärksammar miljöutbildning och allmän medvetenhet om miljöfrågor bl.a. beträffande biologisk mångfald. Världsnaturfonden har särskilt arbetat med kustområdenas betydelse med tyngdpunkt i de baltiska staterna.

Svenskt bistånd omfattar emellertid flera andra områden.

I det framtida arbetet anser regeringen att det är viktigt att de strävanden mot sektorsansvar som är en av de viktigaste frågorna i arbetet med biologisk mångfald även kommer till uttryck i det svenska biståndssamarbetet med östeuropa. Regeringen anser att särskilt tre områden bör prioriteras i detta sammanhang. Frågor om biologisk mångfald bör få en större tonvikt i arbetet rörande jordbruket. Samordnade insatser bör ske med andra bilaterala givare, framför allt Finland, vad avser skydd av skog. Samordning mellan EU:s ekologiska nätverk Natura 2000 och det kommande paneuropeiska nätverket för skyddade områden bör stimuleras.

Regeringen har också givit en särskild utredare i uppdrag att analysera miljökonsekvenserna av en utvidgning av EU med fler länder. Utredningen skall redovisa utvidgningens effekter på miljösituationen i Sverige och i Östersjöregionen men också effekterna för utvecklingen av det gemensamma miljöarbetet inom EU. EU:s regelverk skall ligga till grund för bedömningen. En anpassning till EU:s miljöregler i de länder som kan omfattas av en utvidgning kan antas ge stora miljöfördelar och bidra till att säkra den biologiska mångfalden även i vårt land. Utredningsarbetet skall redovisas senast den 31 oktober 1997.

6.9.3 Luftkonventionsarbetet

Regeringens bedömning: Sverige bör fortsätta att vara pådrivande i förhandlingarna inom ramen för konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar (LRTAP) om ett nytt protokoll om minskning av utsläpp av kväveoxider. Sverige bör också verka för att förhandlingar om ett protokoll beträffande persistenta organiska ämnen (POP) och ett protokoll om tungmetallerna kvicksilver, kadmium och bly kommer tillstånd inom LRTAP.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Lantbrukarnas riksförbund (LRF)* anser att det är av allra största vikt att Sverige internationellt agerar för en minskning av luftföroreningarna och att detta arbete ges mycket hög prioritet.

Regeringens överväganden: Det försurande nedfallet i Sverige förorsakas till ca 80 % av luftföroreningar från utsläpp i andra länder. Nuvarande avtal om minskning av utsläppen av kväveoxider har endast inneburit en marginell minskning av sådana i Europa. Det är därför mycket angeläget att begränsningar av utsläppen sker i en rad länder. Nedfallet i Sverige av de persistenta organiska ämnen som diskuteras inom LRTAP och UNEP härrör numera uteslutande från långväga lufttransport från andra länder då användning av dessa ämnen är förbjuden sedan många år i Sverige. En stor del av nedfallet av tungmetaller härrör också från långväga transport. Mot denna bakgrund anser regeringen att det är mycket angeläget att arbetet med att begränsa utsläppen sker i olika internationella fora.

6.10 EU-samarbetet

6.10.1 Uppföljning i Sverige av EU:s naturvårdsdirektiv

Regeringens bedömning: Uppföljningen i Sverige av EU:s direktiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) och direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) pågår planenligt. Detsamma gäller det arbete som Sverige tillsammans med Finland inlett för att få direktiven bättre anpassade till nordiska naturtyper, livsmiljöer och arter.

Naturvårdsverkets förslag: Sverige skall följa upp de åtaganden som följer med anslutningen till EU vad gäller art- och habitatdirektivet.

Remissinstanserna: *Länsstyrelsen i Blekinge län* påpekar att uppföljningen av de åtgärder som följer av fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet kommer att kräva omfattande resurser för inventering, planering och genomförande. *Örebro kommun* anser att Naturvårdsverket snarast bör informera om tillämpningen av direktiven. *Lantbrukarnas Riksförbund* (LRF) stöder Naturvårdsverkets förslag men anför samtidigt att erfarenheterna från myndigheternas hantering av arbetet med att skydda områden i enlighet med direktivens bestämmelser, dvs. arbetet med det europeiska ekologiska nätverket Natura 2000, ger anledning till eftertanke inför det fortsatta arbetet.

Bakgrund: Enligt Romfördraget är varje medlemsstat skyldig att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att uppnå det resultat som föreskrivs i ett direktiv. Det är dock medlemsstaten som väljer vilken form och vilket tillvägagångssätt som skall användas för att uppnå resultatet.

När det gäller fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet skall medlemsstaterna skapa ett skyddssystem som uppfyller direktivens krav samt tillämpa systemet på de naturtyper, livsmiljöer och arter som uppräknas i direktiven.

I regeringens proposition 1994/95:117 Lag om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter, m.m., finns en genomgång av Sveriges förpliktelser enligt direktiven. I propositionen lämnades också förslag till de lagändringar som fordrades för att i Sverige införa ett sådant skyddssystem som krävs enligt direktiven. Riksdagen biföll propositionen och antog lämnade lagförslag. När det gäller direktivens krav på skydd av arter så konstaterades i propositionen att naturvårdslagens fridlysningsbestämmelser, efter en mindre ändring, jaktlagens fredandebestämmelser och den i propositionen föreslagna lagen om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter tillsammans skapade, eller möjliggjorde för regeringen och myndigheterna att skapa, ett sådant skyddssystem som föreskrivs i direktiven.

När det sedan gäller skydd för naturtyper och för livsmiljöer som är viktiga för olika arter så konstaterades i propositionen att naturvårdslagens bestämmelser om områdesskydd kunde användas som utgångspunkt för att skapa ett sådant skyddssystem som föreskrivs i direktiven. I propositionen föreslogs att de direkta områdesskyddsbestämmelserna borde kompletteras med en möjlighet för regeringen att förklara områden, som skyddats eller skulle skyddas enligt naturvårdslagen, som särskilda skyddsområden (enligt fågeldirektivet) eller som särskilda bevarandeområden (enligt art- och habitatdirektivet). En sådan förklaring medför att området ingår i det europeiska ekologiska nätverket, Natura 2000, som skapas i enlighet med art- och habitatdirektivet.

Naturvårdsverket har när verket behandlade EU:s naturvårdsdirektiv i sin aktionsplan i huvudsak koncentrerat sig på arbetet i Sverige med Natura 2000. Även remissorganen har koncentrerat sig på detta. Det är också i den delen av EU-arbetet på naturvårdsområdet som det har uppstått problem i Sverige. En del av de områden som har sådana

naturvärden att de borde ingå i Natura 2000 är ännu inte skyddade enligt naturvårdslagen. Innan regeringen beslutar (enligt fågeldirektivet) eller lämnar förslag till EU (enligt art- och habitatdirektivet) om att ett sådant område bör ingå i Natura 2000 och därmed beredas skydd enligt naturvårdslagen, skall berörda markägare tillfrågas. Vidare måste det finnas ekonomiska resurser för att betala eventuell intrångsersättning eller för markköp. För att bedöma behovet av resurser måste det vara klart vilka restriktioner som krävs i området för att ge det nödvändigt skydd. Regeringen beslöt därför i december 1995 att till EU endast vidarebefordra 563 av de 1273 förslag till särskilda bevarandeområden som Naturvårdsverket, i samarbete med länsstyrelserna, utarbetat. I mars 1996 anmälde regeringen också 75 särskilda skyddsområden under fågeldirektivet. Dessa områden är alla skyddade enligt naturvårdslagen.

Regeringen har därefter haft överläggningar med EG-kommissionen om det fortsatta arbetet i Sverige med Natura 2000. Den 18 april 1996 uppdrog regeringen åt Naturvårdsverket att i samarbete med länsstyrelserna, och efter samråd med Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och Fiskeriverket, till regeringen lämna förslag på områden som det är lämpligt att förklara som särskilda skyddsområden eller som särskilda bevarandeområden. Enligt uppdraget skall områden som saknar nödvändigt skydd enligt naturvårdslagen eller annan lagstiftning ingå i Naturvårdsverkets förslag till regeringen endast om området ingår i verkets bevarandeplanering för de närmaste åren samt nödvändigt skydd av området kan inrymmas inom budgetramarna och är förankrat hos berörda markägare. Vidare skall enligt uppdraget Banverkets och Vägverkets regionala organisationer samt berörda kommuner ges möjlighet att lämna synpunkter innan förslaget lämnas till regeringen. Regeringsuppdraget delredovisades i maj, oktober och november 1996 samt skall slutredovisas i november 1997.

Som en följd av uppdraget har regeringen till EU hittills anmält sammanlagt 225 särskilda skyddsområden enligt fågeldirektivet och lämnat förslag på sammanlagt 1041 områden lämpliga som särskilda bevarandeområden enligt art- och habitatdirektivet. Arbetet med Natura 2000, som varit omfattande, fortsätter i enlighet med regeringens uppdrag. Naturvårdsverket har lämnat ekonomiskt bidrag till länsstyrelsernas arbete med Natura 2000.

Både fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet utarbetades innan Sverige blev medlem i EU. I direktiven saknas därför flera för bevarandet av den biologiska mångfalden i Norden viktiga naturtyper, livsmiljöer och arter. I samband med Sveriges och Finlands medlemskapsförhandlingar kompletterades direktiven med vissa nordiska typer och arter. Fortfarande saknas dock många naturtyper, livsmiljöer och arter som är viktiga för den biologiska mångfalden i Norden. Naturvårdsverket har därför tillsammans med finska myndigheter utarbetat ett förslag till komplettering av direktivens naturtyps-, livsmiljö- och artbilagor samt överlämnat förslaget till regeringen. Den 23 maj 1996 beslutade regeringen att till EG-kommissionen överlämna förslag till komplettering av direktivens naturtyps-, livsmiljö- och artbilagor.

Regeringens överväganden: Sverige skall som EU-medlemsstat genomföra de åtaganden som framgår av Romfördraget. Bland dessa åtaganden är genomförandet av EU:s direktiv en viktig del. För närvarande pågår uppföljningen i Sverige, och i hela EU, av fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet. När det gäller arbetet med Natura 2000 så är Sverige bland de medlemsstater som kommit längst. Fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet omfattar för närvarande endast en del specifikt nordiska naturtyper, livsmiljöer och arter. Ett arbete med att komplettera art- och habitatdirektivet pågår för närvarande inom EG-kommissionen. Utgångspunkten för arbetet är de förslag till kompletteringar som lämnats från Sverige och Finland. Motsvarande arbete med komplettering av fågeldirektivet enligt ländernas förslag har dock ännu inte påbörjats inom kommissionen. Arbete pågår inom regeringskansliet för att förtydliga och komplettera regleringen av bl.a. transport eller förevisning av eller handel med exemplar av arter som skall skyddas enligt direktiven.

6.10.2 Övrigt EU-samarbete

Regeringens bedömning: Frågor som är av stor betydelse för den biologiska mångfalden bör drivas av Sverige inom EU. Sådana viktiga frågor är t.ex. EU:s planerade strategi för biologisk mångfald, revideringen av EUs gemensamma jordbrukspolitik och en planerad EU strategi mot förorening.

Naturvårdsverkets förslag: Bland de frågor som verket anger bör drivas inom EU, eftersom de har stor betydelse för den biologiska mångfalden, anges förorening, klimatfrågor, kväveoxidprotokoll, program för miljöanpassat transportsystem, en snabb reformering av den gemensamma jordbrukspolitik, spridning av främmande organismer och gener samt Östersjöns miljö.

Remissinstanserna: Angående en snabb reformering av den gemensamma jordbrukspolitik, CAP, påtalar *Jordbruksverket* att en parlamentarisk kommitté tillsattes av regeringen under hösten 1995. Dess uppgift är att från svensk utgångspunkt utarbeta ett samlat förslag till reformer av EU:s gemensamma jordbrukspolitik och en strategi för reformernas genomförande. Miljöaspekterna på CAP är väsentliga i det arbetet. Jordbruksverket anser att denna kommittés arbete bör avvaktas innan principiella beslut tas om ändringar av CAP.

Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) tillstyrker förslaget att driva frågor som rör den biologiska mångfalden och som sammanfaller med NUTEK:s ansvarsområde, t ex förorening, klimatfrågor, miljöanpassat transportsystem och Östersjöns miljö. NUTEK anser att det är viktigt att sträva mot en samsyn inom EU vad gäller styrmedel för att främja miljövänliga energikällor så att konkurrenssituationen blir lika för alla medlemsländer.

Skogsägarnas riksförbund och Skogsindustrierna delar Naturvårdsverkets målsättning att inom EU driva frågor av stor betydelse för mångfalden i Sverige.

Lantbrukarnas riksförbund (LRF) vill understryka behovet av åtgärder mot försurning, klimatförändringar och annan miljöpåverkan. När det gäller ändringar i CAP delar LRF uppfattningen att det är viktigt att jordbruksstödet inte har negativa konsekvenser för miljön men anser att kritiken mot CAP är överdriven på den punkten.

Regeringens överväganden: Riktlinjerna för Sverige miljöarbete inom EU har lagts fast i regeringens skrivelse 1994/95:167. Det svenska miljöarbetet i EU - Inriktning och genomförande. Biologisk mångfald och naturvård är ett av fyra områden som prioriteras. Andra prioriterade områden för Sveriges miljöarbete inom EU som har betydelse för den biologiska mångfalden är försurning, klimatpåverkan, kemikalier och bekämpningsmedel. Under våren väntas kommissionen presentera ett förslag om en EU-strategi om biologisk mångfald. I de hittills förda diskussionerna inom EU har medlemsstaterna enats om att basen för strategin skall vara sektorsintegrering och sektorsansvar. I det sammanhanget har bl.a. Sverige understrukit betydelsen av att berörda direktorat aktivt bör delta och arbeta fram delar i strategin. Beträffande den gemensamma jordbrukspolitiken pågår ett mycket omfattande utredningsarbete inom ramen för kommittén (dir 1995:109) för en reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik den s.k. KOMiCAP-kommittén. Kommittén skall avlämna sitt slutbetänkande den 4 juli 1997. Sedan kommittén avlämnat sina förslag avser regeringen att återkomma med sina ställningstaganden.

Kommissionen har nyligen presenterat ett förslag till ramdirektiv för EU:s vattenpolitik. Förslaget innebär bl.a. att god ekologisk vattenkvalitet skall vara uppnådd till år 2010. Beslut rörande förslaget kan väntas tidigast under år 1998.

Vad gäller försurning pågår ett arbete som intierats av Sverige med en särskild EU-strategi. Kommissionen har i mars 1997 antagit ett meddelande om detta till Europaparlamentet och rådet. Målet för strategin är att de försurande utsläppen inom unionen skall minska till en nivå så att den kritiska belastningsgränsen för vad naturen tål inte överskrids. Under året kommer också de viktiga direktivförslagen om nya fordons- och bränslekrav att behandlas i rådet. Beträffande klimatpåverkan är Sverige drivande i det arbete som pågår med att ta fram en EU-position till förhandlingarna om ett protokoll till FN:s klimatkonvention om utsläpp av växthusgaser.

7 Författningskommentar

7.1 Förslag till lag om ändring i naturvårdslagen (1964:822)

12 §

Enligt paragrafens första stycke får under vissa angivna förutsättningar undantag medges från reservatsföreskrifter samt reservatsbeslut och föreskrifter upphävas. Sådana beslut innebär att ett enligt naturvårdslagen skyddat område får tas i anspråk för annat ändamål. Enligt 19 c § naturvårdslagens skall regeringen i vissa fall förpröva om beslutet är tillåtet enligt EG:s rättsordning, förutsatt att beslutet avser ett område som enligt 19 b § förklarats som särskilt skyddsområde eller särskilt bevarandeområde. Första stycket i paragrafen har därför kompletterats med en hänvisning till 19 c §. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

19 c §

Beslut om att förklara ett område som särskilt skyddsområde eller särskilt bevarandeområde enligt 19 b § meddelas av regeringen.

Det är länsstyrelsen, och i vissa fall en kommunal myndighet, som i enlighet med reglerna om områdesskydd i naturvårdslagen skall pröva bl.a. alla frågor om upphävande av områdesskydd och undantag från skyddsföreskrifter inom dessa områden.

I paragrafen föreskrivs i dess nuvarande lydelse att ett helt eller delvis upphävande av områdesskyddet enligt naturvårdslagen för ett särskilt skyddsområde eller ett särskilt bevarandeområde får ske endast efter tillstånd från regeringen. Den prövning av regeringen som föreskrivs i paragrafen ersätter inte länsstyrelsens eller den kommunala myndighetens prövning. Regeringens prövning avser endast frågan om förändringen av områdesskyddet är tillåtet enligt EG:s rättsordning. Om regeringen finner att ett beslut om upphävande av områdesskydd eller undantag från skyddsföreskrifter inom ifrågavarande område strider mot EG:s rättsordning, är länsstyrelsen eller den kommunala myndigheten vid sin prövning bunden av regeringens bedömning i den delen. För att tydliggöra att regeringens prövning inte ersätter myndighetens beslut har orden ”helt eller delvis upphäva endast efter tillstånd från regeringen” bytts ut mot ”inte upphäva helt eller delvis utan regeringens tillåtelse”.

I den gällande lydelsen används lokutionen ”helt eller delvis upphävas”. Av allmänmotiveringen och författningskommentaren i propositionen 1994/95:117 Lag om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter, m.m, framgår att alla typer av åtgärder som anges i föregående stycke anses omfattas av regeringsprövningen. Beslut om undantag från naturvårdsföreskrifter innebär ofta att delar av ett skyddat

område får tas i anspråk för ett annat ändamål och att områdesskyddet därigenom i praktiken upphävs. För att tydliggöra att regeringens förprovning även avser undantag från naturvårdsföreskrifter har i lagtexten tillagts en andra mening att detsamma gäller vid beslut om undantag.

Andra stycket är nytt. Om det är uppenbart att den verksamhet som prövas kommer att orsaka endast obetydlig skada på områdets naturvärden undantas i paragrafens andra stycke beslut om undantag från förprovningsskravet. En sådan prövning kan undvikas eftersom det i sådana fall inte behövs några kompensationsåtgärder för att skydda det övergripande sammanhanget av Natura 2 000 och att det därmed inte är aktuellt att inhämta kommissionens åsikt i frågan. Även i dessa fall skall dock myndighetsprövningen ske i enlighet med naturvårdslagens regler. Beslut varigenom ett områdesskydd däremot formellt helt eller delvis upphävs skall alltid tillåtlighetsprövas av regeringen om det avser ett särskilt skyddsområde eller särskilt bevarandeområde.

En myndighet får alltid meddela avslag på en ansökan om upphävande, undantag eller tillstånd utan att ärendet underställs regeringen.

49 §

Genom övergångsbestämmelsen skall det vid tillämpning av straffbestämmelserna i 37 och 37 b §§, anses som om förbud och föreskrifter som meddelats med stöd av 14 § före den 1 januari 1995 har meddelats enligt de paragrafer som från och med den 1 januari 1995 ersatt 14 §, dvs. 14 § i dess nuvarande lydelse och 14 a-b §§.

7.2 Förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)

3 kap. 2 §

I 3 kap. 2 § fastighetsbildningslagen, 8 § ledningsrättslagen och 9 § anläggningslagen föreskrivs bl.a. att om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen eller i vissa fall kommunal myndighet på begäran av lantmäterimyndigheten medge undantag från bl.a. naturvårdsföreskrifter. Sådana beslut innebär att ett enligt naturvårdslagen skyddat område får tas i anspråk för annat ändamål. Enligt 19 c § i naturvårdslagen skall regeringen i vissa fall förpröva om ett sådant beslut är tillåtet enligt EG:s rättsordning, om beslutet avser ett område som enligt 19 b § förklarats som särskilt skyddsområde eller särskilt bevarandeområde. Tredje stycket i de aktuella paragraferna har därför kompletterats med en hänvisning till 19 c § i naturvårdslagen.

Därutöver har tredje stycket i de aktuella paragraferna omformulerats. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

7.3 Förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144)

8 §

Ändringen kommenteras ovan i kommentaren till 3 kap. 2 § fastighetsbildningslagen.

7.4 Förslag till lag om ändring i anläggningslagen (1973:1149)

Ändringen kommenteras ovan i kommentaren till 3 kap. 2 § fastighetsbildningslagen.

7.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning

1 §

Ett tillägg har gjorts i första stycket genom en ny punkt 14. De författningar som skall vara föremål för övervakning är lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter och förordningen (1994:2027) med samma namn samt EU:s CITES-förordning samt övriga föreskrifter på området.

Paragrafens andra stycke har utvidgats i konsekvens med förslaget i första stycket i avsikt att möjliggöra övervakning enligt punkt 14 även inom Sveriges ekonomiska zon.

Tredje stycket är nytt. Kustbevakningen skall ha befogenhet att utöva polisiär övervakning i samband med dess tillsynsuppgifter enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon eller föreskrifter som meddelats med stöd av den lagen. Kustbevakningen har till uppgift att utöva tillsyn över bestämmelser som rör tillståndsplikt och liknande för verksamheter av olika slag inom den ekonomiska zonen. Tredje stycket innebär alltså att Kustbevakningen får de fullmakter som behövs för att kunna göra ingripanden i de fall tillsynen påkallar sådant. Att beakta är dock att för brott mot lagen om Sveriges ekonomiska zon ingår endast böter i straffskalan. Eftersom lagen om Kustbevakningens medverkan i polisiär övervakning såvitt avser användning av straffprocessuella tvångsmedel i huvudsak hänvisar till rättegångsbalkens regler, innebär detta att inte samtliga de tvångsåtgärder som anges i lagen om Kustbevakningens medverkan i polisiär övervakning kan tillämpas. Rätt föreligger dock för Kustbevakningens tjänstemän att vid brott mot lagen om Sveriges ekonomiska zon stoppa, visitera och inbringa fartyg, hålla förhör och vidta annan åtgärd med stöd av 23 kap. 3 § tredje stycket

rättegångsbalken samt att med stöd av 23 kap. 8 § rättegångsbalken ta Prop. 1996/97:75
med någon till förhör.

Även om tredje stycket är begränsat till brott mot regler om den ekonomiska zonen kan det bli aktuellt att ingripa mot fartyg som förflyttar sig från eller till zonen. Av det skälet har bestämmelsen utformats till att omfatta samma geografiska område som paragrafen i övrigt.

7.6 Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

Bakgrunden till ändringarna har redovisats ovan i avsnittet 5.4 Jaktlagen.

4 §

Stadgandet i paragrafen har förtydligats så att det klart framgår att viltvården även skall omfatta vård av alla i Sverige naturligt förekommande vilda fåglar även om de inte tillhör "landets viltbestånd". Det gäller således framförallt flyttfåglar som endast passerar Sverige under höst- eller vårflyttning. Förtydligandet har skett för att det direkt av lagtexten skall framgå att jaktlagstiftningen uppfyller bestämmelserna i EG:s direktiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) om att viltvården skall omfatta samtliga fågelarter som naturligt förekommer inom medlemsstaternas europeiska territorium på vilket Romfördraget tillämpas.

5 §

I paragrafens andra stycke anges att viltet inte får ofredas och inte heller förföljas annat än vid jakt. Enligt andra meningen i det stycket kan dock lämpliga åtgärder vidtas för att motverka skador av vilt. Med hänsyn till fågeldirektivet och EG:s direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) har lagtexten förtydligats på så sätt att det klart framgår att åtgärder mot vilt får företas om de skador som viltet förorsakar inte kan motverkas på annat tillfredsställande sätt.

9 §

Ändringarna är föranledda av samma direktiv som angetts vid 5 §. Polismyndigheten får låta avliva djuret, om det inte finns någon annan tillfredsställande lösning.

10 a §

Paragrafen, vari uppräknas mark som staten har jakträtten på, ändras så att det framgår att kronoegendomarna på Eriksö är belägna i Stockholms och Södermanlands län.

7.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter

3 och 5 §§

I paragraferna ändras hänvisningarna till EU:s nuvarande CITES-förordning till att i stället avse den nya CITES-förordningen, förordning (EG) nr 338/97.

8 §

De åtgärder som straffbeläggs med den nya bestämmelsen är desamma som avsetts med nuvarande lydelse av paragrafens första stycke t.o.m. första punkten. Således all befattning som strider mot föreskrifter som utfärdas med stöd av lagen eller som strider mot tillstånd och övriga beslut i de enskilda fallen. Överträdelse av föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av CITES-förordningen sanktioneras av 8 a §.

Bestämmelser om grovt brott och om lagkonkurrens har av redaktionella skäl flyttats till 8 b och 9 a §.

8 a §

Överträdelser av nationell lagstiftning sanktioneras i 8 § och överträdelser av EU:s regler sanktioneras med en särskild bestämmelse i 8 a §. Därutöver sanktioneras viss brottslighet mot nationella bestämmelser och EU-bestämmelser i 9 §. I avsikt att underlätta för rättstillämpningen samt som ett led i anpassningen till den nya CITES-förordningen, har 8 a § utformats som en katalog med en uttömmande uppräknings av de åtgärder som är straffbara. Utgångspunkten är den nya CITES-förordningens artikel 16 enligt vilken medlemsländerna har att införa sanktioner mot ett antal omnämnda överträdelser. De flesta av dessa sanktioneras av andra bestämmelser såsom 9 §, brottsbalken och lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

Enligt första och andra punkterna straffbeläggs import, export eller reexport av exemplar utan vederbörligt tillstånd eller intyg. I paragrafen avses med "import" införsel till Sverige från ett område utanför unionen och med "export" och "reexport" utförsel respektive återutförsel från Sverige till en plats utanför unionen. Förfarandet kan dessutom vara straffbart enligt varusmugglingslagen som då, enligt 9 a §, blir tillämplig före denna lag.

Den tredje punkten avser handel med artificiellt förökade växter (dvs. växter förökade med vävnadsodlingsteknik) i strid mot de bestämmelser som antagits i enlighet med artikel 7.1.b i CITES-förordningen.

Bestämmelsen i fjärde punkten syftar på reglerna om transport och transitering och inte själva in- eller utförseln i sig som omfattas av första punkten. Det bör särskilt anmärkas att det i den nya EU-förordningen för närvarande inte finns någon bestämmelse som föreskriver krav på tillstånd

eller intyg för transport av exemplar till eller från gemenskapen, utöver sådana tillstånd och intyg som krävs i samband med import, export eller reexport. I artikel 9.5 i förordningen finns dock bestämmelser om att levande växter och djur skall hanteras och förvaras varsamt och djurvänligt vid transport till, från eller inom gemenskapen.

I artikel 9.1 första meningen, förbjuds vissa förflyttningar *inom* EU av levande djur eller växter av de mest skyddsvärda arterna dvs. de arter som förtecknats på förordningens bilaga A. De förflyttningar som omfattas är sådana som innebär att ett exemplar som enligt importtillstånd eller intyg skall förvaras på viss plats, förflyttas från den platsen utan att förflyttningen godkänts av den administrativa CITES-myndigheten. Detta förflyttningsförbud har inte upptagits bland de överträdelser av bestämmelserna i förordningen som medlemsstaterna enligt förordningens artikel 16 är skyldiga att ålägga sanktioner mot. Av Romfördragets artikel 5 och allmänna EG-rättsliga principer följer dock att överträdelser av gemenskapsrätten skall behandlas på samma sätt som överträdelser av nationell rätt av samma slag. Det nämnda förflyttningsförbudet skall därför sanktioneras på samma sätt som övriga överträdelser.

Gärningar som strider mot fjärde punkten kan dessutom vara transport av levande exemplar som inte tillräckligt har förberetts så att riskerna för skador, sjukdom eller grym behandling minimerats. En sådan behandling kan även vara straffbar enligt djurskyddslagen (1988:534). I det fallet att en brottslig gärning täcks både av djurskyddslagens straffbestämmelser och av straffbestämmelserna i denna lag skall vanliga regler om brottkonkurrens tillämpas.

Femte punkten avser köp, anbud om köp, förvärv för kommersiella ändamål, användning för kommersiella ändamål, förevisande för allmänheten i kommersiellt syfte, försäljning, innehav för försäljning, saluförande och transport i försäljningssyfte av exemplar i strid med artikel 8.

8 b §

Bestämmelserna om grovt brott har i oförändrat skick flyttats från 8 § i dess nuvarande lydelse till 8 b §.

9 §

Paragrafen har endast ändrats såvitt avser hänvisningen till CITES-förordningen.

9 a §

Bestämmelsen om lagkonkurrens har flyttats från 8 § till 9 a §.

Paragraferna har ändrats till följd av att ansvarsbestämmelserna rörande överträdelser av EU:s CITES-regler och bestämmelserna om grovt brott flyttats från 8 § i paragrafens nuvarande lydelse till 8 a och 8 b §§.

RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 338/97
av den 9 december 1996

Prop. 1996/97:75
Bilaga 1

om skyddet av arter av vilda djur och växter
genom kontroll av handeln med dem

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA
FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska
gemenskapen, särskilt artikel 130s. 1 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande²,

i enlighet med det i artikel 189c i fördraget angivna förfarandet³ och

med beaktande av följande:

¹ EGT nr C 26, 3.2.1992, s. 1 och EGT nr C 131, 12.5.1994, s.1

² EGT nr C 223, 31.8.1994, s. 19.

³ Europaparlamentets yttrande av den 15 december 1995 (EGT nr C 17, 22.1.1996, s. 430), rådets gemensamma ståndpunkt av den 26 februari 1996 (EGT nr C 196, 6.7.1996, s.58) och Europaparlamentets beslut av den 18 september 1996 (EGT nr C 320, 28.10.1996).

1. Genom förordning (EEG) nr 3626/82/EEG¹ tillämpas konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter sedan den 1 januari 1984 inom gemenskapen. Syftet med konventionen är att skydda utrotningshotade arter av djur och växter genom att kontrollera den internationella handeln med exemplar av dessa arter.
2. Förordning (EEG) nr 3626/82 måste ersättas av en ny förordning för att de vilda djur- eller växtarter som hotas eller sannolikt kan komma att hotas av handel skall kunna få ett bättre skydd på ett sådant sätt att hänsyn tas till den vetenskapliga kunskap som förvärvats sedan förordningen antogs samt till handelns nuvarande struktur. Avskaffandet av kontroller vid de inre gränserna som är ett resultat av den inre marknaden gör det dessutom nödvändigt att vidta strängare åtgärder för kontroll av handeln vid gemenskapens yttre gränser genom att dokument och varor kontrolleras vid tullstationen vid den gräns där införsel äger rum.
3. Bestämmelserna i denna förordning påverkar inte medlemsstaternas möjligheter att vidta eller upprätthålla strängare åtgärder i enlighet med fördraget, särskilt beträffande innehav av exemplar av de arter som omfattas av denna förordning.
4. Det är nödvändigt att fastställa objektiva kriterier för vilka arter av vilda djur och växter som bör tas med i bilagorna till denna förordning.
5. För genomförandet av denna förordning är det nödvändigt att gemensamma villkor gäller för utfärdande, användning och uppvisande av dokument avseende tillstånd för införsel till och export eller reexport från gemenskapen av exemplar av de arter som omfattas av denna förordning. Det är nödvändigt att särskilda bestämmelser fastställs för transitering av exemplar genom gemenskapen.
6. Det är en administrativ myndighet i den medlemsstat som är bestämmelsemedlemsstat som, med bistånd av den medlemsstatens vetenskapliga myndighet och efter att vid

behov ha beaktat eventuella synpunkter från gruppen för vetenskapliga undersökningar, beslutar om ansökningar om införsel av exemplar till gemenskapen.

¹EGT nr L 384, 31.12.1982, s. 1. Förordningen senast ändrad genom kommissionens förordning (EG) nr 558/95 (EGT nr L 57, 15.3.1995, s. 1).

7. Det är nödvändigt att bestämmelserna om reexport kompletteras med ett samrådsförfarande för att minska risken för överträdelser.
8. För att säkerställa ett effektivt skydd av arter av vilda djur och växter kan ytterligare restriktioner fastställas för införsel till och export från gemenskapen av exemplar. Dessa restriktioner kan, såvitt avses levande exemplar, kompletteras med restriktioner på gemenskapsnivå om förvaring eller transport av sådana exemplar inom gemenskapen.
9. Det är nödvändigt att särskilda bestämmelser fastställs för exemplar som har fötts och fötts upp i fångenskap eller förökats artificiellt, för exemplar som utgör personliga tillhörigheter eller hushållsföremål samt för icke-kommersiella lån, donationer eller utbyte mellan registrerade vetenskapsmän och forskningsinstitutioner.
10. För att säkerställa bästa möjliga skydd för de arter som omfattas av denna förordning finns det ett behov av att bestämmelser fastställs för kontroll av handel med, transport av och förvaringsvillkor för sådana exemplar inom gemenskapen. Enhetliga regler måste gälla för utfärdande, giltighet och användning av de intyg som bidrar till kontrollen av dessa aktiviteter och som utfärdas med stöd av denna förordning.
11. Åtgärder bör vidtas för att levande exemplar skall påverkas så lite som möjligt av transporter till bestämmelseorten, från eller inom gemenskapen.
12. För att säkerställa effektiva kontroller och underlätta tullförfaranden bör tullstationer med utbildad personal utses för att genomföra nödvändiga formaliteter och kontroller när exemplar förs in i gemenskapen, för att åstadkomma ett förfarande för tullgodkännande eller användning i enlighet med vad som anges i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992¹ om inrättandet av en tullkodex för

gemenskapen eller när exemplar exporteras eller reexporteras från gemenskapen. Det bör också finnas inrättningar som säkerställer att levande exemplar blir förvarade och omhändertagna på ett riktigt sätt.
13. För genomförandet av denna förordning är det vidare nödvändigt att medlemsstaterna utser administrativa och vetenskapliga myndigheter.

¹ EGT nr L 302, 19.10.1992, s. 1. Förordningen senast ändrad genom 1994 års anslutningsakt.

14. Information till och upplysning av allmänheten, särskilt vid gränsövergångarna, om bestämmelserna i denna förordning, bör främja efterlevnaden av bestämmelserna.
15. För att säkerställa en effektiv tillämpning av förordningen bör medlemsstaterna noga övervaka efterlevnaden av förordningens bestämmelser och i detta syfte samarbeta nära med varandra och med kommissionen. För detta krävs att information lämnas om förordningens genomförande.
16. En övervakning av omfattningen av handeln med de arter av vilda djur och växter som omfattas av denna förordning är av avgörande betydelse för att handelns inverkan på arternas bevarandestatus skall kunna bedömas. Detaljerade årsrapporter bör utarbetas i ett enhetligt format.
17. För att säkerställa att bestämmelserna i denna förordning efterlevs är det viktigt att medlemsstaterna ålägger sanktioner mot överträdelser i tillräcklig omfattning och på ett lämpligt sätt med hänsyn till överträdelsens art och svårhetsgrad.
18. Det är viktigt att ett gemenskapsförfarande införs som gör det möjligt att inom en rimlig tidsfrist införa genomförandebestämmelser och ändringar till bilagorna till denna förordning. En kommitté som möjliggör ett nära och effektivt samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen på detta område måste inrättas.
19. Med hänsyn till det stora antal biologiska och ekologiska aspekter som måste tas i beaktande vid genomförandet av denna förordning är det nödvändigt att inrätta en grupp för vetenskapliga undersökningar, vars synpunkter kommissionen kommer att vidarebefordra till kommittén och till de administrativa myndigheterna i medlemsstaterna, för att bistå dem i beslutsfattandet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE

Artikel 1 Syfte

Syftet med denna förordning är att skydda arter av vilda djur och växter och säkerställa deras bevarande genom kontroll av handeln med dem, i enlighet med de bestämmelser som fastställs i följande artiklar.

Denna förordning skall tillämpas under iakttagande av de mål, principer och bestämmelser som återfinns i den konvention som definieras i artikel 2.

Artikel 2
Definitioner

Prop. 1996/97:75
Bilaga 1

I denna förordning avses med:

- a) *kommittén*: den kommitté för handel med vilda djur och växter som upprättas i enlighet med artikel 18,
- b) *konventionen*: konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter (CITES),
- c) *ursprungsland*: det land i vilket ett exemplar har fångats eller tagits från sin naturliga miljö, uppfötts i fångenskap eller förökats artificiellt,
- d) *anmälan om import*: anmälan från importören, dennes ombud eller företrädare, vid tiden för införsel till gemenskapen av ett exemplar av en art som upptagits i bilaga C eller D i denna förordning, på en blankett som föreskrivs av kommissionen i enlighet med förfarandet i artikel 18,
- e) *införsel från havet*: direkt införande till gemenskapen av varje exemplar som tagits från en marin miljö som inte faller under någon stats jurisdiktion, inklusive luftrummet ovanför havet samt havsbotten,
- f) *utfärdande*: genomförandet av alla de förfaranden som är nödvändiga för förberedelse och godkännande av ett tillstånd eller ett intyg och utlämnande av detta till den sökande,
- g) *administrativ myndighet*: en administrativ nationell myndighet som i en medlemsstat utses i enlighet med artikel 13.1 a) eller, om det är fråga om ett tredje land som är konventionsslutande part, i enlighet med artikel IX i konventionen,
- h) *bestämmelsemedlemsstat*: den bestämmelsemedlemsstat som nämns i dokumentet för export eller reexport av ett exemplar, och om det är fråga om införsel från havet, den medlemsstat som ett exemplars bestämmelseort ligger i,
- i) *saluförande*: saluförandet av och varje handling som rimligtvis kan tolkas som saluförande, inklusive annonsering av försäljning och anstiftan av sådan annonsering samt inbjudan till förhandlingar,
- j) *personliga tillhörigheter eller tillhörigheter som ingår i hushåll*: döda exemplar, delar av eller derivat av exemplar som tillhör en privatperson och utgör en del eller kommer att utgöra en del av vederbörandes normala egendom och tillhörigheter,

k) *bestämmelseort*: den plats där exemplaren, efter införsel till gemenskapen, normalt skall förvaras; för levande exemplar handlar det om den första plats där exemplaren avses att förvaras efter eventuell karantän eller period av isolering för hälsoundersökningar och kontroller,

l) *population*: en grupp av individer, som är biologiskt eller geografiskt åtskilda från andra sådana grupper,

m) *huvudsakligen kommersiella ändamål*: alla ändamål beträffande vilka icke-kommersiella aspekter inte klart överväger

n) *reexport från gemenskapen*: export från gemenskapen av varje exemplar som tidigare har införts,

o) *återinförande till gemenskapen*: införsel till gemenskapen av varje exemplar som tidigare exporterats eller reexporterats,

p) *försäljning*: varje form av försäljning. I denna förordning likställs uthyrning, byte eller utbyte med försäljning, och likvärdiga uttryck skall tolkas på samma sätt,

q) *vetenskaplig myndighet*: en vetenskaplig myndighet som skall utses av en medlemsstat i enlighet med bestämmelserna i artikel 13.1 b eller, när det gäller ett tredje land som är konventionsslutande part, i enlighet med artikel IX i konventionen,

r) *grupp för vetenskapliga undersökningar*: det rådgivande organ som skall upprättas i enlighet med artikel 17,

s) *art*: en art, en underart eller någon av deras populationer,

t) *exemplar*: varje levande eller dött djur eller levande eller död växt av de arter som upptagits i bilagorna A-D, eller varje del eller derivat

därav, som ingår i andra varor eller inte, och varje annan vara beträffande vilken det av medföljande dokument, förpackningen,

märkningen eller etiketten eller av någon annan omständighet framgår att det är fråga om delar eller derivat av djur eller växter av dessa arter, utom om dessa delar eller produkter särskilt har undantagits från tillämpningen av bestämmelserna i denna förordning eller bestämmelserna i den bilaga där den berörda arten har upptagits genom en hänvisning till detta i de berörda bilagorna.

Som exemplar betraktas ett exemplar av en art som upptagits i bilagorna A-D om exemplaret är ett djur eller en växt, eller utgör en del av eller ett derivat av ett djur eller en växt och vars åtminstone ena "förälder" tillhör en art som upptagits i bilagorna. Om "föräldrarna" upptagits i olika bilagor, eller om bara den ena arten upptagits i en bilaga, skall be-

stämmelserna i den mest restriktiva bilagan tillämpas. När det är fråga om hybridväxter skall, om den ena "föräldern" upptagits i bilaga A, bestämmelserna i den mest restriktiva bilagan tillämpas endast om detta särskilt angivits vid artnamnet i bilagan;

u) *handel*: införsel till gemenskapen, inklusive införsel från havet, export och reexport från gemenskapen, och användning, omflyttning och överlåtelse inom gemenskapens utbredningsområde, inklusive inom en medlemsstat, av de arter som omfattas av bestämmelserna i denna förordning,

v) *transitering*: transport av exemplar mellan två punkter belägna utanför gemenskapen, genom gemenskapens territorium till en angiven mottagare, där de enda avbrotten i förflyttningen är de som förorsakas av sådana åtgärder som är nödvändiga vid detta slag av transport,

w) *bearbetade exemplar som förvärvats för mer än femtio år sedan*: exemplar vilkas obearbetade naturliga utseendet på ett påtagligt sätt har förändrats för att utgöra smycken, prydnads-, konst – eller nyttoföremål, eller musikinstrument, mer än femtio år innan denna förordning trädde i kraft och för vilka den administrativa myndigheten i medlemsstaten i fråga har kunnat försäkra sig om att de förvärvats under sådana villkor. Sådana exemplar kan emellertid bara anses som bearbetade exemplar om de utan tvekan hör till någon av de nämnda kategorierna och kan användas utan att skulpteras, bearbetas eller förändras ytterligare,

x) *kontroll vid införande, export, reexport och transitering*: den kontroll av intyg, tillstånd och anmälningar som föreskrivs i denna förordning och - när gemenskapsbestämmelserna så föreskriver eller, i annat fall, beträffande ett lämpligt urval av försändelserna - undersökningen av exemplar, som när så är lämpligt kombineras med provtagning för analys eller en fördjupad kontroll.

Artikel 3 Tillämpningsområde

1. Bilaga A innehåller

- a) de arter som upptagits i bilaga I till konventionen och beträffande vilka medlemsstaterna inte har avgivit någon reservation,
- b) varje art,
 - i) som är eller kan bli föremål för efterfrågan för användning inom gemenskapen eller för den internationella handeln och som antingen hotas av utrotning eller är så sällsynt att all handel, även i lägsta tänkbara omfattning, skulle äventyra artens överlevnad,

eller

- ii) som tillhör ett släkte beträffande vilket de flesta av arterna, eller som utgör en art beträffande vilken de flesta underarterna, upptagits i bilaga A i enlighet med de kriterier som fastställs under punkterna a) eller b) i) och beträffande vilka upptagandet i bilagan är nödvändigt för att garantera ett effektivt skydd av dess taxa.

2. Bilaga B innehåller

- a) de arter som upptagits i bilaga II till konventionen, förutom de som upptagits i bilaga A, och för vilka medlemsstaterna inte har avgivit någon reservation,
bilaga A, och för vilka medlemsstaterna inte har avgivit någon reservation,
- b) de arter som upptagits i bilaga I till konventionen och som har blivit föremål för en reservation,
- c) varje annan art som inte upptagits i bilaga I eller II till konventionen
 - i) som är föremål för internationell handel av sådan omfattning att den kan äventyra
 - dess överlevnad eller överlevnaden av populationer i vissa länder, eller
 - bevarandet av den totala populationen på en nivå som överensstämmer med dess roll i de ekosystem den tillhör,

eller

- ii) där det för att kunna garantera en effektiv kontroll av handel med exemplar av sådana arter är nödvändigt att den återfinns i bilagan på grund av likheten med andra arter som är upptagna i bilagorna A och B,
- d) arter beträffande vilka det har fastställts att införandet av levande exemplar till gemenskapens naturliga miljö utgör ett ekologiskt hot mot gemenskapens inhemska arter av vildadjur och växter.

3. Bilaga C innehåller

- a) arter som upptagits i bilaga III till konventionen, förutom de som återfinns i bilaga A eller B, och för vilka medlemsstaterna inte har avgett någon reservation,

- b) arter som upptagits i bilaga II till konventionen och som har blivit föremål för en reservation.

4. Bilaga D innehåller

- a) arter som inte upptagits i bilaga A-C och som importeras till gemenskapen i sådan omfattning att övervakning är befogad,
- b) arter som upptagits i bilaga III till konventionen och som har blivit föremål för en reservation.

5. När bevarandestatusen för arter som omfattas av denna förordning gör det berättigat att låta dem upptas i någon av bilagorna till konventionen, skall medlemsstaterna bidra till de nödvändiga ändringarna.

Artikel 4

Införsel i gemenskapen

1. Införsel till gemenskapen av exemplar av arter som upptagits i bilaga A får ske under förutsättning att de nödvändiga kontrollerna har genomförts och att ett av en administrativ myndighet i bestämmelsemedlemsstaten utfärdat importtillstånd dessförinnan har uppvisats vid det tullkontor vid gränsen där införseln skall göras.

Importtillståndet får endast utfärdas om det inte strider mot de restriktioner som fastställts i enlighet med punkt 6 och om följande villkor är uppfyllda.

- a) den behöriga vetenskapliga myndigheten skall, med beaktande av yttranden från gruppen för vetenskapliga undersökningar, ha uttalat att införsel till gemenskapen
 - i) inte försämrar artens bevarandestatus eller minskar utbredningsområdet för den berörda populationen
 - ii) genomförs:
 - för något av de ändamål som anges i artikel 8.3 e, f och g, eller
 - i andra syften som inte hotar den berörda artens överlevnad,
- b) i) sökanden kan förete skriftlig bevisning för att exemplaren har förvärvats i enlighet med lagstiftningen om skyddet av den berörda arten vilket, när det gäller import från tredje land av exemplar av en art som upptagits i bilagorna till

konventionen, skall vara ett exporttillstånd eller ett intyg för reexport, eller en kopia av ett sådant tillstånd eller intyg, utfärdat i enlighet med konventionen av en behörig myndighet i det exporterande eller reexporterande landet,

- ii) för utfärdandet av ett importtillstånd för de arter som upptagits i bilaga A i enlighet med bestämmelserna i artikel 3.1 a, krävs det dock inte att sådan skriftlig bevisning företes, men originalet till importtillstånd av denna typ skall inte lämnas ut av myndigheterna förrän sökanden har uppvisat ett exporttillstånd eller ett intyg för reexport,
- c) den behöriga vetenskapliga myndigheten är övertygad om att den planerade förvaringsplatsen för ett levande exemplar på bestämmelseorten är lämpligt utrustad, så att exemplaret kan skyddas och vårdas på ett riktigt sätt,
- d) den administrativa myndigheten är övertygad om att exemplaret inte kommer att användas för huvudsakligen kommersiella ändamål,
- e) den administrativa myndigheten, efter att ha konsulterat den behöriga vetenskapliga myndigheten, är övertygad om att inga andra faktorer med inverkan på artens bevarande talar emot utfärdandet av importtillståndet, och
- f) när det gäller införsel från havet, den administrativa myndigheten är övertygad om att alla levande exemplar kommer att förberedas för transport och behandlas på ett sådant sätt att riskerna för skada, sjukdom eller grym behandling minimeras.

2. Införsel till gemenskapen av exemplar av arter som upptagits i bilaga B får ske under förutsättning att de nödvändiga kontrollerna har genomförts och att ett av en administrativ myndighet i bestämmelsemedlemsstaten utfärdat importtillstånd dessförinnan uppvisats vid det tullkontor vid gränsen där införseln skall göras.

Importtillståndet får endast utfärdas om detta inte strider mot de restriktioner som fastställs enligt punkt 6 och när

- a) den behöriga vetenskapliga myndigheten, efter att ha granskat tillgängliga uppgifter och med beaktande av yttranden från gruppen för vetenskapliga undersökningar, anser att införsel till gemenskapen inte skulle försämra artens bevarandestatus, eller minska omfattningen av utbredningsområdet för den berörda populationen av arten, med hänsyn tagen till nuvarande eller förväntad omfattning av handeln. Yttrandet gäller även för de senare impor-

terna så länge de ovan nämnda förhållandena inte ändras i påtaglig omfattning,

- b) sökanden lägger fram skriftlig bevisning för att förvaringsplatsen på bestämmelseorten är lämpligt utrustad så att ett levande exemplar kan skyddas och vårdas på ett riktigt sätt,
- c) de villkor som anges i punkt 1 b i, e och f uppfylls.

3. Införsel till gemenskapen av exemplar av arter som upptagits i bilaga C får ske under förutsättning att de nödvändiga kontrollerna har genomförts och att en anmälan om import dessförinnan har uppvisats vid det tullkontor vid gränsen där införseln skall göras och

- a) när det gäller export från ett land som nämns i samband med den berörda arten i bilaga C, sökanden lägger fram skriftlig bevisning b, i form av ett exporttillstånd som utfärdats av behörig myndighet i det landet i enlighet med konventionen, för att exemplaren har förvärvats i enlighet med den nationella lagstiftningen om skydd av den berörda arten, eller
- b) när det gäller export från ett land som inte nämns i samband med den berörda arten i bilaga C eller reexport från vilket land som helst, sökanden visar upp ett exporttillstånd, ett intyg för reexport eller ett ursprungsintyg som utfärdats av en behörig myndighet i export- eller reexportlandet i enlighet med konventionen.

4. Införsel till gemenskapen av exemplar av arter som upptagits i bilaga D till denna förordning får ske under förutsättning att de nödvändiga kontrollerna har genomförts och att en anmälan om import dessförinnan har uppvisats vid det tullkontor vid gränsen där införseln skall göras.

5. De villkor för utfärdande av ett importtillstånd som anges i punkt 1 a och d och i punkt 2 a, b och c är inte tillämpliga på exemplar för vilka sökanden företer skriftlig bevisning för att

- a) exemplaren tidigare lagligen har införts till eller förvärvats från gemenskapen och att de återinförs till gemenskapen obearbetade eller bearbetade, eller
- b) att det rör sig om bearbetade exemplar som har förvärvats för mer än femtio år sedan.

6. Kommissionen kan efter samråd med de berörda ursprungsländerna, i enlighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 18 och med beaktande av alla yttranden från gruppen för vetenskapliga undersökningar, för införsel till gemenskapen fastställa allmänna

restriktioner, eller restriktioner som enbart gäller för vissa ursprungsländer,

- a) avseende exemplar av arter som upptagits i bilaga A på grundval av de villkor som fastställs i punkt 1 a i, eller e,
- b) avseende exemplar av arter som upptagits i bilaga B på grundval av de villkor som fastställs i punkt 1 e eller i punkt 2 a, samt
- c) avseende levande exemplar av arter som upptagits i bilaga B beträffande vilka dödligheten under transport är hög eller beträffande vilka det har konstaterats att det är osannolikt att de kommer att överleva i fångenskap under en avsevärd del av sin möjliga livstid, eller
- d) avseende levande exemplar av arter beträffande vilka det har konstaterats att deras införande i gemenskapens naturliga miljö utgör ett ekologiskt hot mot de inhemska vilda arterna av djur och växter i gemenskapen.

Var tredje månad skall förteckningen över eventuella beslut offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

7. När särskild omlastning vid sjö-, luft- eller järnvägstransport sker efter införseln till gemenskapen, kan undantag från kravet att genomföra kontroller och uppvisa importdokument för tullkontoret vid gränsen där införseln görs i enlighet med vad som föreskrivs i punkt 1-4, medges i enlighet med det förfarande som anges i artikel 18, detta för att göra det möjligt att genomföra kontrollerna och visa upp dokumenten vid ett annat tullkontor, som utses i enlighet med artikel 12.1.

Artikel 5

Export eller reexport från gemenskapen

1. Export eller reexport från gemenskapen av exemplar av arter som upptagits i bilaga A till denna förordning får ske under förutsättning att de nödvändiga kontrollerna genomförts och att ett av en administrativ myndighet i den medlemsstat där exemplaret befinner sig utfärdat exporttillstånd eller intyg om reexport har uppvisats vid det tullkontor där exportformaliteterna fullgörs.

2. Ett exporttillstånd för exemplar av de arter som upptagits i bilaga A får bara utfärdas om följande villkor är uppfyllda:

- a) Den behöriga vetenskapliga myndigheten skall ha avgett ett skriftligt yttrande om att infångandet eller insamlandet av exemplar eller export av dem inte försämrar artens bevarandet-status eller

minskar omfattningen av utbredningsområdet för populationen av arten.

- b) Sökanden skall lägga fram skriftlig bevisning för att exemplaren har förvärvats i enlighet med gällande lagstiftning om skydd av den ifrågavarande arten. När ansökan görs till någon annan medlemsstat än ursprungsstaten, skall den skriftliga bevisningen bestå av ett intyg om att exemplaret har tagits från sin naturliga miljö, i enlighet med gällande lagstiftning på dess territorium
- c) Den administrativa myndigheten skall vara övertygad om att
 - i) varje levande exemplar kommer att förberedas för transport och transporteras på ett sådant sätt att riskerna för skador, sjukdom eller grym behandling minimeras och
 - ii) - att exemplar av arter som inte förtecknats i bilaga I till konventionen inte kommer att användas för huvudsakligen kommersiella ändamål, eller
 - att när det är fråga om export av exemplar av arter som anges i artikel 3.1 a, i denna förordning, till en stat som är part till konventionen, ett importtillstånd har utfärdats,

och

- d) Den administrativa myndigheten i medlemsstaten skall, efter samråd med den behöriga vetenskapliga myndigheten, vara övertygad om att inga andra faktorer som påverkar artens bevarandestatus talar mot ett utfärdande av exporttillstånd.

3. Ett intyg för reexport kan bara utfärdas om de villkor som anges i punkt 2 c och d är uppfyllda och sökanden företer skriftlig bevisning för att exemplaren

- a) har införts till gemenskapen i enlighet med bestämmelserna i denna förordning,
eller
- b) om de har införts till gemenskapen före denna förordnings ikraftträdande, att de har införts i enlighet med bestämmelserna i förordning (EEG) nr 3626/82,
eller
- c) om de har införts till gemenskapen före 1984, att de har släppts ut på den internationella marknaden i enlighet med bestämmelserna i konventionen,

eller

- d) har införts på ett lagligt sätt till en medlemsstat innan bestämmelserna i de förordningar som åsyftas i a och b eller i konventionen blev tillämpliga för dessa exemplar eller i den berörda medlemsstaten.

4. Export eller reexport från gemenskapen av exemplar som upptagits i bilagorna B och C till denna förordning får ske under förutsättning att de nödvändiga kontrollerna genomförts och att ett av en administrativ myndighet i den medlemsstat där exemplaret befinner sig utfärdat exporttillstånd eller intyg om reexport har uppvisats vid det tullkontor där exportformaliteterna fullgörs.

Ett exporttillstånd kan bara utfärdas om de villkor som anges i punkt 2 a, b, c i och d är uppfyllda.

Ett intyg för reexport får bara utfärdas om de villkor som anges i punkt 2 c i och d och i punkt 3 a till d är uppfyllda.

5. När en begäran om intyg för reexport rör exemplar som införts i gemenskapen med hjälp av ett importtillstånd som utfärdats i en annan medlemsstat, skall den administrativa myndigheten först samråda med den administrativa myndighet som har utfärdat importtillståndet. Samrådsförfarandet och de fall i vilka ett sådant samråd är nödvändigt, skall fastställas i enlighet med förfarandet i artikel 18.

6. De villkor för utfärdande av ett exporttillstånd eller ett intyg om reexport som anges i punkt 2 a, och c ii gäller inte

- i) bearbetade exemplar som har förvärvats för mer än 50 år sedan,

eller

- ii) döda exemplar, delar av och derivat av exemplar för vilka sökanden kan förete skriftlig bevisning för att de lagligen har förvärvats innan bestämmelserna i denna förordning eller i förordning (EEG) nr 3626/82 eller konventionen blev tillämpliga på dem.

- 7. a) Den behöriga vetenskapliga myndigheten i varje medlemsstat övervakar utfärdandet av exporttillstånd i medlemstaten för exemplar av arter som upptagits i bilaga B och faktisk export av sådana exemplar. När en sådan vetenskaplig myndighet anser att export av exemplar av någon av dessa arter bör begränsas för att arten i hela dess utbredningsområde skall kunna bevaras på en nivå som överensstämmer med dess roll i de ekosystem den tillhör och som ligger väl över den nivå vid vilken arten skulle behöva

överförs till bilaga A enligt artikel 3.1 a eller b i, skall den skriftligen informera behöriga administrativa myndigheten om lämpliga åtgärder för att begränsa utfärdandet av exporttillstånd för exemplar av arten.

- b) När en administrativ myndighet informeras om åtgärderna enligt a skall den informera kommissionen och översända kommentarer som, när det är lämpligt, förordar restriktioner för exporten av de berörda arterna i enlighet med förfarandet i artikel 18.

Artikel 6

Avslag på ansökan om de tillstånd och intyg
som anges i artiklarna 4, 5 och 10

1. När en medlemsstat avslår en ansökan om tillstånd eller intyg och fråga är om ett fall som är betydelsefullt i förhållande till syftet med denna förordning, skall den omedelbart informera kommissionen om avslaget med angivande av skälen härför.
2. Kommissionen skall till andra medlemsstater översända den information som den har mottagit enligt punkt 1 för att säkerställa en enhetlig tillämpning av denna förordning.
3. När en ansökan om tillstånd eller intyg rör exemplar för vilka en dylik begäran tidigare har avslagits, skall sökanden informera den behöriga myndighet till vilken ansökan ställs om det tidigare avslaget.
4.
 - a) Medlemsstaterna skall respektera de avslag som görs av behöriga myndigheter i andra medlemsstater, när avslagen grundas på bestämmelserna i denna förordning.
 - b) Denna bestämmelse skall dock inte tillämpas när omständigheterna har förändrats väsentligt eller när nya uppgifter till stöd för ansökan har blivit tillgängliga. När sådana omständigheter föreligger skall, om en administrativ myndighet utfärdar ett tillstånd eller ett intyg, myndigheten informera kommissionen om detta och om skälen till utfärdandet.

Artikel 7
Undantag

1. Exemplar som fötts och fötts upp i fångenskap eller förökats artificiellt

- a) Med undantag för fall då bestämmelserna i artikel 8 är tillämpliga skall exemplar av de arter som upptagits i bilaga A som har fötts och uppfötts i fångenskap eller förökats artificiellt behandlas i enlighet med de bestämmelser som är tillämpliga på exemplar av arter som upptagits i bilaga B.
- b) När det gäller växter som har förökats artificiellt kan undantag göras från bestämmelserna i artiklarna 4 och 5 under särskilda av kommissionen fastställda förutsättningar som rör
 - i) användningen av fytosanitära intyg,
 - ii) den handel som bedrivs av registrerade kommersiella handelsföretag och de vetenskapliga institutioner som anges i punkt 4 i denna artikel, och
 - iii) handel med hybrider.
- c) De kriterier som skall användas för att avgöra om ett exemplar har fötts och fötts upp i fångenskap eller förökats artificiellt och huruvida det har varit i kommersiellt syfte eller inte, liksom de särskilda villkor som anges i b, skall fastställas av kommissionen i enlighet med förfarandet i artikel 18.

2. Transitering

- a) Trots vad som sägs i artikel 4 krävs det inte att de föreskrivna kontrollerna och de föreskrivna tillstånden, intygen och anmälningarna uppvisas för och kontrolleras vid tullkontoret vid gränsen där införsel skall göras när det är fråga om exemplar som transiteras genom gemenskapen.
- b) När det gäller de arter som har upptagits i bilagorna i enlighet med artikel 3.1 och 3.2 a och b, skall det undantag som anges i a gälla endast då ett sådant giltigt dokument för export- eller reexport som föreskrivs i konventionen, som avser medföljande exemplar och i vilket bestämmelseorten anges, har utfärdats av behöriga myndigheter i det tredje land som är export- eller reexportland.

- c) Om ett sådant dokument inte utfärdats före exporten eller reexporten, skall exemplaret beslagtas och, när så är lämpligt, förverkas, om inte dokumentet läggs fram i efterhand på de villkor som skall fastställas av kommissionen i enlighet med förfarandet i artikel 18.

3. Personliga tillhörigheter eller hushållsföremål

Trots vad som sägs i artiklarna 4 och 5, är bestämmelserna där inte tillämpliga på döda exemplar eller på delar eller derivat av exemplar av arter som upptagits i bilagorna A-D i denna förordning, när det handlar om personliga tillhörigheter eller hushållsföremål som införts till gemenskapen eller exporterats eller reexporterats frångemenskapen i

enlighet med de bestämmelser som skall fastställas av kommissionen i enlighet med förfarandet i artikel 18.

4. Forskningsinstitutioner

De dokument som anges i artiklarna 4, 5, 8 och 9 är inte nödvändiga när det rör sig om icke-kommersiella lån, gåvor eller donationer och utbyte mellan forskare och forskningsinstitutioner som registrerats av de administrativa myndigheterna i de stater där de finns, av herbarieexemplar eller andra konserverade, torkade eller inkapslade museiexemplar och levande växter som försetts med en sådan etikett vars förlaga bestämts enligt förfarandet i artikel 18, eller en liknade etikett som är utfärdad eller godkänd av en administrativ myndighet i ett tredje land.

Artikel 8

Bestämmelser rörande kontrollen av kommersiella aktiviteter

1. Det är förbjudet att köpa, att erbjuda sig att köpa, att förvärva för kommersiella ändamål, att för kommersiella ändamål för allmänheten förevisa, att använda i vinstsyfte och att försälja, att inneha för försäljning, att saluföra eller att för försäljning transportera exemplar av de arter som upptagits i bilaga A.
2. Medlemsstaterna kan förbjuda innehav av exemplar särskilt vad gäller levande djur av de arter som anges i bilaga A.
3. I enlighet med kraven i annan gemenskapslagstiftning kan undantag från de förbud som anges i punkt 1 i enskilda fall medges under förutsättning att ett intyg om detta utfärdas av den administrativa myndigheten i den medlemsstat där exemplaren finns då exemplaren

- a) har förvärvats i eller införts till gemenskapen innan bestämmelserna om de arter som finns upptagna i bilaga I till konventionen, i bilaga C 1 till förordning (EEG) nr 3626/82 eller i bilaga A till denna förordning, blev tillämpliga på exemplaren i fråga, eller
- b) är bearbetade exemplar som förvärvats för mer än femtio år sedan, eller
- c) har införts i gemenskapen i enlighet med bestämmelserna i denna förordning och är avsedda att användas på ett sätt som inte hotar artens överlevnad, eller
- d) är av en djurart och är exemplar som fötts och fötts upp i fångenskap eller är av en växtart och är exemplar som förökats artificiellt, eller en del eller ett derivat av ett sådant djur eller en sådan växt, eller
- e) är nödvändiga, under exceptionella omständigheter, för den vetenskapliga utvecklingen eller för viktiga biomedicinska ändamål, med hänsyn tagen till bestämmelserna i direktiv 86/609/EEG av den 24 november 1986 om tillämpning av medlemsstaternas lagar och bestämmelser om skydd av djur som används för experimentella och andra vetenskapliga syften¹, när det är visat att den ifrågavarande arten är den enda som är lämplig för detta syfte och det inte finns exemplar av denna art som fötts eller fötts upp i fångenskap, eller
- f) som är avsedda för avel eller förökning och på så sätt kan bidra till att bevarad de berörda arterna, eller
- g) som är avsedda för forskning eller undervisning som syftar till att skydda eller bevara arten, eller
- h) har sitt ursprung i en medlemsstat och har tagits ur sin naturliga miljö i enlighet med gällande lagstiftning i den medlemsstaten.

4. Kommissionen kan, i enlighet med förfarandet i artikel 18, fastställa allmänna undantag från de förbud som anges i punkt 1, på grundval av vad som föreskrivs i punkt 3, liksom allmänna undantag för de arter som upptagits i bilaga A, i enlighet med bestämmelserna i artikel 3.1 b ii. Alla sådana undantag måste vara i överensstämmelse med kraven i annan gemenskapslagstiftning om bevarande av vilda djur och växter.

¹ EGT nr L 358, 18.12.1986, s. 1.

5. De förbud som anges i punkt 1 skall också tillämpas på exemplar av de arter som upptagits i bilaga B, utom då den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten har övertygats om att exemplaren har förvärvats och, om de har sitt ursprung utanför gemenskapen, att de har införts i enlighet med gällande lagstiftning för bevarande av vilda djur och växter.

6. De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna har rätt att sälja de exemplar som upptagits i bilagorna B-D och som har förverkats med stöd av denna förordning, under förutsättning att exemplaren inte på detta sätt direkt återställs till den fysiska eller juridiska person från

vilken de förklarades förverkade, eller som deltog i överträdelsen. Dessa exemplar får då behandlas som om de hade förvärvats lagligen.

Artikel 9

Förflyttning av levande exemplar

1. Varje förflyttning inom gemenskapen av ett levande exemplar av en art som upptagits i bilaga A från den plats som anges på importtillståndet eller i något intyg som utfärdats i enlighet med denna förordning, måste föregås av ett godkännande från en administrativ myndighet i den medlemsstat där exemplaret befinner sig. I andra fall av förflyttning skall den person som ansvarar för förflyttningen vid behov kunna förete bevis på exemplarets lagliga ursprung.

2. Ett sådant godkännande

a) kan bara ges om den behöriga vetenskapliga myndigheten i medlemsstaten, eller, när förflyttningen görs till en annan medlemsstat, den behöriga vetenskapliga myndigheten i denna stat, har försäkrat sig om att den förvaringsplats som avses för ett levande exemplar på bestämmelseorten är lämpligt utrustat så att exemplaret kan skyddas och vårdas på ett riktigt sätt.

b) måste bekräftas genom utfärdandet av ett intyg, och

c) skall, när det är lämpligt, omedelbart översändas till en administrativ myndighet i den medlemsstat där exemplaret skall placeras.

3. Det krävs dock inte något sådant godkännande när ett levande djur måste förflyttas för att få akut behandling av en veterinär och djuret omedelbart återförs till sin godkända placering.

4. När ett levande exemplar av en art som upptagits i bilaga B förflyttats inom gemenskapen, kan innehavaren av exemplaret lämna det ifrån sig endast om den tilltänkta mottagaren har informerats på ett riktigt

sätt om vilken förvaring, utrustning och skötsel som krävs för rätt vård av exemplaret.

5. När levande exemplar transporteras till, från eller inom gemenskapen eller hålls kvar där under en period av transitering eller omlastning, skall de förberedas för transporten, förflyttas och behandlas på ett sådant sätt att risken för skada, sjukdom eller grym behandling blir så liten som möjligt samt, när det gäller djur, i enlighet med gällande gemenskapslagstiftning om skydd av djur under transport.

6. I enlighet med förfarandet i artikel 18, kan kommissionen införa restriktioner för innehav eller förflyttning av levande exemplar av arter vilkas införsel till gemenskapen begränsas av vissa restriktioner i enlighet med artikel 4.6.

Artikel 10 Utfärdande av intyg

När en administrativ myndighet i en medlemsstat mottar en ansökan från den person som berörs och det till ansökan är fogat alla de nödvändiga dokument som krävs och alla villkor för utfärdandet är uppfyllda, har myndigheten rätt att utfärda ett intyg för de syften som anges i artiklarna 5.2 b, 5.3, 5.4, 8.3 och 9.2 b.

Artikel 11 Giltighet och särskilda villkor för tillstånd och intyg

1. Utan att det påverkar strängare bestämmelser som medlemsstaterna kan anta eller upprätthålla, är de tillstånd och intyg som utfärdas av de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna i enlighet med denna förordning giltiga i hela gemenskapen.

2. a) Varje sådant tillstånd eller intyg, liksom varje tillstånd eller intyg som utfärdas på grundval av ett sådant dokument, skall emellertid anses som ogiltigt om en behörig myndighet eller kommissionen, i samråd med den behöriga myndighet som har utfärdat detta tillstånd eller intyg, kan bevisa att det har utfärdats under den felaktiga föreställningen att villkoren för dess utfärdande uppfylldes.
- b) Exemplar som befinner sig på en medlemsstats territorium och som omfattas av ett sådant dokument, skall tas i beslag av den behöriga myndigheten i medlemsstaten och får förklaras förverkade.

3. Varje tillstånd eller intyg som utfärdas av en myndighet i enlighet med denna förordning, kan innehålla villkor och krav som myndigheten föreskriver för att garantera efterlevnaden av förordningens bestämmelser. När sådana villkor eller krav skall framgå av utformningen av tillstånd och intyg skall medlemsstaterna informera kommissionen om detta.

4. Varje importtillstånd som utfärdas på grundval av en kopia av ett motsvarande exporttillstånd eller intyg förreexport är giltigt endast för

införsel av exemplar i gemenskapen om det åtföljs av det giltiga exporttillståndet eller intyget för reexport i original.

5. Kommissionen skall fastställa vilka tidsfrister som skall iakttas för utfärdande av tillstånd och intyg, i enlighet med det i artikel 18 angivna förfarandet.

Artikel 12

Plats för införsel och export

1. Medlemsstaterna skall utse de tullkontor där kontroll av och formaliteter för införsel till och export från gemenskapen och godkänd tullbehandling skall utföras i enlighet med rådets förordning (EEG) 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen, av exemplar av arter som omfattas av denna förordning, och medlemsstaterna skall även ange vilka tullkontor som är speciellt utsedda för att hantera levande exemplar.

2. Alla de kontor som utsetts i enlighet med punkt 1 skall försees med tillräcklig personal med lämplig utbildning. Medlemsstaterna skall försäkra sig om att förvaringsplatsen är utrustad i enlighet med bestämmelserna i den gemenskapslagstiftning som är relevant för transport och förvaring av levande djur och, när så krävs, att lämpliga åtgärder har vidtagits för levande växter.

3. Alla de kontor som utsetts i enlighet med punkt 1 skall anmälas till kommissionen som offentliggör en lista över dem i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

4. I undantagsfall och i enlighet med de kriterier som fastställs i enlighet med förfarandet i artikel 18, kan en administrativ myndighet godkänna införsel till gemenskapen, eller export eller reexport vid ett annat tullkontor än ett som utsetts i enlighet med punkt 1.

5. Medlemsstaterna skall se till att allmänheten vid gränspassagerna informeras om tillämpningsbestämmelserna i denna förordning.

Artikel 13Administrativa myndigheter, vetenskapliga myndigheter
och andra behöriga myndigheter

1.
 - a) Varje medlemsstat skall utse en huvudansvarig administrativ myndighet med uppgift att genomföra denna förordning och kommunicera med kommissionen.
 - b) Varje medlemsstat kan likaledes utse ytterligare administrativa myndigheter och andra behöriga myndigheter med uppgift att biträda den huvudansvariga myndigheten med genomförandet. Då skall den huvudansvariga myndigheten förse de biträdande myndigheterna med all den information som är nödvändig för en riktig tillämpning av förordningen.
2. Varje medlemsstat skall utse en eller flera vetenskaplig(a) myndighet(er) med lämpliga kvalifikationer vilkas funktioner skall vara åtskilda från alla de utsedda administrativa myndigheternas funktioner.
3.
 - a) Medlemsstaterna skall senast tre månader innan denna förordning börjar tillämpas meddela kommissionen namnen på och adresserna till de administrativa myndigheterna, de andra behöriga myndigheterna som har bemyndigats att utfärda tillstånd och intyg samt de vetenskapliga myndigheterna. Kommissionen skall offentliggöra dessa uppgifter i *Europeiska gemenskaperna officiella tidning* inom en månad.
 - b) Varje administrativ myndighet som anges i punkt 1 a) skall, om kommissionen begär det, inom två månader meddela den namnen på och översända namnteckningsprov avseende de personer som har befogenhet att underteckna tillstånd och intyg, liksom ett exempel på stämplat, förseglingar, eller andra märken som används för att göra tillstånd eller intyg autentiska.
 - c) Medlemsstaterna skall till kommissionen meddela varje ändring av de uppgifter som redan översänts inom en tid av två månader från och med genomförandet av ändringen.

Artikel 14

Kontroll av efterlevnaden och undersökningar av överträdelser

1.
 - a) De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna skall kontrollera efterlevnaden av bestämmelserna i denna förordning.
 - b) Om de behöriga myndigheterna har anledning att misstänka att dessa bestämmelser inte efterlevs skall de vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa efterlevnaden av bestämmelserna, eller vidta rättsliga åtgärder.
 - c) Medlemsstaterna skall informera kommissionen och, med avseende på arter som förtecknats i bilagorna till konventionen, konventionens sekretariat om alla åtgärder, inklusive beslag och förverkande, som genomförs av de behöriga myndigheterna när fråga är om allvarliga överträdelser av denna förordning.
2. Kommissionen skall göra medlemsstaternas behöriga myndigheter uppmärksamma på de frågor som den anser det vara nödvändigt att undersöka i enlighet med denna förordning. Medlemsstaterna skall därefter informera kommissionen och, med avseende på de arter som upptagits i bilagorna till konventionen, konventionens sekretariat om resultatet av undersökningarna.
3.
 - a) En efterlevnadsgrupp som består av företrädare för de myndigheter i varje medlemsstat som ansvarar för att säkerställa genomförandet av bestämmelserna i den här förordningen skall inrättas. Gruppen skall ha kommissionens företrädare som ordförande.
 - b) Efterlevnadsgruppen skall granska alla tekniska frågor som har samband med efterlevnaden av den här förordningen och som tas upp av ordföranden, antingen på dennes eget initiativ eller på begäran av medlemmar i gruppen eller kommittén.
 - c) Kommissionen skall till kommittén överlämna de yttranden som görs i efterlevnadsgruppen.

Artikel 15
Överföring av information

1. Medlemsstaterna och kommissionen skall ge varandra den information som är nödvändig för genomförandet av denna förordning.

Medlemsstaterna och kommissionen skall se till att nödvändiga åtgärder vidtas för att göra allmänheten medveten om och informera den om tillämpningsbestämmelserna för konventionen och denna förordning och om åtgärder för genomförande av den senare.

2. Kommissionen skall hålla kontakt med konventionens sekretariat för att säkerställa ett effektivt genomförande av konventionen över hela det territorium som denna förordning skall tillämpas på.

3. Kommissionen skall omedelbart översända alla yttranden från gruppen för vetenskapliga undersökningar till de administrativa myndigheterna i de berörda medlemsstaterna.

4. a) De administrativa myndigheterna i medlemsstaterna skall varje år före den 15 juni översända all den information om föregående år som är nödvändig för att upprätta de rapporter som föreskrivs i artikel VIII.7 a i konventionen

och likvärdig information om den internationella handeln med alla exemplar av de arter som upptagits i bilaga A, B och C samt om införsel till gemenskapen av exemplar av arter som upptagits i bilaga D. Vilken information som skall översändas och sättet att lägga fram denna skall bestämmas av kommissionen i enlighet med förfarandet i artikel 18.

b) På grundval av den information som anges i a skall kommissionen varje år före den 31 oktober offentliggöra en statistikrapport om införsel till gemenskapen samt export och reexport från gemenskapen av exemplar av arter som omfattas av denna förordning och till sekretariatet för konventionen översända information om arter som omfattas av konventionen.

c) Utan att det påverkar artikel 20 skall de administrativa myndigheterna i medlemsstaterna före den 15 juni vartannat år, med början 1999, till kommissionen överlämna all information rörande de två föregående åren som krävs för att utarbeta de rapporter till vilka hänvisning sker i artikel VIII.7 b i konventionen och likvärdig information rörande de bestämmelser i den här förordningen som faller utanför konventionens räckvidd. Vilken information som skall överlämnas och hur denna skall vara utformad skall anges av

kommissionen i enlighet med det förfarande som anges i artikel 18.

- d) på grundval av den under c angivna informationen skall kommissionen före den 31 oktober vartannat år, med början 1999, utarbeta en rapport om genomförande och säkerställande av efterlevnaden av den här förordningen.

5. För att kunna förbereda ändringar i bilagorna skall de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna till kommissionen översända alla relevanta uppgifter. Kommissionen skall precisera vilka uppgifter som krävs, i enlighet med förfarandet i artikel 18.

6. I enlighet med rådets direktiv 90/313/EEG av den 7 juni 1990 om rätt att ta del av miljöinformation¹, skall kommissionen vidta lämpliga åtgärder för att skydda konfidentiell information som den mottagit vid tillämpningen av denna förordning.

Artikel 16 Sanktioner

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att ålägga sanktioner åtminstone mot följande överträdelser av bestämmelserna i denna förordning:

- a) Införsel till gemenskapen eller export eller reexport från gemenskapen av exemplar utan vederbörligt tillstånd eller intyg, eller med ett tillstånd eller intyg som är felaktigt, förfalskat, ogiltigt eller ändrat utan godkännande från den ansvariga myndigheten.
- b) Åsidosättande av de villkor som föreskrivs i ett tillstånd eller intyg som utfärdats i enlighet med denna förordning.
- c) Lämnande av en osann förklaring eller avsiktligt lämnande av en oriktig uppgift för att erhålla ett tillstånd eller ett intyg.
- d) Användande av ett tillstånd eller intyg som är felaktigt, förfalskat eller ogiltigt, eller som har ändrats utan godkännande, för att erhålla ett inom gemenskapen utfärdat tillstånd eller intyg eller för varje annat officiellt syfte som har samband med denna förordning.
- e) Underlåtenhet att anmäla import eller avgivande av en osann importanmälan.

¹ EGT nr L158, 23.6.1990.s56

- f) Transport av levande exemplar som inte tillräckligt har förberetts så att riskerna för skador, sjukdom eller grym behandling minimeras.
- g) Användandet av exemplar av arter som upptagits i bilaga A för andra ändamål än de som anges i det godkännande som lämnades vid utfärdandet av importtillståndet eller senare.
- h) Handel med artificiellt förökade växter i strid mot de bestämmelser som antagits i enlighet med artikel 7.1 b.
- i) Transport av exemplar till eller från gemenskapen och transitering av exemplar via gemenskapen utan vederbörligt tillstånd eller intyg utfärdat i enlighet med bestämmelserna i denna förordning och, vid export eller reexport från ett tredje land som är konventionspart, i enlighet med bestämmelserna i konventionen, eller utan tillfredsställande bevis på att det finns ett sådant tillstånd eller intyg.
- j) Köp, anbud om köp, förvärv för kommersiella ändamål, användning för kommersiella ändamål, förevisande för allmänheten i kommersiellt syfte, försäljning, innehav för försäljning, saluförande och transport i försäljningssyfte av exemplar i strid med artikel 8.
- k) Användandet av ett tillstånd eller intyg för ett annat exemplar än det för vilket det har utfärdats.
- l) Förfalskning eller ändring av ett tillstånd eller intyg som utfärdats i enlighet med denna förordning
- m) Underlåtenhet att informera om avslag på ansökningar om införsel till gemenskapen, export och reexport, i enlighet med artikel 6.3.

2. De åtgärder som anges i punkt 1 skall anpassas efter överträdelsens art och svårhetsgrad och omfattar bestämmelser om beslag av och, när så är lämpligt, förverkande av exemplar.

3. När ett exemplar har förklarats förverkat, skall det anförtros en behörig myndighet i den medlemsstat som har genomfört förverkandet, vilken

- a) efter samråd med en vetenskaplig myndighet i denna medlemsstat skall placera ut eller överlämna exemplaret under sådana förhållanden som den anser lämpliga och förenliga med syftet för och bestämmelserna i konventionen och denna förordning, och
- b) när ett levande exemplar har införts till gemenskapen, efter samråd med det exporterande landet, kan återsända exemplaret till detta land på bekostnad av den person som dömts för införseln.

4. När ett levande exemplar av en art som upptagits i bilagorna B eller C anländer till platsen för införsel till gemenskapen och erforderligt gällande tillstånd eller intyg saknas, skall exemplaret tas i beslag och får det förklaras förverkat eller också, om mottagaren inte vill kännas vid exemplaret, kan de behöriga myndigheterna i den medlemsstat som är ansvarig för införselplatsen vägra att ta emot försändelsen och kräva att transportören återsänder exemplaret till avsändningsorten.

Artikel 17

Gruppen för vetenskapliga undersökningar

1. Härmed inrättas en grupp för vetenskapliga undersökningar, bestående av representanter för den eller de vetenskaplig(a)

myndighet(erna) i varje medlemsstat, och med en företrädare för kommissionen som ordförande.

2. a) Gruppen för vetenskapliga undersökningar skall utreda alla vetenskapliga frågor som rör tillämpningen av denna förordning, särskilt de som rör artikel 4.1 a, 4.2 a och 4.6 - frågor som har tagits upp av ordföranden, antingen på dennes eget initiativ eller på begäran av medlemmarna i gruppen, eller av kommittén.
- b) Kommissionen skall överlämna yttrandet från gruppen för vetenskapliga undersökningar till kommittén.

Artikel 18

Kommittén

1. Kommissionen skall biträdas av en kommitté som består av företrädare för medlemsstaterna och har en företrädare för kommissionen som ordförande.

Kommissionens företrädare skall förelägga kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig över förslaget inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Den skall fatta sitt beslut med den majoritet som enligt artikel 148.2 i fördraget skall tillämpas vid beslut som rådet skall fatta på förslag av kommissionen. Medlemsstaternas röster skall vägas enligt fördragets artikel 148.2. Ordföranden får inte rösta.

Kommissionen skall själv anta förslaget om det är förenligt med kommitténs yttrande.

Om förslaget inte är förenligt med kommitténs yttrande eller om inget yttrande avges, skall kommissionen utan dröjsmål föreslå rådet vilka åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet.

2. När det gäller de uppgifter som ankommer på kommittén i enlighet med artikel 19.1 och 19.2 skall, om rådet inte har fattat något beslut inom tre månader från det att förslaget mottagits, kommissionen själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas.

3. När det gäller de uppgifter som ankommer på kommittén i enlighet med artikel 19.3 och 19.4 skall, om rådet inte har fattat något beslut inom tre månader från det att förslaget mottagits, kommissionen

själv besluta att de föreslagna åtgärderna skall vidtas, såvida inte rådet med enkel majoritet har avvisat förslaget.

Artikel 19

I enlighet med förfarandet i artikel 18 skall kommissionen

1. anta bestämmelser och enhetliga kriterier om
 - i) utfärdandet, giltigheten och användningen av de dokument som anges i artiklarna 4, 5, 7.4 och 10 och bestämma hur de skall utformas,
 - ii) användningen av fytosanitärintyg, och
 - iii) upprättandet, när så är nödvändigt, av förfaranden för märkning av exemplar för att underlätta identifikationen av dem och säkerställa respekten för bestämmelserna,
2. besluta om åtgärderna i artikel 4.6, 4.7, 5.5, 5.7 b, 7.1 c, 7.2 c, 7.3, 8.4, 9.6, 11.5, 15.4 a och c, 15.5 och 21.3,
3. genomföra ändringar i bilagorna A-D, med undantag av ändringar i bilaga A som inte är beslutade av konferensen för konventionens parter,
4. när det är nödvändigt att besluta om ytterligare åtgärder för att kunna genomföra resolutioner från konferensen för konventionsparterna, beslut och rekommendationer från konventionens ständiga kommitté och rekommendationer från konventionens sekretariat.

Artikel 20
Slutbestämmelser

Varje medlemsstat skall meddela kommissionen och konventionens sekretariat vilka särskilda bestämmelser som den antar för att kunna genomföra denna förordning, och vilka rättsliga instrument som skall användas och vilka åtgärder som skall vidtas för genomförandet och tillämpningen.

Kommissionen skall översända denna information till de andra medlemsstaterna.

Artikel 21

1. Förordning (EEG) nr 3626/82 upphävs härmed.
2. Så länge som de åtgärder som föreskrivs i artikel 19.1 och 19.2 inte har antagits, kan medlemsstaterna upprätthålla eller fortsätta att tillämpa åtgärder som antagits i enlighet med förordningarna (EEG) nr 3626/82 och kommissionens förordning (EEG) nr 3418/83 av den 28 november 1983 om fastställande av ett enhetligt förfarande för utfärdande och användning av de handlingar som krävs för genomförandet i gemenskapen av konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter¹.
3. Enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 18 skall kommissionen i samråd med gruppen för vetenskapliga undersökningar två månader före genomförandet av den här förordningen
 - a) kontrollera att det inte finns skäl för restriktioner för införsel till gemenskapen av de arter i bilaga C1 till förordning (EEG) nr 3626/82 vilka inte ingår i bilaga A i den här förordningen.
 - b) anta en förordning om ändring av bilaga D så att den utgör en representativ förteckning över arter som uppfyller de kriterier som anges i artikel 3.4 a.

¹ EGT nr L 344, 7.12.1983, s. 1.

Artikel 22

Prop. 1996/97:75

Bilaga 1

Denna förordning träder i kraft samma dag som den offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Den skall tillämpas från och med 1 juni 1997.

Artiklarna 12, 13, 14.3, 16, 17, 18, 19 och 21.3 skall tillämpas från och med den dag då denna förordning träder i kraft.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 9 december 1996

På rådets vägnar

B. HOWLIN

Ordförande

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1818) om åtgärder
beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande
djur och växter som tillhör skyddade arter
dels att 3, 5, 8, 9, 11 och 12 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 8 a och 8 b §§, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Tillsyn över efterlevnaden av
föreskrifter som meddelats med
stöd av denna lag och av villkor
som meddelats med stöd av sådana
föreskrifter skall utövas av den eller
de myndigheter som regeringen
bestämmer. Detta gäller också i
fråga om tillsyn över efterlevnaden
av rådets förordning (EEG) nr
3626/82 av den 3 december 1982
om genomförande i gemenskapen
av konventionen om internationell
handel med utrotningshotade arter
av vilda djur och växter.

Tillsyn över efterlevnaden av
föreskrifter som meddelats med
stöd av denna lag och av villkor
som meddelats med stöd av sådana
föreskrifter skall utövas av den eller
de myndigheter som regeringen
bestämmer. Detta gäller också i
fråga om tillsyn över efterlevnaden
av rådets förordning (EG) nr
0000/96 av den - ---- 1996 om
skyddet av arter av vilda djur och
växter genom kontroll av handeln
med dem.

5 §

En tillsynsmyndighet får meddela
de förelägganden och förbud som
behövs för efterlevnaden av
föreskrifter som meddelats med stöd
av denna lag och av villkor som
meddelats med stöd av sådana
föreskrifter samt för efterlevnaden av
rådets förordning (EEG) nr 3626/82.

En tillsynsmyndighet får meddela
de förelägganden och förbud som
behövs för efterlevnaden av
föreskrifter som meddelats med stöd
av denna lag och av villkor som
meddelats med stöd av sådana
föreskrifter samt för efterlevnaden av
rådets förordning (EG) nr 0000/96.

Ett föreläggande eller förbud får förenas med vite.

Underlåter någon att fullgöra sina skyldigheter enligt föreskrifter eller villkor
som avses i första stycket eller enligt villkor som meddelats i samband med
föreläggande, får myndigheten förordna om rättelse. Ett sådant beslut får
verkställas enligt utsökningsbalken. Verkställigheten sker på den försumliges
bekostnad.

8 §

Till böter eller fängelse i högst sex

Till böter eller fängelse i högst

månader döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet tar sådan befattning med djur, växter, ägg, rom, bon eller produkter av djur eller växter 1. som strider mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 1 § eller mot ett villkor som har uppställts i samband med att ett tillstånd meddelats eller i annat beslut i enskilt fall, 2. som strider mot en bestämmelse om in- och utförsel, transport, handel och förevisning i rådets förordning (EEG) nr 3626/82.

Om ett brott enligt första stycket är att anse som grovt, döms till fängelse i högst två år. Vid bedömande av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningen avsett exemplar av hotad, sällsynt eller värdefull art eller om den utförts vanemässigt eller i större omfattning.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Till ansvar enligt denna paragraf döms inte om gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller i lagen(1960:418) om straff för varusmuggling.

sex månader döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet tar sådan befattning med djur, växter, ägg, rom, bon eller produkter av djur eller växter som strider mot föreskrift eller mot villkor i beslut i enskilt fall som har meddelats med stöd av 1 §.

8 a §

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot rådets förordning (EG) nr 0000/96 eller mot villkor som har meddelats med stöd av förordningen i ett enskilt ärende, såvitt avser

1. införsel till gemenskapen, export och reexport från gemenskapen,
2. handel med artificiellt förökade växter,
3. transport till, från och inom gemenskapen och transitering, och
4. köp, försäljning och annan kommersiell åtgärd.

8 b §

Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet, vid fullgörande av föreskrift i denna lag, föreskrift som meddelats med stöd av lagen, rådets förordning (EG) nr 0000/96 eller föreskrift i beslut som meddelats med stöd av nämnda författningar,

1. underlåter att lämna uppgift eller lämnar oriktig uppgift om förhållande som har betydelse för tillstånd eller tillsyn, eller

2. åberopar ett tillstånd eller intyg som är förfalskat, avser

ett annat exemplar eller på annat sätt är felaktigt i väsentligt hänseende

9 §

Till böter döms den som i en ansökan eller annan handling som ges in enligt denna lag eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen eller enligt rådets förordning (EEG) nr 3626/82, med uppsåt eller av oaktsamhet underlåter att lämna en uppgift eller lämnar en oriktig uppgift om förhållanden av betydelse för tillstånd eller tillsyn.

Om ett brott enligt 8 eller 8 a §§ är att anse som grovt, döms till fängelse i högst två år. Vid bedömande av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningen avsett exemplar av hotad, sällsynt eller värdefull art eller om den utförts vanemässigt eller i större omfattning. I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Till ansvar enligt denna lag döms inte om gärningen är belagd med samma eller strängare straff i brottsbalken eller i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

11 §

Om någon har begått brott som avses i 8 §, skall egendom som nämns i 1 § och som gärningsmannen tagit befattning med, förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt.

I stället för egendomen kan dess värde helt eller delvis förklaras förverkat.

Om någon har begått brott som avses i 8 och 8 a §§, skall egendom som nämns i 1 § och som gärningsmannen tagit befattning med, förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt.

12 §

Fortskaffningsmedel och andra hjälpmedel som har använts eller medförts vid brott som avses i 8 § får förklaras förverkade, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl.

Fortskaffningsmedel och andra hjälpmedel som har använts eller medförts vid brott som avses i 8 och 8 a §§ får förklaras förverkade, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl.

I stället för hjälpmedlet kan dess värde helt eller delvis förklaras förverkat.

Denna lag träder i kraft den x juni 1997.

Förslag till lag om ändring i lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning att 1 § skall ha följande lydelse.

1 §

Denna lag tillämpas när Kustbevakningen bedriver övervakning till havs och i kustvattnen samt i Vänern och Mälaren för att hindra brott mot föreskrifter i lagar och andra författningar som gäller

1. skyddsobjekt och militära skyddsområden,
2. jakt,
3. fiske,
4. bevarande av den marina miljön och annan naturvård,
5. trafikregler och säkerhetsanordningar för sjötrafiken,
6. åtgärder mot vattenföroreningar från fartyg,
7. dumpning av avfall i vatten,
8. kontinentalsockeln,
9. fornminnen och sjöfynd,
10. fartygs registrering och identifiering,
11. skydd för den marina miljön mot andra förorenande åtgärder än sådana som avses i 6 och 7,
12. märkning och användning av oljeprodukter,
13. utlänningars inresa till och utresa från Sverige.

Lagen tillämpas i fråga om övervakning enligt punkterna 2-8 och 10-12 även inom Sveriges ekonomiska zon.

Denna lag tillämpas när Kustbevakningen bedriver övervakning till havs och i kustvattnen samt i Vänern och Mälaren för att hindra brott mot föreskrifter i lagar och andra författningar som gäller

1. skyddsobjekt och militära skyddsområden,
2. jakt,
3. fiske,
4. bevarande av den marina miljön och annan naturvård,
5. trafikregler och säkerhetsanordningar för sjötrafiken,
6. åtgärder mot vattenföroreningar från fartyg,
7. dumpning av avfall i vatten,
8. kontinentalsockeln,
9. fornminnen och sjöfynd,
10. fartygs registrering och identifiering,
11. skydd för den marina miljön mot andra förorenande åtgärder än sådana som avses i 6 och 7,
12. märkning och användning av oljeprodukter,
13. utlänningars inresa till och utresa från Sverige,
14. *åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter.*

Lagen tillämpas i fråga om övervakning enligt punkterna 2-8, 10-12 och 14 även inom Sveriges ekonomiska zon.

Denna lag träder i kraft den x juni 1997.

Förslag till lag om ändring i naturvårdslagen (1964:822)

Härigenom föreskrivs i fråga om naturvårdslagen (1964:822)
dels att 12 och 19 c §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 49 §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*12 §¹

Länsstyrelsen får i särskilda fall medge undantag från meddelade reservatföreskrifter. Om det finns synnerliga skäl, får den myndighet som meddelade beslut enligt 7–10 §§ helt eller delvis upphäva beslutet.

Länsstyrelsen får i särskilda fall medge undantag från meddelade reservatföreskrifter. Om det finns synnerliga skäl, får den myndighet som meddelade beslut enligt 7–10 §§ helt eller delvis upphäva beslutet. *För beslut om ett område som omfattas av bestämmelserna i 19 b § krävs dock regeringens tillåtelse, om inte annat följer av 19 c § andra stycket.*

Meddelas beslut enligt första stycket för att lämna rum för arbetsföretag, får länsstyrelsen föreskriva att företaget skall bekosta en särskild undersökning av naturreservatet eller särskilda åtgärder för att bevara det eller på annat sätt gottgöra intrånget i naturvårdsintresset.

Ett beslut enligt första stycket som avser en skyddad våtmark får meddelas endast om intrånget i naturvårdsintresset i skälig utsträckning gottgörs.

¹ Senaste lydelse 1994:1821.

19 c §¹

För ett område som förklarats som särskilt skyddsområde eller som särskilt bevarandeområde enligt 19 b § får beslut enligt 7, 8, 10, 14 b, 19 e eller 20 § *helt eller delvis upphävas endast efter tillstånd av regeringen.*

För ett område som förklarats som särskilt skyddsområde eller som särskilt bevarandeområde enligt 19 b § får beslut enligt 7, 8, 10, 14 b, 19 e eller 20 § *inte upphävas helt eller delvis utan regeringens tillåtelse. Detsamma gäller även vid beslut om undantag från skyddsföreskrifter. Första stycket gäller inte beslut om undantag, om det är uppenbart att den verksamhet som prövas kommer att orsaka endast obetydlig skada på områdets naturvärden.*

49 §

Förbud eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 § i dess lydelse före den 1 januari 1995 skall vid tillämpning av 37 och 37 b §§ anses vara meddelade med stöd av 14, 14 a och 14 b §§. Detta gäller dock endast gärning som begåtts efter den 30 juni 1997.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1997.

¹ Senaste lydelse 1994:1821.

Förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2 § fastighetsbildningslagen (1970:988) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.
2 §¹

Inom område med detaljplan, fastighetsplan eller områdesbestämmelser får fastighetsbildning inte ske i strid mot planen eller bestämmelserna. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Gäller naturvårdsföreskrifter eller andra särskilda bestämmelser för marks bebyggande eller användning än som avses i första stycket, skall fastighetsbildning ske så, att syftet med bestämmelserna inte motverkas. Får på grund av särskilt medgivande byggnad uppföras eller annan därmed jämförlig åtgärd företagas i strid mot sådan bestämmelse, utgör vad nu har sagts ej hinder mot fastighetsbildning som behövs för att medgivandet skall kunna utnyttjas.

Om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen eller efter dess förordnande kommunal myndighet på begäran av lantmäterimyndigheten medge undantag från bestämmelser som avses i andra stycket.

Om det finns särskilda skäl, får undantag medges från bestämmelser som avses i andra stycket. Frågor om undantag prövas på begäran av lantmäterimyndigheten av länsstyrelsen eller efter dess förordnande av kommunal myndighet. Om beslutet avser ett område som omfattas av en förklaring enligt 19 b § naturvårdslagen (1964:822) krävs dock regeringens tillåtelse, om inte annat följer av 19 c § andra stycket samma lag.

En kommunal myndighets beslut i fråga som avses i tredje stycket får överklagas genom besvär hos länsstyrelsen.

Länsstyrelsens beslut i fråga som avses i tredje stycket får överklagas genom besvär hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1997

¹ Senaste lydelse 1995:1394.

Härigenom föreskrivs att 8 § i ledningsrättslagen (1973:1144) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

Inom område med detaljplan, fastighetsplan eller områdesbestämmelser får en ledningsrätt inte upplåtas i strid mot planen eller bestämmelserna. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Gäller naturvårdsföreskrifter eller andra särskilda bestämmelser för marks bebyggande eller användning än som avses i första stycket, skall ledningsrätt upplåtas så, att syftet med bestämmelserna inte motverkas.

Om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen eller efter dess förordnande kommunal myndighet på begäran av lantmäterimyndigheten medge undantag från bestämmelser som avses i andra stycket.

Om det finns särskilda skäl, får på begäran av lantmäterimyndigheten medges undantag från bestämmelser som avses i andra stycket. Frågor om undantag prövas av länsstyrelsen eller efter dess förordnande kommunal myndighet. Om beslutet avser ett område som omfattas av en förklaring enligt 19 b § naturvårdslagen (1964:822) krävs dock regeringens tillåtelse, om inte annat följer av 19 c § andra stycket samma lag.

En kommunal myndighets beslut i fråga som avses i tredje stycket får överklagas genom besvär hos länsstyrelsen.

Länsstyrelsens beslut i fråga som avses i tredje stycket får överklagas genom besvär hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1997.

¹ Senaste lydelse 1995:1404.

Förslag till lag om ändring i anläggningslagen (1973:1149)

Härigenom föreskrivs att 9 § i anläggningslagen (1973:1149) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §¹

Inom område med detaljplan, fastighetsplan eller områdesbestämmelser får en gemensamhetsanläggning inte inrättas i strid mot planen eller bestämmelserna. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Gäller naturvårdsföreskrifter eller andra särskilda bestämmelser för marks bebyggande eller användning än som avses i första stycket, skall anläggning inrättas så, att syftet med bestämmelserna inte motverkas.

Om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen eller efter dess förordnande kommunal myndighet på begäran av lantmäterimyndigheten medge undantag från bestämmelser som avses i andra stycket.

Om det finns särskilda skäl, får på begäran av lantmäterimyndigheten medges undantag från bestämmelser som avses i andra stycket. Frågor om undantag prövas av länsstyrelsen eller efter dess förordnande kommunal myndighet. Om beslutet avser ett område som omfattas av en förklaring enligt 19 b § naturvårdslagen (1964:822) krävs dock regeringens tillåtelse, om inte annat följer av 19 c § andra stycket samma lag.

En kommunal myndighets beslut i fråga som avses i tredje stycket får överklagas genom besvär hos länsstyrelsen.

Länsstyrelsens beslut i fråga som avses i tredje stycket får överklagas genom besvär hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1997.

¹ Senaste lydelse 1995:1405.

Förslag till lag om ändring i lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning att 1 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag tillämpas när Kustbevakningen bedriver övervakning till havs och i kustvattnen samt i Vänern och Mälaren för att hindra brott mot föreskrifter i lagar och andra författningar som gäller

1. skyddsobjekt och militära skyddsområden,
2. jakt,
3. fiske,
4. bevarande av den marina miljön och annan naturvård,
5. trafikregler och säkerhetsanordningar för sjötrafiken,
6. åtgärder mot vattenföroreningar från fartyg,
7. dumpning av avfall i vatten,
8. kontinentalsockeln,
9. fornminnen och sjöfynd,
10. fartygs registrering och identifiering,
11. skydd för den marina miljön mot andra förorenande åtgärder än sådana som avses i 6 och 7,
12. märkning och användning av oljeprodukter,
13. utlänningars inresa till och utresa från Sverige.

Lagen tillämpas i fråga om övervakning enligt punkterna 2-8 och 10-12 även inom Sveriges ekonomiska zon.

13. utlänningars inresa till och utresa från Sverige
14. åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter.

Lagen tillämpas i fråga om övervakning enligt punkterna 2-8, 10-12 och 14 även inom Sveriges ekonomiska zon.

Lagen tillämpas även när Kustbevakningen till havs och i kustvattnen, i Vänern och Mälaren samt inom den ekonomiska zonen bedriver övervakning för att hindra brott mot lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon eller föreskrifter som meddelats med stöd av den lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1997.

¹ Senaste lydelse 1996:411.

Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

Härigenom föreskrivs att 4, 5, 9 och 10 a §§ i jaktlagen (1987:259) skall ha följande lydelse¹.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Viltet skall vårdas i syfte att bevara de viltarter som tillhör landets viltbestånd och att främja en med hänsyn till allmänna och enskilda intressen lämplig utveckling av viltstammarna.

Viltet skall vårdas i syfte att
– bevara de viltarter som tillhör landets viltbestånd och *de fågelarter som tillfälligt förekommer naturligt i landet*, och
–främja en med hänsyn till allmänna och enskilda intressen lämplig utveckling av viltstammarna

I viltvården ingår att genom särskilda åtgärder sörja för att viltet får skydd och stöd och att anpassa jakten efter tillgången på vilt. För att åtgärderna utförs och anpassningen sker svarar markägaren och jakträttshavaren.

5 §

Var och en skall visa viltet hänsyn. Idrottstävlingar och annan liknande friluftsverksamhet i marker där det finns vilt skall genomföras så att viltet störs i så liten utsträckning som möjligt.

Viltet får inte ofredas och inte heller förföljas annat än vid jakt. Förbudet hindrar dock inte att lämpliga åtgärder vidtas av markinnehavaren i syfte att motverka skador av vilt.

Viltet får inte ofredas och inte heller förföljas annat än vid jakt. Förbudet hindrar dock inte att lämpliga åtgärder vidtas av markinnehavaren i syfte att motverka skador av vilt, *om sådana skador inte kan motverkas på annat tillfredsställande sätt.*

9 §

Om ett vilt djur orsakar

Om ett vilt djur orsakar

¹ Jfr. rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar (EGT nr L 103, 25.4.1979, s.1, CELEX 379L0409) och rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT nr L 206, 22.7.1992, s.7, CELEX 392L0042)

avsevärd skada eller om det kan antas vara farligt för människors säkerhet, får polismyndigheten låta avliva djuret.

avsevärd skada eller om det kan antas vara farligt för människors säkerhet, får polismyndigheten låta avliva djuret, *om det inte finns någon annan tillfredsställande lösning.*

Regeringen får meddela föreskrifter om att polismyndigheten får låta avliva eller fånga vilt, när detta är befogat från djurskyddssynpunkt.

10 a §¹

Staten har jakträtten på den mark som vid utgången av juni 1992 ingick i kronoparken Fjällveden i Södermanlands län, kronoparken Tullgarn och angränsande kronoegendomar ävensom kronoegendomarna på Eriksö i Södermanlands län, kronoparken Karlsby i Östergötlands län, kronoegendomen Ottenby kungsladugård i Kalmar län, kronoparken Halle- och Hunneberg i Älvsborgs och Skaraborgs län, kronoparken Haddebo i Örebro län, kronoparken Grönbo i Örebro och Västmanlands län samt kronoparken Kloten i Örebro, Västmanlands och Dalarnas län.

Staten har jakträtten på den mark som vid utgången av juni 1992 ingick i kronoparken Fjällveden i Södermanlands län, kronoparken Tullgarn och angränsande kronoegendomar ävensom kronoegendomarna på Eriksö i *Stockholms* och Södermanlands län, kronoparken Karlsby i Östergötlands län, kronoegendomen Ottenby kungsladugård i Kalmar län, kronoparken Halle- och Hunneberg i Älvsborgs och Skaraborgs län, kronoparken Haddebo i Örebro län, kronoparken Grönbo i Örebro och Västmanlands län samt kronoparken Kloten i Örebro, Västmanlands och Dalarnas län.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1997.

¹ Senaste lydelse 1996:954.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1818) om åtgärder
beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter

dels att 3, 5, 8, 9, 11 och 12 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 8 a, 8 b och 9 a §§, av
följande lydelse.¹

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Tillsyn över efterlevnaden av
föreskrifter som meddelats med
stöd av denna lag och av villkor
som meddelats med stöd av
sådana föreskrifter skall utövas av
den eller de myndigheter som
regeringen bestämmer. Detta
gäller också i fråga om tillsyn över
efterlevnaden av rådets förordning
(EEG) nr 3626/82 av den 3
december 1982 om genomförande
i gemenskapen av konventionen
om internationell handel med
utrotningshotade arter av vilda
djur och växter

Tillsyn över efterlevnaden av
föreskrifter som meddelats med
stöd av denna lag och av villkor
som meddelats med stöd av
sådana föreskrifter skall utövas av
den eller de myndigheter som
regeringen bestämmer. Detta
gäller också i fråga om tillsyn över
efterlevnaden av rådets förordning
(EG) nr 0000/96 av den - ----
1996 om skyddet av arter av vilda
djur och växter genom kontroll
av handeln med dem.

5 §

En tillsynsmyndighet får meddela
de förelägganden och förbud som
behövs för efterlevnaden av
föreskrifter som meddelats med stöd
av denna lag och av villkor som
meddelats med stöd av sådana
föreskrifter samt för efterlevnaden
av rådets förordning (EEG) nr
3626/82.

En tillsynsmyndighet får meddela
de förelägganden och förbud som
behövs för efterlevnaden av

1. föreskrifter som meddelats med
stöd av denna lag,
2. villkor som meddelats med stöd
av sådana föreskrifter som avses i 1
samt
3. rådets förordning (EG) nr
0000/96.

Ett föreläggande eller förbud får förenas med vite.

¹ Jfr. Förordning (EG) nr /96 om skyddet av arter med vilda djur och växter genom
kontroll av handeln med dem (EGT nr xxxx, CELEXxxxxx)

Underlåter någon att fullgöra sina skyldigheter enligt föreskrifter eller villkor som avses i första stycket eller enligt villkor som meddelats i samband med föreläggande, får myndigheten förordna om rättelse. Ett sådant beslut får verkställas enligt utökningsbalken. Verkställigheten sker på den försumliges bekostnad.

Prop. 1996/97:75
Bilaga 3

8 §

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet tar sådan befattning med djur, växter, ägg, rom, bon eller produkter av djur eller växter

1. som strider mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 1 § eller mot ett villkor som har uppställts i samband med att ett tillstånd meddelats eller i annat beslut i enskilt fall,

2. som strider mot en bestämmelse om in- och utförsel, transport, handel och förevisning i rådets förordning (EEG) nr 3626/82.

Om ett brott enligt första stycket är att anse som grovt, döms till fängelse i högst två år. Vid bedömande av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningen avsett exemplar av hotad, sällsynt eller värdefull art eller om den utförts vanemässigt eller i större omfattning.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Till ansvar enligt denna paragraf döms inte om gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som *i annat fall än som anges i 8 a §* med uppsåt eller av oaktsamhet tar sådan befattning med djur, växter, ägg, rom, bon eller produkter av djur eller växter som strider mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 1 § eller mot ett villkor i beslut i enskilt fall.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

8 a §

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot rådets förordning (EG) nr 0000/96 eller mot villkor i beslut i

enskilt fall som har meddelats med stöd av förordningen, såvitt avser

Prop. 1996/97:75
Bilaga 3

- 1. import till Sverige,*
- 2. export och reexport från Sverige,*
- 3. handel med artificiellt förökade växter,*
- 4. transport och transitering, eller*
- 5. köp, försäljning och annan kommersiell åtgärd.*

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

8 b §

Om ett brott enligt 8 eller 8 a § är att anse som grovt, döms till fängelse i högst två år. Vid bedömande av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningen avsett exemplar av hotad, sällsynt eller värdefull art eller om den utförts vanemässigt eller i större omfattning.

9 §

Till böter döms den som i en ansökan eller annan handling som ges in enligt denna lag eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen eller enligt rådets förordning (EEG) nr 3626/82, med uppsåt eller av oaktsamhet underlåter att lämna en uppgift eller lämnar en oriktig uppgift om förhållanden av betydelse för tillstånd eller tillsyn.

Till böter döms den som i en ansökan eller annan handling som ges in enligt denna lag eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen eller enligt rådets förordning (EG) nr 0000/96, med uppsåt eller av oaktsamhet underlåter att lämna en uppgift eller lämnar en oriktig uppgift om förhållanden av betydelse för tillstånd eller tillsyn.

9 a §

Till ansvar enligt denna lag döms inte om gärningen är belagd med straff i brottsbalken, lagen (1960:418) om straff för varusmuggling eller djurskyddslagen (1988:534).

11 §

Om någon har begått brott som avses i 8 §, skall egendom som nämns i 1 § och som gärningsmannen tagit befattning med, förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt.

Om någon har begått brott som avses i 8 *eller 8 a* §§, skall egendom som nämns i 1 § och som gärningsmannen tagit befattning med, förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt.

I stället för egendomen kan dess värde helt eller delvis förklaras förverkat.

12 §

Fortskaffningsmedel och andra hjälpmedel som har använts eller medförts vid brott som avses i 8 § får förklaras förverkade, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl.

Fortskaffningsmedel och andra hjälpmedel som har använts eller medförts vid brott som avses i 8 *eller 8 a* §§ får förklaras förverkade, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl.

I stället för hjälpmedlet kan dess värde helt eller delvis förklaras förverkat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1997.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1997-03-04

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bertil Voss, justitierådet Johan Munck, regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist.

Enligt en lagrådsremiss den 27 februari 1997 (Miljödepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i naturvårdslagen (1964:822),
2. lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988),
3. lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144),
4. lag om ändring i anläggningslagen (1973:1149),
5. lag om ändring i lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning,
6. lag om ändring i jaktlagen (1987:259) och
7. lag om ändring i lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Mikael Hagelroth.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i naturvårdslagen (1964:822)

12 §

Första stycket i denna paragraf behandlar länsstyrelsens befogenhet att medge undantag från meddelade reservatföreskrifter samt att helt eller delvis upphäva beslut som avses i 7 - 10 §§. I den nya tredje meningen föreskrivs enligt förslaget att det för beslut om ett område som omfattas av bestämmelserna i 19 b § krävs regeringens tillåtelse, om inte annat följer av 19 c § andra stycket. Enligt motiven synes avsikten endast vara att ge en erinran om bestämmelserna i 19 c §, men den föreslagna meningen har avfattats på ett sådant sätt som om tillägget till stycket skulle få konstitutiv betydelse. Därtill kommer att den nya meningen har formulerats så att regeringens tillåtelse skulle komma att krävas även för undantag eller upphävande beträffande ett beslut enligt 9 §, något som inte följer av 19 c § vare sig i nuvarande eller föreslagen lydelse och således inte förefaller vara avsett.

Med hänvisning till det anförda förordar Lagrådet att den nya tredje meningen får följande lydelse: "Att därvid regeringens tillåtelse behövs i vissa fall följer av 19 c §."

Förslaget till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)

3 kap.

2 §

Med hänvisning till vad Lagrådet har anfört vid 12 § naturvårdslagen föreslår Lagrådet att tredje styckets tredje mening får följande lydelse: " Att därvid regeringens tillåtelse behövs i vissa fall följer av 19 c § naturvårdslagen (1964:822)."

Förslaget till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144)

8 §

Lagrådet föreslår att tredje styckets tredje mening får samma lydelse som Lagrådet har föreslagit vid 3 kap. 2 § fastighetsbildningslagen.

Förslaget till lag om ändring i anläggningslagen (1973:1149)

9 §

Lagrådet föreslår att tredje styckets tredje mening får samma lydelse som Lagrådet har föreslagit vid 3 kap. 2 § fastighetsbildningslagen.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1818) om åtgärder
beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter

9 a §

Till skillnad från vad som hittills har gällt enligt 8 § fjärde stycket innebär förslaget att inte bara straffbestämmelserna i brottsbalken och lagen (1960:418) om straff för varusmuggling utan också straffbestämmelsen i djurskyddslagen (1988:534) får företräde framför straffbestämmelserna i förevarande lag. Förslaget kan möjligen vålla vissa komplikationer, dels eftersom förevarande lag till skillnad från djurskyddslagen innehåller en bestämmelse om förverkande och dels med hänsyn till att det i lagen finns en särskild straffskala för grovt brott som omfattar strängare straff än djurskyddslagens straffbestämmelse. Det kan därför ifrågasättas om det är nödvändigt att ge företräde åt sistnämnda straffbestämmelse på sätt som föreslagits och om inte i stället vanliga konkurrensbestämmelser borde kunna tillämpas i det fallet att en brottslig gärning täcks både av djurskyddslagens och av den nu aktuella lagens straffbestämmelser.

Övriga lagförslag

Förslagen lämnas utan erinran.

Förteckning över remissinstanserna till Statens naturvårdsverks Rapport 4463, Aktionsplan för biologisk mångfald respektive Boverkets rapport Aktionsplan för biologisk mångfald vid byggd miljö.

Yttrande över Naturvårdsverkets rapport har lämnats av Rikspolisstyrelsen, Riksåklagaren, Kustbevakningen, Sjöfartsverket, Statskontoret, Statistiska Centralbyrån, Boverket, Statens jordbruksverk, Skogsstyrelsen, Fiskeriverket, Riksantikvarieämbetet, Naturhistoriska Riksmuseet, Närings- och teknikutvecklingsverket, Kammarkollegiet, Koncessionsnämnden för miljöskydd, Kemikalieinspektionen, Lantmäteriverket, Institutet för Vatten och Luftvårdsforskning, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Lunds universitet, Linköpings universitet, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Kristianstads län, Länsstyrelsen i Malmöhus län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Älvsborgs län, Länsstyrelsen i Skaraborgs län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Dalarna, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Göteborgs kommun, Helsingborgs kommun, Karlskrona kommun, Kristianstads kommun, Lidköpings kommun, Lycksele kommun, Skövde kommun, Strömstads kommun, Södertälje kommun, Torsby kommun, Uppsala kommun, Umeå kommun, Örebro kommun, Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien, Kungliga Vetenskapsakademien, Vetenskapliga rådet för biologisk mångfald, Forskningsrådsnämnden, Skogs- och jordbrukets forskningsråd, Naturvetenskapliga forskningsrådet, Svenska Kommunförbundet, Skogsägarnas riksförbund, Skogsindustrierna, Naturskyddsföreningen, Lantbrukarnas riksförbund, Sveriges fiskares riksförbund, Sportfiskarna, Världsnaturfonden och Svenska Jägareförbundet.

Yttrande över Boverkets rapport har lämnats av Statskontoret, Jordbruksverket, Fiskeriverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Malmöhus län, Länsstyrelsen i Skaraborgs län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Göteborgs kommun, Helsingborgs kommun, Södertälje kommun, Umeå kommun, Uppsala kommun, Örebro kommun, Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala universitet, Stockholms universitet, Göteborgs universitet, Lunds universitet, Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien, Vetenskapliga rådet för biologisk mångfald,

Naturhistoriska Riksmuseet, Skogs- och jordbrukets forskningsråd,
Svenska Kommunförbundet och Värdsnaturfonden.

Skrivelser i ärendet har inkommit från Nordiska förbundet för
kulturlandskap, Naturhistoriska museers samarbetsorganisation, Grönt
Nätverk samt Vilhelmina södra och norra sameby.

.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över skrivelsen från Naturskyddsföreningarna i Kronobergs län, i Södra Älvsborg och i Hylte samt Jönköpings län. och skrivelsen från Kronobergs Ornitologiska Förening om utökat förbud mot markavvattnning (Dnr M96/429/4 respektive Dnr M96/1375/4).

Yttranden över föreningarnas skrivelser har lämnats av Statens naturvårdsverk, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Älvsborgs län, Alvesta kommun, Eksjö kommun, Gislaveds kommun, Lessebo kommun, Markaryds kommun, Nässjö kommun, Svenljunga kommun, Tingsryds kommun, Tranemo kommun, Ulricehamns kommun, Växjö kommun, Vetlanda kommun, Lantbrukarnas Riksförbund, Skogsägarnas Riksförbund och Skogsindustrierna.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har bifogat skrivelser från Skogsvårdsstyrelsen i länet, Jönköpings läns Jaktvårdsförening och Lantbrukarnas Länsförbund i Jönköping. Länsstyrelsen i Hallands län har bifogat skrivelser från Falkenbergs kommun. Skogsägarnas Riksförbund har bifogat skrivelse från Södra Skogsägarna.

Skrivelser i ärendena har inkommit från Föreningen Smålands Flora och Ingvar Christoffersson.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 mars 1997

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Peterson, Freivalds, Wallström, Tham, Åsbrink, Schori, Blomberg, Andersson, Winberg, Uusmann, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson, von Sydow, Klingvall, Åhnberg, Pagrotsky, Östros, Messing

Föredragande: statsrådet Lindh

Regeringen beslutar propositionen 1996/97:75 Skydd av hotade arter samt aktionsplaner för biologisk mångfald.